

รายงานการวิจัยเรื่อง

การพัฒนาคุณภาพ และยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๑๑๒๙

Website: <http://www.onec.go.th>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒๕๕๙

คำนำ

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เป็นการจัดปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานทั้งด้านองค์กร หน่วยงานกลาง คณะบุคคล หลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทาง เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียน ผลการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงาน การประกอบอาชีพ หรือการฝึกอบรม ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่สะสมไว้มาเทียบโอนกันได้ เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน การประกอบอาชีพ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงผลการเรียนรู้และ/หรือประสบการณ์การทำงาน การประกอบอาชีพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อน สามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาประเทศในที่สุด

จากการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของต่างประเทศ พบว่า การสะสมหน่วยการเรียนรู้นั้น เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน ประชากรวัยแรงงานของประเทศ โดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานมาสู่คุณวุฒิทางการศึกษาในรูปหน่วยกิต เพื่อให้แรงงานสามารถนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อ และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อให้ความก้าวหน้าในอาชีพในระดับที่สูงขึ้น เกิดการพัฒนายกระดับความรู้ ความสามารถในการทำงาน สร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานจัดทํานโยบายการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน จึงดำเนินการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จนได้รูปแบบที่จะนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการทดลองนำร่องรูปแบบดังกล่าวข้างต้นภายใต้โครงการ “การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยดำเนินการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ที่มีความหลากหลายของประชากร มีการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษา มีสถานศึกษาเข้าร่วมการทดลองนำร่อง จำนวน ๑๑ แห่ง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (วิทยาลัยชุมชน) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษานำร่องทั้ง ๑๑ แห่ง และผู้เกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือ และทุ่มเทกำลังร่างกายแรงใจในการร่วมพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินการในครั้งนี้ จะส่งผลให้ประเทศไทยมีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายกมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

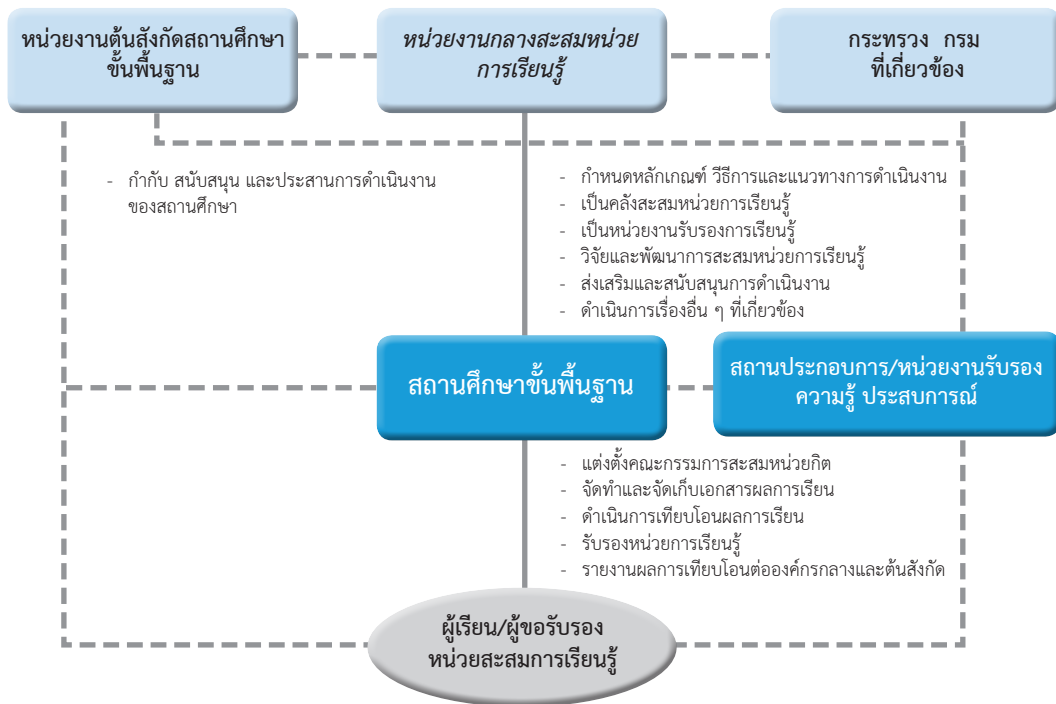
- ๑) ทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ กระบวนการ และกลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนาขึ้น
- ๒) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ มีความรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลยุทธ์การดำเนินงาน การบริหารจัดการของสถานศึกษาระดับปฏิบัติ และหน่วยงานกลาง และ
- ๓) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก จำนวน ๑๑ แห่ง ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบการทดลองฯ และคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร รวบรวมข้อมูล โดยการ ๑) ศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ๒) สังเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดการวิจัย ๓) สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๔) การประชุมปฏิบัติการ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู เพื่อรับฟังความคิดเห็น ๕) ประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน ๖) การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโครงการวิจัย ๗) การนิเทศ ติดตามสถานศึกษา ภาคสนาม และ ๘) การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ และอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ ๔ เมษายน ถึง ๓ กันยายน ๒๕๕๙ โดยทำการทดลองรูปแบบการบริหารจัดการฯ ในระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา เป็นเวลา ๓ เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๙

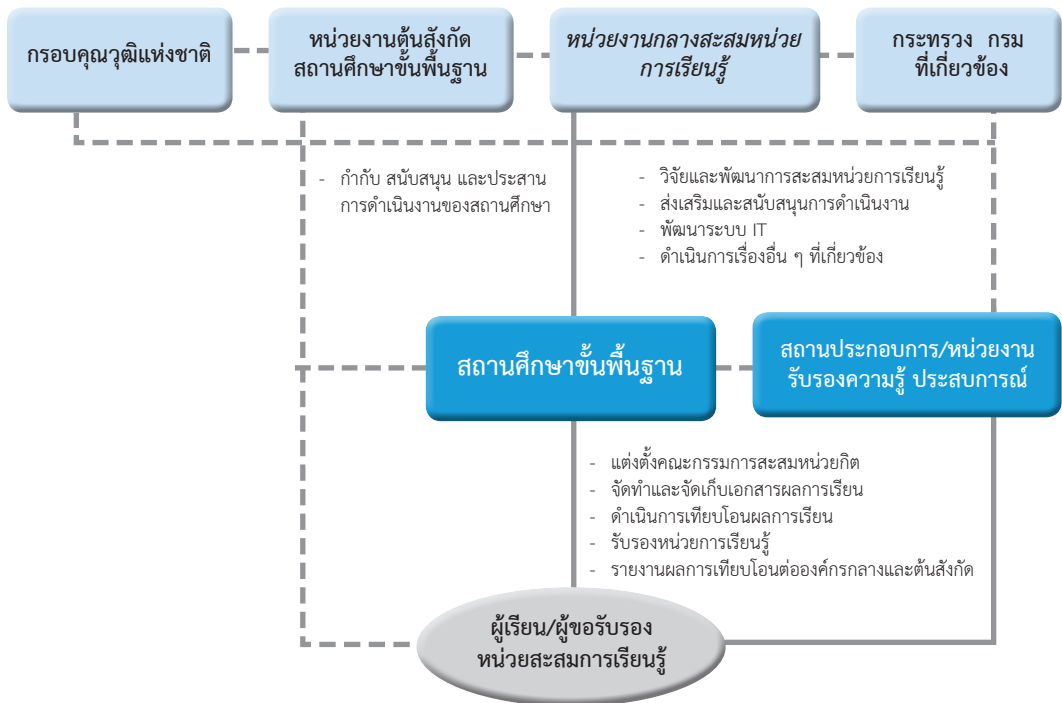
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า

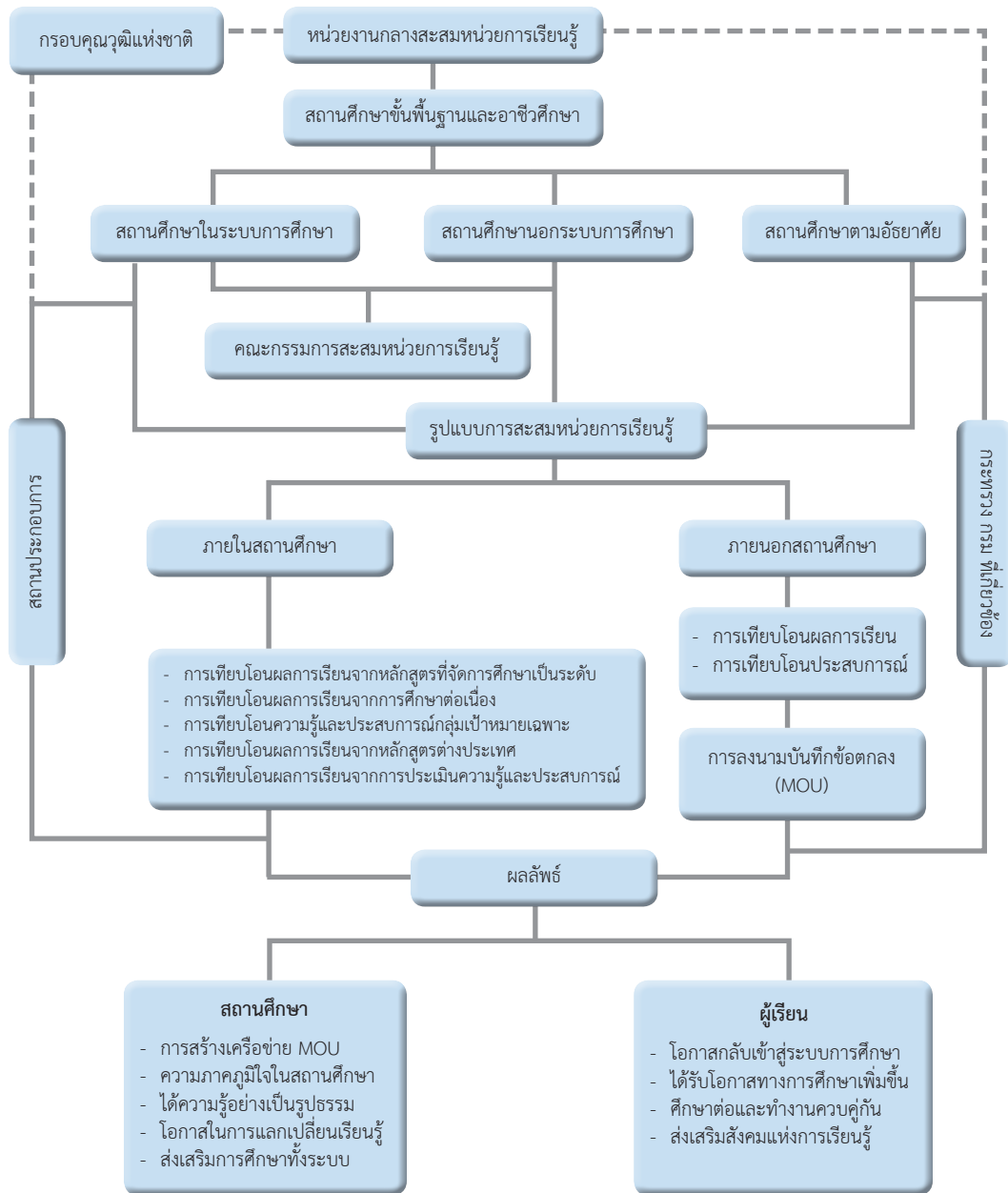
๑. การทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นการทดลองด้วยการนำรูปแบบของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพัฒนาขึ้นจากการวิจัยแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อปี ๒๕๕๘ รูปแบบหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด (รูปแบบก่อนและหลังการทดลอง และผลการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๑ ๒ และ ๓) มาเป็นแนวทางการดำเนินงาน และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เข้าร่วมทำการทดลอง ๑๑ แห่ง ตามวิธีการวิจัยข้างต้น ทั้งที่เป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทั้งสถานศึกษาในระบบ และสถานศึกษานอกระบบ และตามอัยาศัย ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งพื้นที่การทดลองออกเป็น ๒ อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก (เป็นอำเภอที่ไม่มีพื้นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) และอำเภอแม่สอด (เป็นอำเภอที่มีพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) สถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตาก จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก วิทยาลัยชุมชนตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก สถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

แผนภาพที่ ๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ก่อนการทดลอง

แผนภาพที่ ๒ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการทดลอง

แผนภาพที่ ๓ รูปแบบผลการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้

สำหรับผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ พบว่า

๑.๑ ระดับหน่วยงานกลาง กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินงาน พลังก่อนตามแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินงานตามบทบาทที่กำหนดไว้ครบถ้วน ทั้งนี้เพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงดำเนินการได้เพียงบางส่วนเฉพาะ ๓ เรื่องเท่านั้น คือ การวิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของ สถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย อำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริม การดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด และสถานศึกษาเอกชน โดยยังไม่สามารถ ดำเนินการในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การเป็น คลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ และการรับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากทั้งในและต่างประเทศได้

สำหรับความเชื่อมโยงกับต้นสังกัดสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒ ได้อำนวยความสะดวกสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด ทั้งด้านการคัดเลือกสถานศึกษา เข้าร่วมการทดลอง การมอบหมายศึกษานิเทศก์ประสานการดำเนินงานตลอดโครงการ เป็นต้น ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้จัดบุคลากรผู้รับผิดชอบร่วมประชุมหารือและอำนวยความสะดวกสถานศึกษาที่ทำการทดลองในระดับหนึ่งเช่นเดียวกัน แต่เป็นลักษณะห่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษามีอิสระดำเนินการได้ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเป็นปกติ สำหรับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่เห็นบทบาทชัดเจนในการทดลองนี้ แต่ก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ดำเนินการได้ในบทบาททางวิชาการของตน

๑.๒ ระดับสถานศึกษา

๑.๒.๑ สถานศึกษาที่ทำการทดลองสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ ที่กำหนดขึ้นตามแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ ครบทุกบทบาท กล่าวคือ ๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ๒) จัดทำและ จัดเก็บเอกสารผลการเรียน ๓) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ ๔) รับรอง หน่วยการเรียนรู้ และ ๕) รายงานผลการเทียบโอนต่อองค์กรกลางและต้นสังกัด

๑.๒.๒ ก่อนการทำการทดลองสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการสะสม หน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนอย่างเป็นระบบมาก่อน ยกเว้นสถานศึกษานอกระบบและตาม อัธยาศัย ที่มีการเทียบโอนอย่างเป็นระบบแต่ไม่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หลังการทำการ ทดลอง สถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองทุกแห่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการสะสม

หน่วยการเรียนรู้เพื่อการต่อยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนและสถานศึกษา ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน พร้อมด้วยหัวหน้าระดับ/สาย/ฝ่าย (แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา) หัวหน้ากลุ่มสาระและครูผู้รับผิดชอบ เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ หากเป็นสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย มีการเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนสถานประกอบการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการด้วย มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ทั้งต่อเพื่อนครู และกรรมการสถานศึกษา การจัดครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานชัดเจน การจัดเทียบโอนผลการเรียน การเทียบประสบการณ์ การประเมินผลผู้เรียน การจัดเก็บข้อมูล และการถอดบทเรียนการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานที่คณะวิจัยกำหนดครบทุกกิจกรรม และสามารถนำไปเป็นต้นแบบแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ (ยกเว้น เพียง ๑ แห่ง คือ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเทอร์เน็ต ที่ยังไม่มีนักศึกษาเข้าเรียนในช่วงทำการทดลอง แต่ก็มีกำเนินกิจกรรมตามกำหนด) สำหรับผู้เรียนบางส่วน (โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖) มีการนำผลการเรียนที่สะสมไว้เพื่อนำไปศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในวิชาที่วิทยาลัยฯ รับรองผลการเรียนและผ่านการประเมินเพื่อการเทียบโอนรายวิชาโดยไม่ต้องเรียนซ้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ สถานศึกษาในระบบ ดำเนินการเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียนที่นำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่วนสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยดำเนินการทั้งการเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบประสบการณ์ ทั้งหลักสูตรปกติ และหลักสูตรอบรมวิชาชีพพระยะสั้น

๑.๒.๓ สถานศึกษาทุกแห่ง มีการกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของส่วนงานที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ต่อยอดจากการเทียบโอนผลการเรียน และเทียบประสบการณ์ โดยมีการเทียบโอนผลการเรียนจำนวน ๔๑๑ รายวิชา ผู้เรียน ๒๓๑ คน และเทียบโอนประสบการณ์ จำนวน ๕ รายวิชา จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๑๖ รายวิชา ๒๓๖ คน ที่สามารถนำไปสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ ทั้งที่ดำเนินการเพียง ๓ เดือน มากกว่า ๕ ปีย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ที่มีการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบประสบการณ์ เพียง ๑,๕๐๔ คน และส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยและวิทยาลัยชุมชนสำหรับสถานศึกษาในระบบมีการดำเนินงานน้อยมาก เพียง ๕ แห่ง ผู้เรียน ๑๐๗ คน เท่านั้นที่เหลือไม่มีการดำเนินงานด้านการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบประสบการณ์มาก่อน

ทั้งนี้ มีสถานศึกษาที่รับรองผลการเรียนของสถานศึกษาอื่น จากการทำข้อตกลงร่วมกัน ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่รับรองผลการเรียนจากการเทียบโอนผลการเรียนบางรายวิชาที่สอดคล้องกันของโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ที่ผู้เรียน

สะสมไว้และเมื่อครบคุณสมบัติเข้าเรียนต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้เรียนในรายวิชาที่วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดรับรองก็จะทำการประเมินและเทียบรายวิชาให้โดยไม่ต้องเรียนซ้ำ ในโอกาสต่อไป

๑.๒.๔ ลักษณะการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น ๑) การดำเนินการภายในสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษา/กลับเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา เช่น ผู้ที่ขอลาพักการศึกษา นักเรียนทุนต่างประเทศ ผู้ที่สมัครเข้าเรียนในสถานศึกษา เป็นต้น และ ๒) การดำเนินการภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนให้กับผู้ที่ย้ายออกจากสถานศึกษา

๑.๒.๕ รูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นผลมาจากการเทียบโอนผลการเรียน และเทียบประสบการณ์ ในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ ๒) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง ๓) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ๔) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ และ ๕) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์ โดยนำผลการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ดังกล่าวที่สะสมไว้ ไปเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่ทำความตกลงกันระหว่างสถานศึกษาในอำเภอแม่สอด ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยจากการทดลองครั้งนี้ และเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคตาก ตามระบบทวิศึกษา

๑.๒.๖ รายวิชาที่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาจังหวัดตาก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น วิชาบังคับ และวิชาเลือก รายวิชาที่สะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบังคับ ได้แก่ รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาไทย รายวิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับโดยจำนวนหน่วยกิตรวมต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา (ระดับประถมศึกษาเทียบโอนได้ไม่เกิน ๓๖ หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบโอนได้ไม่เกิน ๔๒ หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเทียบโอนได้ไม่เกิน ๕๗ หน่วยกิต) สำหรับการเทียบโอนในวิชาเลือก เป็นการพิจารณาจากความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ต้องการเทียบโอน (โดยส่วนใหญ่พิจารณาจากความสอดคล้องกับรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐)

๑.๒.๗ การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายนอกสถานศึกษาในทุก ระดับและประเภทการศึกษา เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ทั้งนี้ ในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน สถานศึกษาในอำเภอแม่สอดมีการสร้างเครือข่ายและจัดทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาร่วมกันในวิชาต่างๆ ที่สามารถเทียบโอนกันได้ และสะสมไว้เพื่อการศึกษาต่อของผู้เรียน

๑.๒.๘ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนก่อนการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนในการออกนอกระบบการศึกษา เช่น ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาเรื่องผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ปัญหาการตั้งครุภรณ์ และปัญหาในการเดินทาง เป็นต้น

๑.๒.๙ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนหลังการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนออกนอกระบบการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน เชื่อมโยงหน่วยงานที่จัดการศึกษาในทุกกระบวนและระดับชั้นเข้าด้วยกัน จัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา หาแนวทางร่วมกันในการลดข้อจำกัดการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดมีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด) เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ และเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาของสถานศึกษาที่มีการทำข้อตกลงร่วมกัน เช่น คอมพิวเตอร์ และหน้าที่พลเมือง และศีลธรรม เป็นต้น

สำหรับรายวิชาที่สมควรจัดเป็นวิชาเลือกที่สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่กำลังมีการพัฒนาและมีการเติบโตของการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ขณะที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วน วิชาที่เป็นความต้องการและสมควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว ได้แก่ วิชาช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และภาษาอังกฤษ

สถานศึกษาที่เข้าร่วมในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้ใช้กลยุทธ์การดำเนินงานหลายประการที่เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน อาทิ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม การประสานงานอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันไลน์ การประชุมทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง การแก้ปัญหาโดยเร็วเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงาน การกำกับติดตามงานอย่างใกล้ชิดของผู้บริหาร การตั้งคณะกรรมการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในทุกสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยตรงและเป็นอิสระในการทำงาน

สถานศึกษาบางแห่งใช้ทุกกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และสถานศึกษาบางแห่งใช้บางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน แต่สถานศึกษาทุกแห่งจะมีกลยุทธ์การดำเนินงานที่เหมือนกันในทุกสถานศึกษาคือ การใช้เทคโนโลยีในการติดต่อและสื่อสาร ได้แก่ แอปพลิเคชันไลน์ และการมีคณะกรรมการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้

จุดเด่นและข้อจำกัด จุดเด่น พบว่า เกิดนวัตกรรมการรวมตัวของสถานศึกษาเป็นเครือข่ายและทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน ทำให้เกิดการผนึกกำลังกันทำงานให้สำเร็จ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่รองรับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสหรือออกจากระบบการศึกษาไปแล้วได้รับโอกาสและกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง ข้อจำกัด ผู้บริหารและครูที่สถานศึกษาไม่เคยดำเนินการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่จะนำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ครูมีภาระงานมากทำให้การดำเนินงานล่าช้า ต้องมีการนิเทศ ให้คำปรึกษาและทำความเข้าใจซ้ำ

๒. การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบ การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดำเนินงานใน ๓ รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบที่ ๑ การพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รูปแบบที่ ๒ การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลอง และรูปแบบที่ ๓ การพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หรือผู้วิจัย ส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานและสามารถทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้และผลการทดลองตามข้อ ๑ เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้น พบว่า การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการทดลองของสถานศึกษา ก่อให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุด เนื่องจากเป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านการปฏิบัติจริง

ก่อนการพัฒนาฯ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน แต่บางส่วนมีความรู้ด้านการเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบประสบการณ์ เนื่องจากมีการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบในสถานศึกษาอาชีวศึกษา อุดมศึกษา (วิทยาลัยชุมชน) และสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ภายหลังการเข้าร่วมการทดลองโดยผ่านกระบวนการพัฒนาดังกล่าว ผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบฯ สามารถดำเนินการได้ครบตามบทบาทของสถานศึกษา และสามารถถอดบทเรียนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง ๑๑ โรงเรียน

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นผลจากการวิจัย พบว่า ควรมีสาระดังนี้

๓.๑ จัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีภารกิจสอดคล้องกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๘) ได้พัฒนาขึ้น ทั้งอำนาจ

หน้าที่ที่กำหนดไว้ในแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) และหน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลองดังนี้

๓.๑.๑ หน้าที่ที่กำหนดไว้เดิม ได้แก่ ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๒) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย และ ๔) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๓.๑.๒ หน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลอง ได้แก่

(๑) ปรับแก้กฎระเบียบ นโยบาย และลดขั้นตอนในการเทียบโอนรายวิชาใหม่ให้สอดคล้อง รองรับ และเอื้อกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่จะนำไปใช้จริงต่อไปในอนาคต

(๒) กำหนดรายวิชาที่ใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ความสอดคล้องของรายวิชา หลักเกณฑ์การเทียบโอนรายวิชา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเอื้อต่อการดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

(๓) ออกกฎเกณฑ์ของการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากรายวิชาที่นำไปใช้ในการเทียบโอน โดยผ่านการสะสมหน่วยกิต และดำเนินการควบคู่ไปกับการเทียบโอนผลการเรียน ที่เชื่อมโยงกันได้กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

(๔) จัดทำข้อตกลงและแนวทางการปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความชัดเจนในทุกระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๕) จัดให้มีนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสถานศึกษาจากส่วนกลาง เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการเทียบโอนและการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ประสานงานและทำความเข้าใจในเรื่องระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหน่วยงานเดิมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกฎ ระเบียบ แนวนโยบายในการเทียบโอนของสถานศึกษา

(๖) จัดทำข้อสอบกลางเพื่อการวัดและประเมินความรู้ของผู้เรียนเป็นรายวิชา เป็นทางเลือกของสถานศึกษา

(๗) จัดทำคู่มือสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันทั่วประเทศ

(๘) ประชาสัมพันธ์และแนะแนวให้สถานศึกษาทุกสถานศึกษาทั่วประเทศรู้จักและเข้าใจแนวนโยบาย ขั้นตอน วิธีการในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และควรประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๓.๒ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา ทั้งการจัดทำ จัดเก็บ และนำข้อมูลมาใช้ และให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนได้ง่าย รวดเร็ว และทันกาล

๓.๓ สนับสนุนการพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น

๓.๔ สนับสนุนส่งเสริมการนำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในสถานประกอบการ และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือเพิ่มวุฒิในงาน

๓.๕ สนับสนุนให้บุคลากรที่ทำงานและมีประสบการณ์จากสถานประกอบการ สามารถนำประสบการณ์ที่มีมาเทียบโอนความรู้จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อปรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นแทนการลาศึกษาต่อเต็มเวลาหรือบางเวลา อันเป็นการประหยัดเวลา ทรัพยากร และลดการสูญเสียบุคลากรระหว่างลาศึกษาต่อได้

๓.๖ กระจายอำนาจทางการบริหารจัดการไปสู่พื้นที่ ในลักษณะของการจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management) ให้สถานศึกษาในพื้นที่ มีอิสระทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคลภายในพื้นที่เดียวกัน ที่บูรณาการกันได้อย่างมีอิสระและคล่องตัว โดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือสถานศึกษาต่างระดับการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาและการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๓.๗ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจโดยใช้พื้นที่เป็นฐานข้างต้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแบบเครือข่ายสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาครูและผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

๓.๘ จัดให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และขยายผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ทุกภูมิภาค ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการ

๓.๙ ระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ สมควรดำเนินการตามข้อเสนอที่กำหนดไว้ในแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๘ ดังนี้

๓.๙.๑ เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ จำเป็นต้องใช้เวลา ด้วยข้อกฎหมาย บุคลากรและงบประมาณ ในช่วงแรกควรกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะและความรับผิดชอบใกล้เคียงกันที่สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานการศึกษาและสถานประกอบการ ทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่ที่ตรงข้อเสนอไปล่วงหน้าก่อน จนกว่าจะมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นรูปธรรม

๓.๙.๒ จัดตั้งคณะทำงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเตรียมการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยให้มีหน้าที่ศึกษา จัดเตรียมกำลังคน งบประมาณ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก เสนอกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบอนุมัติ แล้วแต่กรณี

ข้อเสนอแนะ:

เพื่อให้เกิดการนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรได้มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบาย ที่สามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

๑. ส่งเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการทดลองและข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อรับทราบ และเสนอแนะนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อกระทรวงศึกษาธิการ คณะรัฐมนตรีตามลำดับ

๒. ประสานต้นสังกัดของสถานศึกษา ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและแนวทางการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกันทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา ตามผลการทดลอง และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น

๓. เผยแพร่ผลงานวิจัยนี้สู่วงกว้าง เพื่อให้เกิดการตื่นตัวของหน่วยงานทางการศึกษาทั้งระดับนโยบาย และปฏิบัติ ผู้เรียนและประชาชน ในการยกระดับการศึกษาของผู้เรียนด้วยการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และหันมาให้ความสำคัญต่อเปิดโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนให้มากขึ้น ทั้งการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนและประชาชน ที่นำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้

๔. จัดให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และขยายผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ทุกภูมิภาค ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานประกอบการ ตามข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวข้างต้น

๕. เนื่องจากการทดลองครั้งนี้ ทดลองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่เป็นพื้นที่ชายแดนที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ หากจะนำรูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวนี้ไปใช้ในพื้นที่นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษควรได้มีการ

๕.๑ จัดทำคู่มือกลางสำหรับใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน

๕.๒ พัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และฝ่ายสนับสนุนข้อมูล

๕.๓ ส่งเสริมให้สถานศึกษาสำรวจผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้ว หรือออกกลางคัน เพื่อนำกลับเข้าสู่ระบบ และดำเนินการเทียบโอนเพื่อการพัฒนาและต่อยอดการเรียนรู้ทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับ

๕.๔ สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้กำลังแรงงานทั้งในและนอกสถานประกอบการเข้าสู่ระบบของการเทียบประสบการณ์ เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อการเพิ่มวุฒิ หรือเลื่อนระดับตำแหน่งงาน เป็นต้น

คำชี้แจงของผู้วิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและยกระดับคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธรงค์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ และคณะ เป็นผู้วิจัย สืบเนื่องจากผลวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง แนวทาง การพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้เสนอไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยสรุปคือ เพื่อทดลองรูปแบบการบริหาร จัดการตามแนวทางของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้งในระดับหน่วยงานกลาง และระดับสถานศึกษา การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วย การเรียนรู้ และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ ๓ เมษายน ถึง ๓ กันยายน ๒๕๕๙ และทำการทดลองรูปแบบ การบริหารจัดการฯ ในระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา เป็นเวลา ๓ เดือน ระหว่าง เดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๙

ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาใน อำเภอเมืองตาก และอำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน ๑๑ แห่ง ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบการทดลองฯ และคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การประชุมปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตามสถานศึกษาภาคสนาม และการสื่อสาร ทางเทคโนโลยีทั้งทางโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ และอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) ผลการวิจัยปรากฏตามรายงานการวิจัยฉบับนี้

จึงขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะวิจัยและผู้ช่วยวิจัยทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามุ่งหวัง และก่อให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานและที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณสุดา สิริธรงค์
หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ก)
คำชี้แจงของผู้วิจัย	ตม
สารบัญ	(๑)
สารบัญตาราง	(๓)
สารบัญแผนภาพ	(๔)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ กระบวนการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้	๑๐
บทที่ ๓ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้	๒๑
ส่วนที่ ๑ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา	๒๑
ส่วนที่ ๑.๑ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง	๒๒
ส่วนที่ ๑.๒ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในสถานศึกษา ในเขตอำเภอแม่สอด	๓๗
ส่วนที่ ๑.๓ สรุปภาพรวมผลการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	๔๙
ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)	๗๗
ส่วนที่ ๓ ผลการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่รับผิดชอบ การสะสมหน่วยการเรียนรู้	๘๐
บทที่ ๔ การสังเคราะห์ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และข้อเสนอเชิงนโยบาย	๘๘
ส่วนที่ ๑ ผลการสังเคราะห์ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้	๘๘
ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบาย	๑๑๐
บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๑๔
สรุป	๑๑๔
อภิปราย	๑๒๑

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม
ภาคผนวก
คณะผู้จัดทำ

หน้า
๑๒๗
๑๓๑
๑๔๓

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
๓.๑	จำนวนบุคลากรและผู้เรียนในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก (ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๙) ๕๕
๓.๒	ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘ ๕๗
๓.๓	ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก ระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) ๕๙
๓.๔	ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาอำเภอแม่สอด ระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) ๖๑
๓.๕	รายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างการทดลอง ระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๙) ๖๔
๓.๖	ตัวอย่างการเทียบโอนผลการเรียน ๖๙
๓.๗	ผลการเทียบโอนของ นางสาวอังครัตน์ ติ้สุ ๗๓
๓.๘	ผลการเทียบโอนของ นางสาวธัญยธรณ์ ดวงจันทร์ ๗๔
๓.๙	ผลการเทียบโอนของ นายคมกฤษณ์ จันจะนะ ๗๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนการทดลอง	ค
๒ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการทดลอง	ง
๓ รูปแบบผลการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้	จ
๑.๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษา	๖
๒.๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบที่ ๒ หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษา โดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด	๑๔
๒.๒ ขั้นตอนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา	๑๖
๓.๑ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร	๒๓
๓.๒ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนตากพิทยาคม	๒๕
๓.๓ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก	๒๗
๓.๔ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองตาก	๒๙
๓.๕ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน วิทยาลัยชุมชนตาก	๓๒
๓.๖ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน วิทยาลัยเทคนิคตาก	๓๔
๓.๗ รูปแบบการทดลองฯ ในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก	๓๗
๓.๘ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน	๓๘

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
๓.๙	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖	๔๐
๓.๑๐	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเทอร์เน็ต	๔๒
๓.๑๑	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่สอด	๔๓
๓.๑๒	โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	๔๖
๓.๑๓	รูปแบบการทดลองในสถานศึกษาอำเภอแม่สอด	๔๙
๓.๑๔	ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนการทดลอง	๘๕
๓.๑๕	ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการทดลอง	๘๖
๓.๑๖	รูปแบบผลการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้	๘๗

บทที่ ๑

บทนำ

เหตุผลและความจำเป็น

คณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ (UNESCO, ๒๕๓๙) ได้เสนอรายงานต่อองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ต้องคำนึงถึงสี่เสาหลัก (Four Pillars) ทางการศึกษา ดังได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to Do) การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่นี้ได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน เป็นข้อเสนอหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ต่างหันมาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเชื่อมโยงกันของการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ตลอดจนการเทียบโอนความรู้ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ ประกอบกับข้อเสนอทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑ ได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตและการทำงาน ตลอดจนทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ที่เป็นกลไกสำคัญต่อการเรียนรู้ของวิชาแกนต่างๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมี

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินผลทางการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และตกต่ำลงเรื่อยๆ ผู้เรียนขาดทักษะสำคัญทั้งด้านการคิด วิเคราะห์ ทักษะชีวิตและงาน ขณะที่ผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้วขาดแรงจูงใจที่จะเข้าสู่ระบบ แรงงานมีฝีมือและประสบการณ์การทำงานขาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระบบหรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะขาดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา

การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานหรืออาชีพทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยที่สะสมไว้มาเทียบโอนกันได้ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงการเรียนรู้หรือประสบการณ์การทำงาน สามารถพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อน และสามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนาประเทศในที่สุด

จากการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของประเทศไทยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดย พิณสุดา สิริธรรังศรี (๒๕๕๘) พบว่า ประเทศไทยยังไม่มี การจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank System) ที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการกำหนดเรื่องของการเทียบโอนผลการเรียนไว้อย่างชัดเจนขึ้น เมื่อมาตรา ๑๕ ได้บัญญัติว่า “การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน” ด้วยบทบัญญัติดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อเป็นแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนของหน่วยงานสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งการกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานแต่ยังคงมีปัญหาด้านปฏิบัติที่ยังไม่สอดคล้องกันของแต่ละหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ

นอกจากนั้น จากการศึกษาเปรียบเทียบระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) พบว่า ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศ บางประเทศมีการเทียบโอนผลการเรียน ประสบการณ์ และสะสมหน่วยการเรียนรู้ (สาธารณรัฐเกาหลี) บางประเทศดำเนินการเฉพาะเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ และมีการสะสมผลการเรียนบ้างในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง (ญี่ปุ่น) บางประเทศมีการเทียบโอนความรู้ รับรอง

ความรู้และประสบการณ์ และกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (เครือรัฐออสเตรเลีย) สำหรับประเทศไทย ดำเนินการในด้านการเทียบโอนผลการเรียน ประสบการณ์และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่ยังไม่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศต่างมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดังได้แก่ สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ (สาธารณรัฐเกาหลี) สถาบันรับรองหลักสูตร การประเมินและการออกประกาศนียบัตรเป็นหน่วยงานกลางรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละรัฐ (เครือรัฐออสเตรเลีย) การให้ความสำคัญกับการรับรองความรู้เดิม หรือผลการเรียนรู้เดิมของผู้เรียนที่แพร่หลายทั้งในอังกฤษ ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการประเมินผลการทำงานในองค์กรเพื่อนำมาคำนวณเป็นหน่วยการเรียนรู้อีกด้วย

ในการนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ อย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยดังกล่าว ได้มีข้อเสนอแนะว่า สมควรจัดให้มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่ ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๒) เป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ ๓) รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน จากทั้งในและต่างประเทศ ๔) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย และ ๖) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานกลางฯ เพื่อการพิจารณาเลือก เป็น ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบที่ ๑ รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาอิงโครงสร้างเดิมผ่านต้นสังกัด ข้อดีคือ ต้นสังกัดยังคงรับผิดชอบการบริหารจัดการการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ข้อจำกัด อาจเกิดช่องว่างการดำเนินงานระหว่างสังกัดเช่นเดิม และรูปแบบที่ ๒ รูปแบบหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่มียึดโยงต้นสังกัด ข้อดีคือ เกิดเอกภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ข้อจำกัด อาจเกิดช่องว่างในการบริหารจัดการและความรับผิดชอบของต้นสังกัด แต่ทั้งนี้ ควรเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงรูปแบบเดียว นอกจากนี้ ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกลางดังกล่าว หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการดำเนินงาน และระหว่างที่ยังไม่มีหน่วยงานกลางตามข้อเสนอดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง ทำการวิจัยและทดลองระบบดังกล่าวเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ในการใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวนี้กับสถานศึกษาต่อไป

โดยที่รัฐบาลได้ประกาศพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น ในปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐ อำเภอ ๕ จังหวัด โดยมีจังหวัดตาก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด ที่การศึกษามีส่วนสำคัญเป็นกลไกการพัฒนา พื้นที่ดังกล่าว มีความหลากหลายของประชากร และมีการจัดการศึกษาในทุกกระดับและประเภท โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จึงได้เสนอแนะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ทำการทดลองระบบครั้งนี้ ตามรูปแบบที่ ๒ ในพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากเนื่องจากการกำหนดนโยบายการพัฒนาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของรัฐในพื้นที่ชายแดน ประกอบกับจังหวัดตากมีความหลากหลายของพื้นที่และสถานศึกษาที่สามารถเป็นตัวแทนสถานศึกษาของประเทศได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ จึงเห็นสมควรมีการวิจัยทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ตามรูปแบบที่ ๒ ดังกล่าวและเนื่องจากเป็นการทดลอง ยังไม่มีการออกกฎหมายรับรองเป็นการเฉพาะ สมควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ทางวิชาการตามบทบาทของหน่วยงานกลางในด้านวิจัยและพัฒนาไปพลางก่อน ร่วมด้วยต้นสังกัดและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนว่าระบบดังกล่าวนี้ จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ เพื่อการนำเสนอข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอนโยบายที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่จังหวัดตากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ กระบวนการ และกลยุทธ์การดำเนินงาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในและนอกระบบ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนาขึ้น
๒. เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ มีความรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลยุทธ์การดำเนินงาน การบริหารจัดการของสถานศึกษาระดับปฏิบัติ และหน่วยงานกลาง
๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำกัดขอบเขตการวิจัยเฉพาะการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ จากข้อเสนอแนะในรายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ดังนี้

๑. ทดลองการบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงานและกลยุทธ์ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ทั้งในและนอกระบบ จำนวน ๑๑ แห่ง ที่พร้อมเข้าร่วมโครงการ และรายงานถอดบทเรียนของสถานศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดและขยายผลในสถานศึกษาอื่นๆ ได้แก่

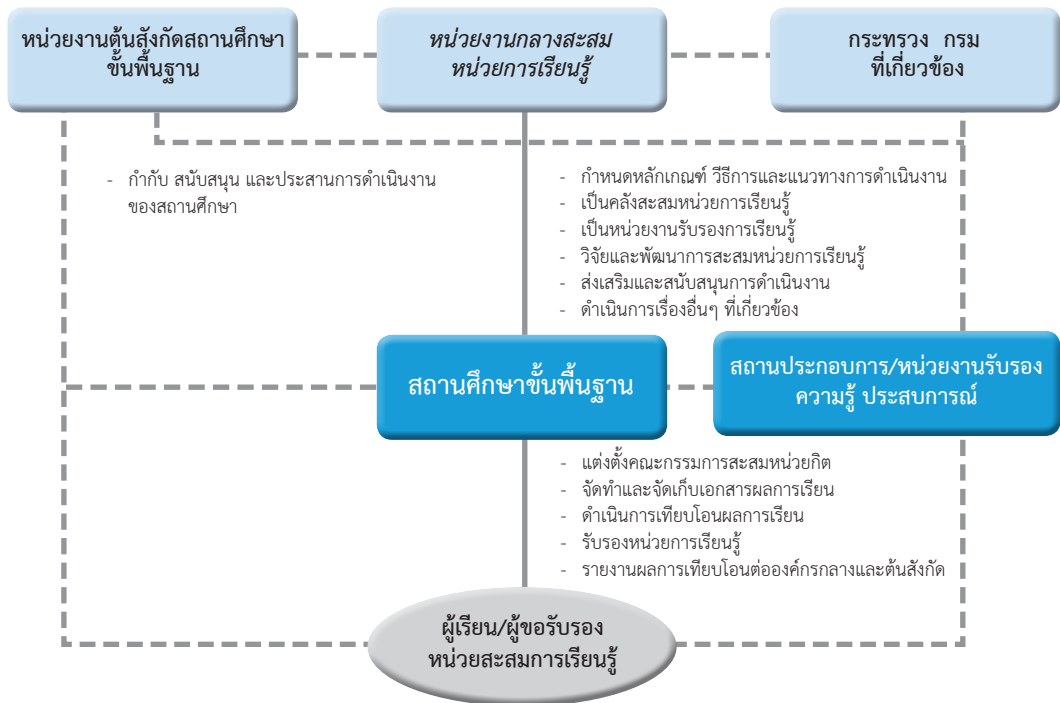
๑.๑ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๒ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ แห่ง

๒. ศึกษาการดำเนินงานของหน่วยงานกลาง เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การรับรองการหน่วยการเรียนรู้ สารเนื้อหา รายวิชา การจัดระบบเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลเป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการทดลองระบบและแนวทางการบริหาร ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพัฒนาขึ้น โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) ในด้านการบริหารจัดการ กระบวนการ และกลยุทธ์การดำเนินงาน ของหน่วยงานกลางและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในและนอกระบบ ตามรูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษา ที่กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานทั้งระดับส่วนกลางและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เรียน ดังปรากฏตามแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑.๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษา

วิธีวิทยาการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง ประชากรได้แก่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ จำนวน ๑๑ แห่ง ได้มาโดยเจาะจงจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนด ตามเกณฑ์ความพร้อมและสมัครใจของสถานศึกษาผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ และหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดตั้งขึ้น คณะทำงานที่สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมอบหมาย จำนวนสถานศึกษาละ ๓ - ๕ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในการรวบรวมข้อมูลจากการนิเทศ ติดตามของที่มีวิจัย การประชุม และการสัมมนาที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและผู้วิจัยจัดขึ้น

การรวบรวมข้อมูล โดยการ ๑) ศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ๒) สังเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดการวิจัย ๓) สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดแนวทางการทดลองจำนวน ๑ ครั้ง ๔) การประชุมปฏิบัติการนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อรับฟังความเห็นจำนวน ๑ ครั้ง ๕) ประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน จำนวน ๒ ครั้ง ๖) การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโครงการวิจัยจำนวน ๑ ครั้ง ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดขึ้น ๗) การนิเทศ ติดตามสถานศึกษา ภาคสนาม และ ๘) การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ผลการนิเทศติดตามสถานศึกษา การสนทนากลุ่ม การประชุมปฏิบัติการ และการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การนำเสนอข้อมูล นำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และประเด็นตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกเป็นรายบทตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของข้อมูล

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

ระหว่าง ๓ มีนาคม - ๓ กันยายน ๒๕๕๙

ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สถานศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก จะได้แนวทางการบริหารจัดการและกลยุทธ์การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และสะท้อนภาพการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน/ผู้ขาดหรือพลาดโอกาสทางการศึกษา ผู้ทำงานในสถานประกอบการฯ โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ และมีความเชื่อมโยงกันทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๒. สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจและเห็นแนวทางการดำเนินงานในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ ที่จะใช้เป็นกลไกในการส่งเสริมผู้เรียน/ประชาชนทั่วไปที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนา/ยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาอาชีพในอนาคต ตลอดจนการเสริมสร้างความตระหนักถึงคุณค่าที่เกิดจากการเรียนรู้ และแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๓. เกิดกลไกการช่วยเหลือผู้เรียน/ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ประชาชนที่สนใจ ได้รับการพัฒนา ยกระดับคุณภาพการศึกษา ระดับคุณวุฒิที่สูงขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. หน่วยงานระดับนโยบายได้ข้อมูลประกอบการบริหารจัดการระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเสนอกฎหมายการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอนาคต

คำนิยามศัพท์

การสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิต (Academic Credit Bank / Credit Bank) หมายถึง การดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียน หรือผลการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงาน/อาชีพ หรือการฝึกอบรม ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ที่สะสมไว้มาเทียบโอนกันได้เพื่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น การเพิ่มวุฒิ หรือเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงการเรียนรู้ และ/หรือประสบการณ์การทำงาน/อาชีพ ได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อน และสามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนาประเทศในที่สุด

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) หมายถึง การจัดระบบการดำเนินงานเกี่ยวกับปัจจัย ในด้านองค์การระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษาหลักเกณฑ์วิธีการ แนวทาง ด้วยกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงาน เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียน/ผลการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์การทำงาน/อาชีพ หรือการฝึกอบรม ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยที่สะสมไว้ มาเทียบโอนกันได้ เพื่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น การเพิ่มวุฒิ หรือการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน

การเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การนำผลการเรียน ทั้งที่เรียนในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย มาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

การเทียบโอนผลการเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการเรียน ผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรู้อรรถนะ และประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพของผู้เรียน มาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด

การเทียบประสบการณ์ หมายถึง การนำผลที่ได้รับจากประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม การทำงานอิสระ หรือในสถานประกอบการ หน่วยงาน การฝึกอาชีพของผู้เรียน มาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนประสบการณ์ ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด และที่ได้รับอนุมัติจากต้นสังกัด

การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน (Credit Bank System) โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการให้ได้มาซึ่งคุณภาพและโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาในระบบ นอกกระบบและตาม อัยาศัย ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ผู้อยู่ในวัยแรงงาน ด้วยกระบวนการทดลองการสะสม หน่วยการเรียนรู้โดยการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบประสบการณ์ และการนำผลการเทียบโอน ผลการเรียนและประสบการณ์ดังกล่าวสะสมไว้ หรือนำไปต่อยอดการเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับ ที่สูงขึ้น และหรือการนำไปเพิ่มวุฒิเพื่อการประกอบอาชีพ

พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก หมายถึง พื้นที่ของสถานศึกษาที่ทำการ ทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก จำนวน ๑๑ แห่ง ทั้งที่เป็นสถานศึกษาในพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากหรือไม่ได้รับการประกาศตามประกาศของคณะกรรมการรักษาความสงบ แห่งชาติก็ตาม

บทที่ ๓

กระบวนการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยการศึกษาเอกสารความเป็นมาของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๘ และทำการทดลองดำเนินการตามระบบฯ ที่กำหนดดังนี้

๑. หน่วยงานกลาง ดำเนินการโดย สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง ในการวิจัยและพัฒนาระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครูศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัยและประสานการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาและมีหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ได้แก่ ๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำนาจ ความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด และสถานศึกษาเอกชน ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดที่เข้าร่วมการทดลองในพื้นที่จังหวัดตาก ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคตาก และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ๓) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาอุดมศึกษาในสังกัดที่เข้าร่วมการทดลอง

ในจังหวัดตาก ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนตาก และ ๔) เทศบาลเมืองตาก ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีโรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมทดลอง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร

๒. สถานศึกษา สถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๑ แห่ง ทำการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ดังนี้

๒.๑ จัดให้มีคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้

๒.๒ จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานผลการเรียน การเทียบโอน ทะเบียนผู้เรียน และผู้ขอเทียบโอน เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๒.๓ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ ประสพการณ์ ตั้งแต่การให้คำแนะนำ การรับเข้า การลงทะเบียน การประเมินผลการเรียน การเทียบโอน การประเมินสมรรถนะ การวัดและประเมินผล การสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการให้ประกาศนียบัตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนรู้ตามปรัชญาและภารกิจของสถานศึกษา ระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการที่องค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ และต้นสังกัดกำหนด

๒.๔ รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษา

๒.๕ รายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนต่อองค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้และต้นสังกัด

โดยมีขั้นตอนและสาระการดำเนินงาน ดังนี้

๑. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมวิจัยกำหนดเกณฑ์สรรหาประชากรในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ดังนี้

๑.๑ เป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชน สถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เชื่อมโยงกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก ที่เป็นเขตเมือง และอำเภอแม่สอด ตั้งอยู่ชายแดนที่มีการค้าติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน (เมียนมาร์)

๑.๒ เป็นสถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการทั้งผู้บริหารและคณะครู ทั้งที่เคยมีประสบการณ์การเทียบโอนผลการเรียน และประสบการณ์ในสถานศึกษามาแล้ว และยังไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

๒. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและทีมงานวิจัย ดำเนินการสรรหาแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการสอบถามความสมัครใจ ทั้งทางโทรศัพท์ และไปพบผู้บริหารและครู

ด้วยตนเอง และเนื่องจากพื้นที่ภายในจังหวัดตากเป็นภูเขา ระหว่างเมือง และอำเภอแม่สอด การคมนาคมค่อนข้างลำบาก บางพื้นที่อยู่ระหว่างการพัฒนาถนน รวมทั้งอำเภอเมืองตาก มีได้ อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ขณะที่อำเภอแม่สอดเป็นอำเภอหนึ่งในสามอำเภอของจังหวัด ตากที่เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษโดยตรง จึงจำแนกสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มอำเภอ ดังนี้

๒.๑ อำเภอเมืองตาก มีสถานศึกษาเพื่อทำการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๖ แห่ง ดังนี้

๒.๑.๑ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร สังกัดเทศบาลเมืองตาก

๒.๑.๒ โรงเรียนตากพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓๘ จังหวัดตาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑.๓ โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๑.๔ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ

๒.๑.๕ วิทยาลัยชุมชนตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๒.๑.๖ วิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒.๒ อำเภอแม่สอด มีสถานศึกษาเพื่อทำการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๕ แห่ง ดังนี้

๒.๒.๑ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาดาก เขต ๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒.๓ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๒.๒.๔ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ

๒.๒.๕ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๓. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับทีมวิจัย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจง การดำเนินงาน และกำหนดแผนการทำงานร่วมกัน จำนวน ๑ ครั้ง ณ โรงแรมเซ็นทาราแม่สอด ฮิลล์ รีสอร์ท จังหวัดตาก เมื่อวันที่ ๗ - ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ โดยกำหนดแนวทางการทำงาน ร่วมกันตามแผนการดำเนินงานทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ต่อไปนี้

แผนการดำเนินงานทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก

๑. ความเป็นมา

การดำเนินการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก เป็นการทดลองตามข้อเสนองานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีข้อเสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๒) เป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ ๓) รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน จากทั้งในและต่างประเทศ ๔) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และ ๖) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานกลางฯ เพื่อการพิจารณาเลือกเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาอิงโครงสร้างเดิมผ่านต้นสังกัด ข้อดีคือ ต้นสังกัดยังคงรับผิดชอบการบริหารจัดการการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ข้อจำกัด อาจเกิดช่องว่างการดำเนินงานระหว่างสังกัดเช่นเดิม และ ๒) รูปแบบหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่มีต้นสังกัด ข้อดีคือ เกิดเอกภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน ข้อจำกัด อาจเกิดช่องว่างในการบริหารจัดการและความรับผิดชอบของต้นสังกัด

ในการทดลองครั้งนี้ ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้เสนอให้ทำการทดลอง ตามรูปแบบที่ ๒ คือ รูปแบบหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษา ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก เนื่องจากมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐด้านเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่มีสถานศึกษาหลากหลายทุกระดับและประเภท ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) โดยดำเนินการในพื้นที่อำเภอเมืองตาก จำนวน ๖ แห่ง และอำเภอแม่สอด จำนวน ๕ แห่ง รวม ๑๑ แห่ง อำเภอเมืองตาก ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเมืองตาก วิทยาลัยชุมชนตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก อำเภอแม่สอด ได้แก่ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบุรีรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ดังปรากฏแผนภาพระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบที่ ๒ หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด

๒. ภาระงานการทดลอง

๒.๑ สารการทดลอง

- การจัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียน (จำนวนครู นักเรียน หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ ประวัติการเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ย้อนหลัง ๕ ปี)
- การกำหนดรายวิชาที่จะทำการสะสมการเรียนรู้ที่เกิดจากการเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์
- การกำหนดข้อปฏิบัติในการเทียบโอนรายวิชา การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์

- วิธีการรับรองความรู้ ทักษะและประสบการณ์ เช่น การทดสอบ การประเมิน ฯลฯ
- การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา จากการศึกษาจากกรณีของ
ความรู้ทักษะและประสบการณ์
- ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

๒.๒ ขั้นตอนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา

๒.๒.๑ จัดให้มีคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา

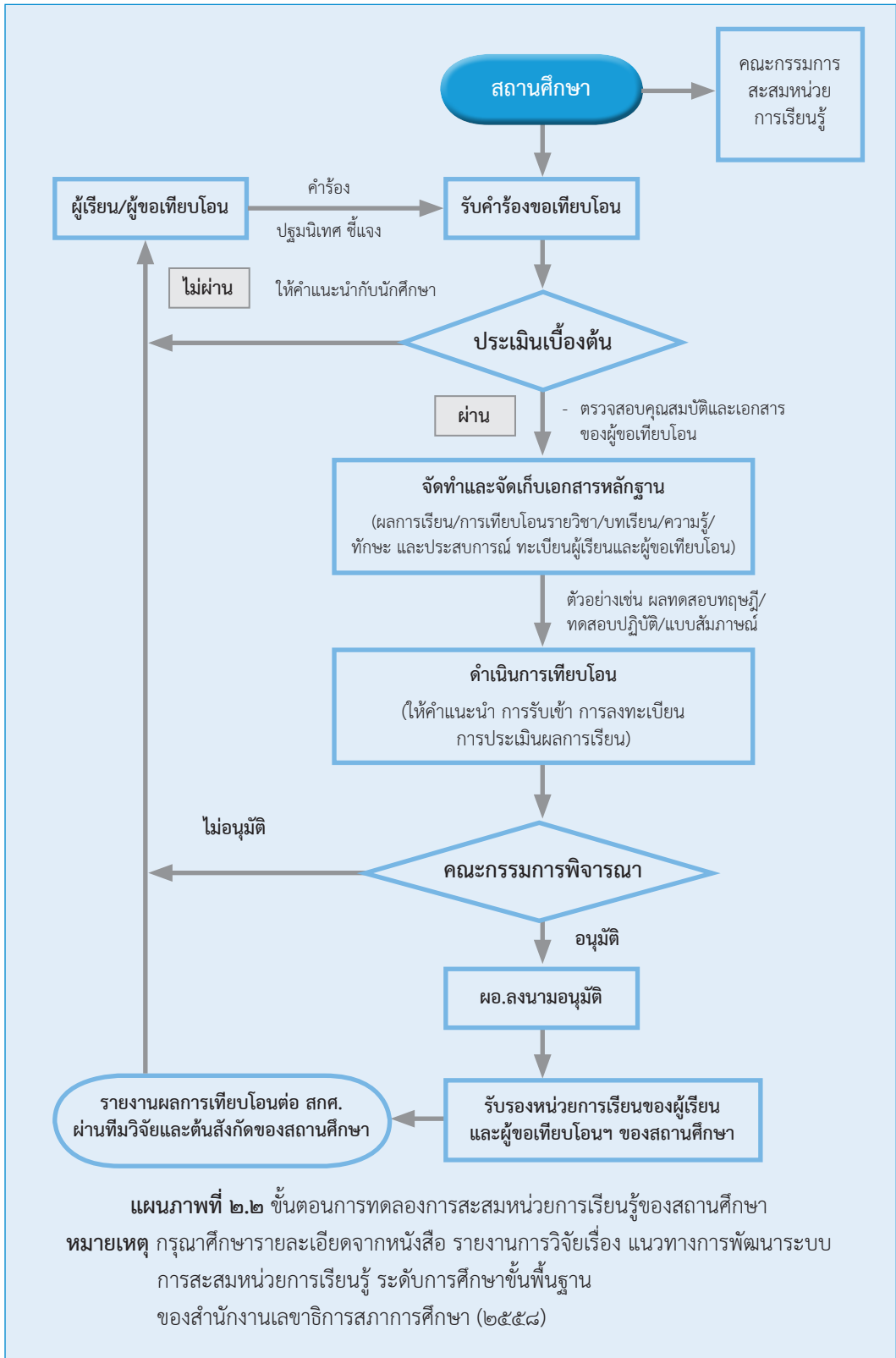
๒.๒.๒ จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานผลการเรียน การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้
ทักษะและประสบการณ์ ทะเบียนผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนฯ เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๒.๒.๓ ดำเนินการเทียบโอนฯ เมื่อมีผู้ขอเทียบโอนฯ โดยการให้คำแนะนำ การรับเข้า
การลงทะเบียน การประเมินผลการเรียน การเทียบโอน การประเมินสมรรถนะ การวัดและประเมินผล
การสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการให้ประกาศนียบัตร ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนรู้ตาม
ปรัชญาและภารกิจของสถานศึกษา ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการที่องค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้
(สกศ.) และต้นสังกัดกำหนด

๒.๒.๔ รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน ความรู้
ทักษะและประสบการณ์ ภายในสถานศึกษา

๒.๒.๕ รายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนต่อ สกศ. ผ่านผู้ประสานงานวิจัย และ
ต้นสังกัด

ดั่งปรากฏแผนภาพขั้นตอนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ดังนี้

๒.๓ งานที่ต้องส่ง สกศ. (ผ่านทีมวิจัย)

- รายงานการถอดบทเรียน (กระบวนการทดลอง/นำร่องและสาระที่ดำเนินการ) เมื่อสิ้นสุดการทดลองจำนวน ๒ ฉบับ พร้อมไฟล์ ๑ ชุด ส่งผ่านผู้ประสานงานวิจัย ภายในกำหนด ดังนี้

๑) ร่างรายงานครั้งที่ ๑ ภายในวันที่ ๑๐ พ.ค. ๒๕๕๙

๒) รายงานฉบับสมบูรณ์ ภายในวันที่ ๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๙

๒.๔ สาระของรายงานการถอดบทเรียนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน (ตาม ๒.๒)

รายงานเป็นความเรียงประกอบตารางและแผนภาพ โดยใช้อักษร Thai Sarabun New ขนาดอักษร ๑๖ หน้ากระดาษ เอ ๔ พร้อมไฟล์ เนื้อหาแบ่งออกเป็นบทสรุปสำหรับผู้บริหาร และเนื้อหา ๓ ส่วน ตามหัวข้อและประเด็นต่อไปนี้

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (สรุปภาพรวมของส่วนที่ ๑ - ๓)

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและบริบทของสถานศึกษา

- ความเป็นมา บริบทของสถานศึกษา (โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์ กศน.) ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ที่ตั้ง ครู นักเรียน ชุมชน การบริหารจัดการ

- โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้

- สรุป

ส่วนที่ ๒ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

- การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลของโรงเรียน (จำนวนครู นักเรียน หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ ประวัติการเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ย้อนหลัง ๕ ปี)

- การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ๓ (การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูล) ระหว่างการทดลอง ๓ (กุมภาพันธ์ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

- รายวิชาที่ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การกำหนดข้อปฏิบัติในการเทียบโอนรายวิชา การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ วิธีการรับรองความรู้ ทักษะและประสบการณ์ เช่น การทดสอบ การประเมิน ฯลฯ การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา จากการเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์

- จำนวนผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์

- กรณีตัวอย่างของผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ (ประมาณ ๓ คน) อธิบายข้อมูลของผู้เรียนฯ และการขอสะสมหน่วยการเรียนรู้

- สรุป

ส่วนที่ ๓ บทเรียนจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้

- ความสำเร็จ และไม่สำเร็จในการดำเนินงาน
- ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไข
- ความภาคภูมิใจของสถานศึกษา และหรือบุคลากรที่ได้ดำเนินการ

ทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้

- ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้
- บทเรียนที่สมควรดำเนินการและขยายผล หรือเป็นต้นแบบสถานศึกษา

อื่นๆ ฯลฯ

- สรุปและเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้
- แบบทดสอบ/แบบประเมินรายวิชาเพื่อการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของสถานศึกษา แล้วแต่กรณี
- ภาพกิจกรรมการดำเนินงาน
- อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ การเข้าร่วมกิจกรรมกับ สกศ. และทีมงานวิจัย

ที่	กิจกรรม	วัน / เดือน / พ.ศ. ๒๕๕๙							หมายเหตุ	
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.		ส.ค.
๑	ประชุมชี้แจง การทดลองฯ	๑๔-๑๕								สกศ. จัด
๒	ประชุมชี้แจง และ ปฏิบัติการ ครั้งที่ ๑		๗-๙							สกศ. จัด
๓	สถานศึกษา ดำเนิน การทดลองสะสม หน่วยการเรียนรู้		/	/	/	/				สถานศึกษา
๔	ทีมวิจัยนิเทศ ติดตาม การทดลองฯ ของสถานศึกษา		/	/	/					ทีมวิจัย
๕	ประชุมปฏิบัติการ/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทีมวิจัยตรวจ พิจารณารายงาน ของสถานศึกษา				๗-๙					สกศ. จัด
๖	ทีมวิจัย ร่างรายงาน การถอดบทเรียน และจัดส่งรายงาน ต่อ สกศ. ครั้งที่ ๑					๑๕				ทีมวิจัย
๗	ประชุมปฏิบัติการ/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ ๒ ทีมวิจัย ตรวจพิจารณาและ ปรับแก้รายงาน ของสถานศึกษา						๒๔-๒๕			สกศ. จัด
๘	สถานศึกษา ส่งรายงานการถอด บทเรียนผ่านทีมวิจัย							๑๐		สถานศึกษา
๙	ทีมวิจัยวิเคราะห์/ สังเคราะห์และจัดทำ รายงานฉบับสมบูรณ์ ส่ง สกศ.							/	/	ตามวันที่ กำหนด ในสัญญา

๓. การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา (ผ่านทีมวิจัย)

งบประมาณจะส่งผ่านทีมงานวิจัยให้กับสถานศึกษาในโครงการฯ เป็นค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ ได้แก่ ค่าจัดประชุมคณะกรรมการ ค่าวัสดุสิ่งพิมพ์ ค่าจัดทำเอกสารและรายงาน ค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลา ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และที่เกี่ยวข้อง (ตามระเบียบราชการฯ) โดยแบ่งเป็น ๓ งวด เมื่อได้รับงบประมาณจาก สกศ. แล้ว ดังนี้

งวดที่ ๑ ร้อยละ ๔๐ ของวงเงินที่ได้รับ จัดส่งเมื่อสถานศึกษาจัดทำความเป็นมาและบริบทสถานศึกษาผ่านผู้ประสานวิจัย และ สกศ. โอนเงินให้ทีมวิจัยแล้ว

งวดที่ ๒ ร้อยละ ๔๐ ของวงเงินที่ได้รับ จัดส่งเมื่อสถานศึกษาจัดส่งร่างรายงานการถอดบทเรียนผ่านผู้ประสานงานวิจัย และ สกศ. โอนเงินให้ทีมวิจัยแล้ว

งวดที่ ๓ ร้อยละ ๒๐ ของวงเงินที่ได้รับ จัดส่งเมื่อสถานศึกษาจัดส่งรายงานการถอดบทเรียนฉบับสมบูรณ์ ผ่านผู้ประสานงานวิจัย และ สกศ. โอนเงินให้ทีมวิจัยแล้ว

๔. ทำการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานภาคสนามตามแผน ๑ ครั้ง และทางเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อีเมล และแอปพลิเคชันไลน์ รายวันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาสาระการดำเนินงานร่วมกัน

๕. จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ๑ ครั้ง วันที่ ๗ - ๘ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมควีนพาลีส แม่สอด จังหวัดตาก และนำผลที่ได้ไปพัฒนากระบวนการดำเนินงานเพิ่มเติม

๖. จัดประชุมปฏิบัติการพิจารณาผลการทดลอง และการถอดบทเรียนการดำเนินงานทดลองฯ ของสถานศึกษารายโรง จำนวน ๑ ครั้ง วันที่ ๒๔ - ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมควีนพาลีส แม่สอด จังหวัดตาก

๗. ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขรายงานการถอดบทเรียนของสถานศึกษา

๘. สรุปผล และร่างรายงานการวิจัยจากผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๙. จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาร่างรายงานฯ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน ๑ ครั้ง วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๑๐. ปรับแก้และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ ๓

ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

โครงการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา ออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา)

ส่วนที่ ๓ ผลการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ดังปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก จำแนกออกเป็น ๓ ส่วนคือ ๑) ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมืองตาก ๒) ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในเขตอำเภอแม่สอด และ ๓) สรุปภาพรวมผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก ดังนี้

ส่วนที่ ๑.๑ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมืองตาก

การทดลองสะสมระบบหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาในอำเภอเมืองมีจำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ ๑) โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ๒) โรงเรียนตากพิทยาคม ๓) โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ๔) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก ๕) วิทยาลัยชุมชนตาก และ ๖) วิทยาลัยเทคนิคตาก ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ รายงานสถานศึกษา พบว่า

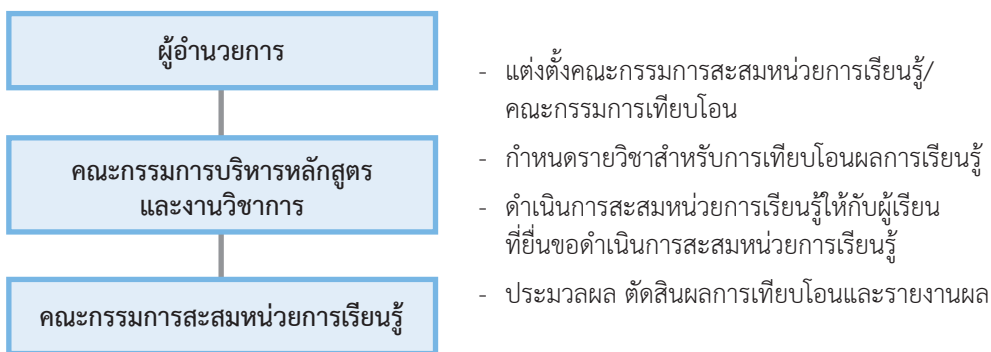
๑.๑.๑ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร

โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร สังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวนห้องเรียน ๒๓ ห้อง ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญคือ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญากระต๊อบสาย ของสำนักงานเทศบาลเมืองตาก ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ มีจำนวนบุคลากรการศึกษาทั้งหมด ๕๙ คน จำนวนผู้เรียน ๖๑๙ คน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาชีพหลักคือรับจ้างทั่วไป

โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ (๕ ปีย้อนหลัง) โดยมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผู้เรียนจำนวน ๔๙ คน ทั้งนี้ เป็นการเทียบโอนผลการเรียน โดยไม่มีการเทียบโอนประสบการณ์

ในการดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการสะสมหน่วยการเรียนรู้จำนวน ๕ คน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ การจัดทำสาระ เครื่องมือ วิธีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เสนอผลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนต่อคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่ออนุมัติการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑ ทั้งนี้ สถานศึกษาได้มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียนให้กับผู้เรียนในระหว่างการทดลองระบบจำนวน ๑๒ คน ๓๒ รายวิชา

- แต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้/คณะกรรมการเทียบโอน
- กำหนดรายวิชาสำหรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้
- ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่ยื่นขอดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้
- ประมวลผล ตัดสินผลการเทียบโอนและรายงานผล

แผนภาพที่ ๓.๑ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้
และเทียบโอน โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร

การดำเนินการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เป็นการดำเนินการ ๒ ลักษณะ คือ ดำเนินการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียนรู้การศึกษาในระบบ และดำเนินการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้ และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบ สำหรับการดำเนินการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนภายในระบบที่ผ่านมา พบว่าประสบความสำเร็จ โดยผู้เรียนที่ส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนฯ สามารถกลับเข้ามาศึกษาในระบบจนจบหลักสูตร ในการดำเนินการศึกษานอกระบบ มีการดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาเครือข่าย โดยผู้เรียนสามารถส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน จากโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เข้าสู่หลักสูตรในวิทยาลัยเทคนิคตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตากและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตากได้

สำหรับรายวิชาที่มีการดำเนินการส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ดำเนินการเทียบโอนในรายวิชาพื้นฐาน ได้แก่ รายวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา และการงานอาชีพ) โดยเทียบโอนให้ตรงกับระดับชั้น ที่ผู้เรียนขอเทียบโอนในหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ ในรายวิชาเพิ่มเติม เช่น งานธุรกิจ ดนตรีพื้นบ้าน คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์เพิ่มเติม เป็นต้น การดำเนินการเทียบโอนให้พิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างรายวิชาที่ต้องการเทียบโอน กับรายวิชาที่มีการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตรของโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เช่น รายวิชาดนตรีพื้นบ้าน มีเนื้อหาวิชา สอดคล้องกับรายวิชาดนตรีกับภูมิปัญญากระตางสาย จึงสามารถดำเนินการเทียบโอนได้ เป็นต้น

การทดลองระบบส่งเสริมหน่วยการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะผู้ที่ประสบปัญหาไม่สามารถเรียนอย่างต่อเนื่องในระบบได้ สามารถนำหน่วยการเรียนรู้ที่สะสม มาเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อ และเป็นการสร้างความร่วมมือ และเครือข่ายทางการศึกษาของสถานศึกษาในทุกๆระบบและระดับชั้น

๑.๑.๒ โรงเรียนตากพิทยาคม

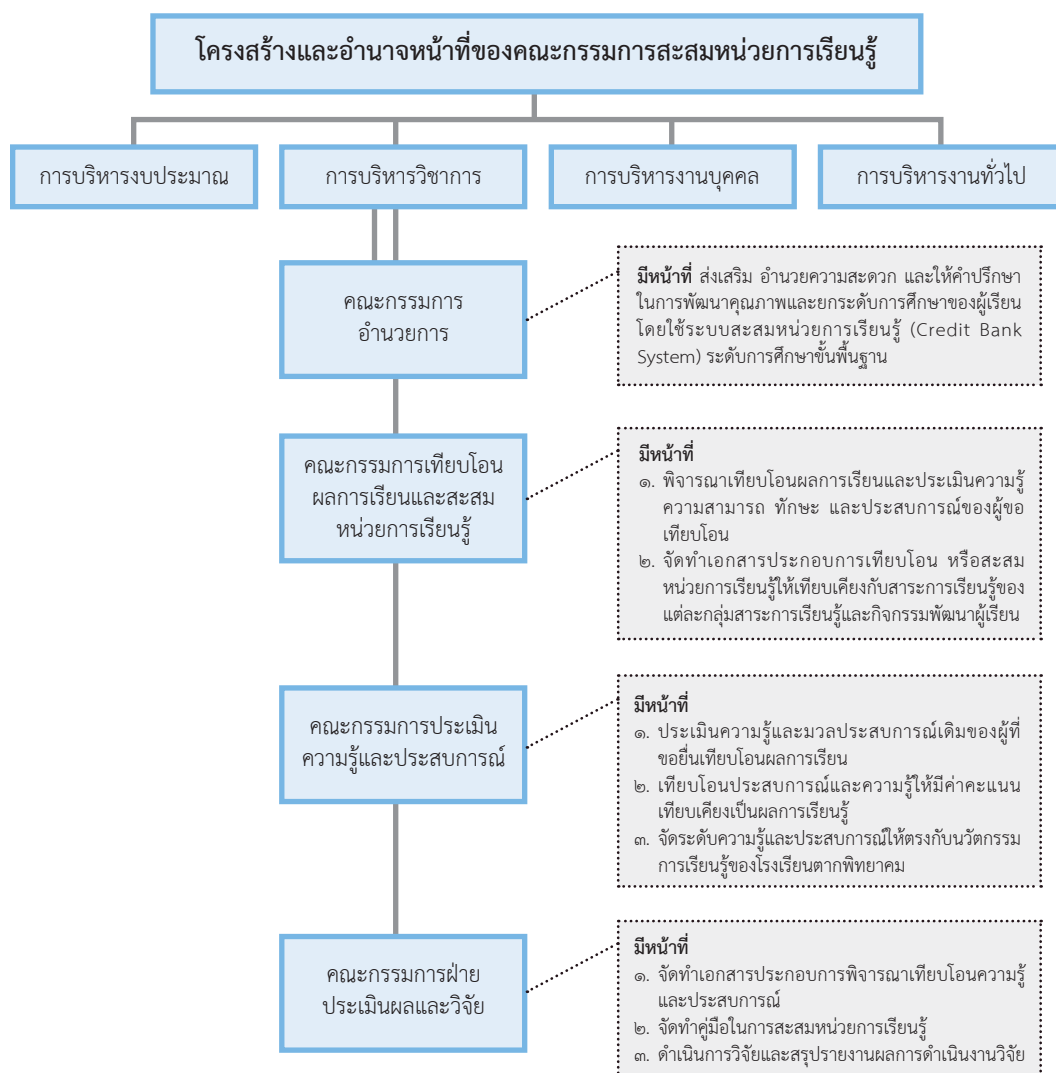
โรงเรียนตากพิทยาคม เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดตาก ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๘ (สุโขทัย-ตาก) จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และหลักสูตรมาตรฐานสากลโดยมีนวัตกรรมโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่หลากหลาย ตรงกับศักยภาพของผู้เรียน จำนวนห้องเรียน ๖๓ ห้อง ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ มีจำนวนบุคลากรการศึกษา ๑๘๐ คน และจำนวนผู้เรียน ๒,๗๑๘ คน

โรงเรียนตากพิทยาคมมีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนย้อนหลัง ๕ ปี (๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ให้กับผู้เรียนจำนวน ๑๙ คน โดยเทียบโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ เช่น AFS / YES จำนวน ๗ คน และเทียบโอนผลการเรียนจากสถานศึกษาอาชีพศึกษาอื่นๆ เข้าสู่สถานศึกษา ระหว่างปีการศึกษา จำนวน ๑๒ คน

สำหรับการดำเนินงานทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของโรงเรียนตากพิทยาคมในระหว่างทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) เป็นการดำเนินการเทียบโอนให้กับนักเรียน/ผู้ที่เคยเป็นนักเรียนในโรงเรียนตากพิทยาคม และนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศเท่านั้น

ในการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนดังกล่าว โรงเรียนตากพิทยาคมได้มอบหมายให้กลุ่มงานวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่มีปัญหาด้านผลการเรียนที่คาดว่าจะไม่สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น ผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การทดสอบในแต่ละระดับชั้นตามข้อกำหนดของโรงเรียน โดยมีการประชุมครู หัวหน้ากลุ่มสาระและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย งานวัดผลและประเมินผล งานทะเบียน และงานหลักสูตรระดับการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดตั้งคณะทำงาน และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการสะสมหน่วยการเรียนรู้/การเทียบโอนผลการเรียน/การเทียบยกเว้นรายวิชา/การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการถอดบทเรียนเพื่อจัดทำคู่มือนักเรียน เรื่องแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ระดับการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ มีผู้สมัครเข้าขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนจำนวน ๓๔ คน ประสบความสำเร็จในการเทียบโอน ๓๐ คน ๕๔ รายวิชา โดยขอเทียบระดับการศึกษาและผลการเรียนในรายวิชาในระดับการศึกษาภาคบังคับ ในการดำเนินงานเทียบโอน สถานศึกษาได้จัดให้มีครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะรายวิชา โดยจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดให้มีการลงทะเบียนสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในรายวิชาขึ้น

สำหรับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ในรูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และมีการเทียบโอนให้กับผู้เรียนในโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ใช้ระเบียบวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา ตามแนวทางหลักสูตรแกนกลางฯ ดำเนินการเทียบโอนความรู้ตามเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดของโรงเรียน สำหรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๒

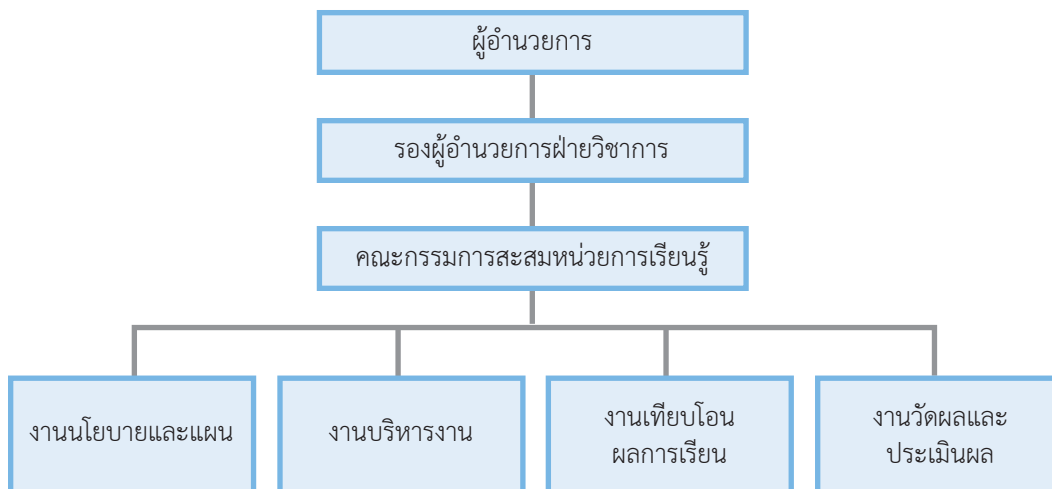
แผนภาพที่ ๓.๒ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โรงเรียนตากพิทยาคม

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอน ได้แก่ ในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ต้องใช้ครูที่เป็นจำนวนมาก เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดี พบว่า โรงเรียนตากพิทยาคม มีความประสงค์ที่จะนำระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้มาดำเนินการและหาแนวทางเชื่อมโยงการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศต่อไป

๑.๑.๓ โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก

โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก (Hightech-Technology Tak School) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนและย่านธุรกิจการค้า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม ข้าราชการ และรับจ้าง จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๗ สาขาวิชา ได้แก่ การบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ธุรกิจค้าปลีก การโรงแรม ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้ากำลัง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ๖ สาขาวิชา ได้แก่ การบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การโรงแรม เทคนิคยานยนต์ และไฟฟ้ากำลัง ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ มีจำนวนบุคลากรการศึกษา ๒๘ คน และจำนวนผู้เรียน ๒๗๖ คน

โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๘ คน มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดทำโครงการเทียบโอนความรู้และเสนอขออนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระเบียบ ระบบ และหลักเกณฑ์การเทียบโอน ออกประกาศและกำหนดการต่างๆ วางแผน กำหนดขั้นตอนการประเมินเพื่อเทียบโอนความรู้ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดแผนการเรียนการสอน บริหารจัดการโครงการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ กำหนดขั้นตอนและแนวทางการเทียบโอนความรู้ เพื่อพิจารณาอนุมัติผลการประเมินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และงานที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้เทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ และจัดทำ จัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สะสมหน่วยการเรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำรายงานการเทียบโอนผลการเทียบโอน และผลการเรียนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและต้นสังกัดทราบ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๓

แผนภาพที่ ๓.๓ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก

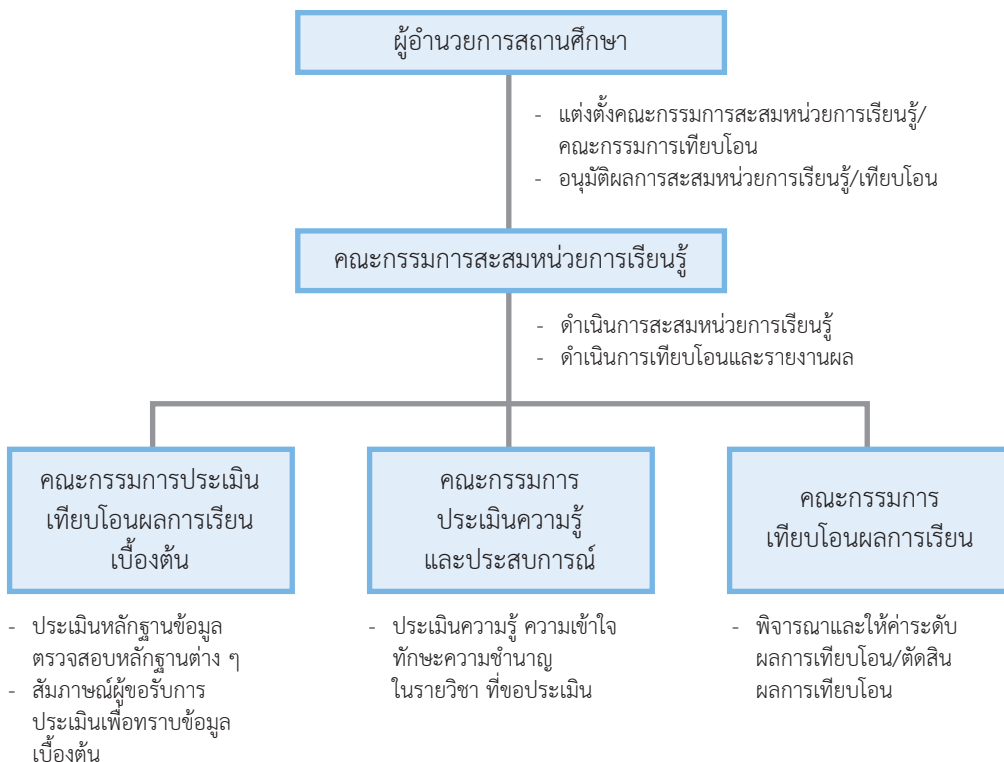
ในการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียน (มีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๙) โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก ได้ดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ในภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เรียนที่ออกกลางคัน และที่มีปัญหาไม่สามารถมาเรียนต่อได้ จำนวน ๑๙ คน สามารถดำเนินการเทียบโอนผู้เรียนได้จำนวน ๕ คน ๘๕ รายวิชา เป็นผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๒ คน (สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน ๑ คน สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน ๑ คน) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๓ คน (สาขาวิชาการบัญชี ๑ คน และสาขาวิชาการโรงแรม ๒ คน)

สำหรับรายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมการเรียนรู้และเทียบโอน ได้แก่ ๑) วิชาพื้นฐาน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เป็นต้น ๒) วิชาเลือกเสรี เช่น พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ๓) การฝึกปฏิบัติ และ ๔) กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยวิชาที่สามารถเทียบโอนส่วนใหญ่เป็นรายวิชาทักษะวิชาชีพ ได้แก่ ภาษาไทยเพื่ออาชีพ คณิตศาสตร์พื้นฐาน อาเซียนศึกษา เพศศึกษา คอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ พลังงานและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นต้น ผู้ที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/เคยเป็นนักเรียนโรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก ทั้งนี้ เกณฑ์ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อในสถานศึกษาเดิมคือ สามารถเทียบโอนได้ในทุกรายวิชาที่มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์

ในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถกลับเข้ามาศึกษาต่อโดยลดความซ้ำซ้อนในการเรียนรายวิชา ประหยัดค่าใช้จ่ายในการศึกษา ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้ผู้เรียนกลับเข้ามาศึกษาต่อในระบบ ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อได้ในระดับชั้นที่สูงขึ้นโดยการเทียบโอน หรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพิ่มทางเลือกและโอกาสในการศึกษาให้กับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำผลการเรียนที่ได้จากการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนไปศึกษาต่อในสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาในความร่วมมือ หรือสถานศึกษาที่มีการจัดทำระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน

๑.๑.๔ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก (กศน. อำเภอเมืองตาก) เป็นสถานศึกษาราชการส่วนกลาง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล (กศน.ตำบล) เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๑๔ แห่ง (๑๔ ตำบล) ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๙ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก มีจำนวนผู้เรียน ๑,๓๑๘ คน จำนวนบุคลากรทางการศึกษา ๒๘ คน มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ขาดโอกาสพลาดโอกาสทางการศึกษา และจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาอาชีพหรือประสบการณ์การทำงาน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน ๕ รูปแบบ คือ ๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ ๒) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง ๓) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ๔) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ และ ๕) การเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการประเมินความรู้และประสบการณ์ ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยประธานกรรมการ และคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ แต่งตั้งโดยสถานศึกษา มีหน้าที่ในการตรวจสอบ วิเคราะห์หลักสูตร/หลักฐานการศึกษาที่นำมาเทียบโอนพิจารณาผลการเทียบโอน ให้คำระดับผลการเรียนจากการเทียบโอน และพิจารณาอนุมัติผลการเทียบโอน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๔

แผนภาพที่ ๓.๔ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ (๕ ปีซ้อนหลัง) โดยเทียบโอนผู้เรียนจากผลการเรียน จากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ จำนวน ๓๑๖ คน เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ จำนวน ๑๐๘ คน และเทียบระดับการศึกษา จำนวน ๒๐๑ คน รวมทั้งสิ้น ๖๒๕ คน

ในการดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ และเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จำนวนทั้งสิ้น ๒๗ คน สถานศึกษาได้ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้กับผู้เรียนจำนวน ๒๒ คน ๕๗ รายวิชา เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ จำนวน ๕ คน ๕ อาชีพ ทั้งนี้ มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในรายวิชาบังคับ และรายวิชาเลือกโดยคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นผู้พิจารณาผลการเทียบโอนจากข้อปฏิบัติในการเทียบโอน รายวิชา การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ และพิจารณาตามคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาตามประเภทการเทียบโอน

สำหรับรายวิชาที่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น รายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก ทั้งนี้ รายวิชาที่สะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบังคับในสาระความรู้พื้นฐาน สาระการพัฒนาสังคม สาระ การประกอบอาชีพ ได้แก่ รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาไทย รายวิชา ภาษาอังกฤษ ตามลำดับโดยจำนวนหน่วยกิตรวมกันต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละ ระดับการศึกษา กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาเทียบโอนได้ไม่เกิน ๓๖ หน่วยกิต ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นเทียบโอนได้ไม่เกิน ๔๒ หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเทียบโอน ได้ไม่เกิน ๕๗ หน่วยกิต

ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนประสบการณ์ของ ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตากส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์กลุ่มทหารกองประจำการ โดยพิจารณาการเทียบโอนตามเอกสาร เช่น หนังสือรับรองการปลดประจำการจากผู้บังคับหน่วยทหารตั้งแต่ระดับกองพัน หรือผู้บังคับบัญชา กองร้อยอิสระหรือผู้บังคับการเรือชั้น ๓ ขึ้นไป หรือสมุดประจำตัวทหารกองหนุนโดยกำหนด ค่าระดับผลการเรียนเป็น “ผ่าน”

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการเทียบโอนของ ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตากยังไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควร เนื่องจากสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้หลากหลายวิธี ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินการยังไม่เป็นระบบ บุคลากรของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน แนวทางการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน สถานศึกษา ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/สถานศึกษา อย่างไรก็ตามโชคดีที่พบว่า สถานศึกษามีความภาคภูมิใจ ที่ได้เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน) ที่พลาดโอกาสทางการศึกษา ได้จบ การศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรในระยะเวลาที่เร็วขึ้น และได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการ จัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าศูนย์การศึกษาจากระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก จะดำเนินการพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้และ เทียบโอน พัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ทั้งภาครัฐ และเอกชนให้สามารถเอื้อต่อ ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน และจะส่งผล ให้เกิดการลดขั้นตอนการทำงาน มีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงาน (One Stop Service) ในภาพรวม ต่อไป

๑.๑.๕ วิทยาลัยชุมชนตาก

วิทยาลัยชุมชนตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาในระดับอนุปริญญา หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร ๔ สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การศึกษาปฐมวัย และสาธารณสุขชุมชน และหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีเครือข่ายหน่วยจัดการศึกษา จำนวน ๗ แห่ง ๑ ห้องเรียน ได้แก่ หน่วยจัดการศึกษาวิทยาลัยชุมชนตาก มูลนิธิโรงพยาบาลบ้านตาก โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม โรงเรียนท่าสองยางวิทยาคม โรงเรียนพบพระวิทยาคม โรงเรียนอู่ผึ้งวิทยาคม และห้องเรียนโรงเรียนเทศบาลตำบลแม่ระมาด ผู้สอนแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ อาจารย์ประจำของวิทยาลัยชุมชนตาก และอาจารย์พิเศษ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนชาวบ้านในท้องถิ่น สำหรับรูปแบบในการบริหารจัดการ มีดังนี้ คณะกรรมการสภาวิทยาลัย ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน และผู้อำนวยการ ทำหน้าที่บริหารกิจการของวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบัน ทั้งนี้ วิทยาลัยชุมชนตาก แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น ๓ สำนักงาน ๑ ศูนย์ ประกอบด้วย สำนักงานอำนวยการ สำนักวิชาการ ศูนย์วิจัยและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีบุคลากรทางการศึกษาจำนวน ๕๐ คน และจำนวนผู้เรียนในหลักสูตรระดับอนุปริญญา ๖๘๓ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙)

วิทยาลัยชุมชนตาก มีการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โดยในระยะเวลาอันหลัง ๕ ปี (๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) จำนวนผู้ที่ผ่านเกณฑ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ๒๙๖ คน แบ่งเป็นการเทียบโอนผลการเรียน (ทุกหน่วยการเรียนรู้) ๑๙๒ คน และการเทียบโอนประสบการณ์ (ทุกหน่วยการเรียนรู้) จำนวน ๑๐๔ คน

สำหรับการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในช่วงของการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ๒๕๕๙ วิทยาลัยชุมชนตาก จัดให้มีคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีหน้าที่พัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียน เทียบยกเว้นรายวิชา เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ตามเนื้อหาวิชาและระเบียบขั้นตอนในการเทียบโอน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๕

แผนภาพที่ ๓.๕ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนวิทยาลัยชุมชนตาก

ระหว่างการพัฒนาการทดลองระบบการเรียนรู้และเทียบโอนฯ งานวัดผลและประเมินผล ได้ดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งการเทียบโอนผลการเรียน/การเทียบยกเว้นรายวิชา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของวิทยาลัยชุมชนตาก และมีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เป็นที่มาตามแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษา จากนั้น ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบยกเว้นรายวิชา โดยมีผู้ผ่านการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบยกเว้นรายวิชา จำนวน ๒๑ คน ๑๕ รายวิชา

สำหรับรายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในวิทยาลัยชุมชนตาก สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย การปกครองท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การแพทย์แผนไทย และสาธารณสุขชุมชนแบ่งออกเป็นรายวิชา ได้แก่ รายวิชาตามสาขาวิชาชีพและสาขาวิชาสามัญ สำหรับรายวิชาตามสาขาวิชาชีพ ได้แก่ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น และ รายวิชาตามสาขาวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๑ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๒ ทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ มนุษย์กับวัฒนธรรมสุนทรียภาพของชีวิต จังหวัดศึกษา สังคมไทยกับการพัฒนา อาเซียนศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การคิดและการตัดสินใจ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของวิทยาลัยชุมชนตาก ส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานระหว่างสถาบันการศึกษาที่มีขั้นตอนและรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนมีแนวทางและทางเลือกที่หลากหลาย ลดเวลาเรียนที่ซ้ำซ้อน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา สามารถเทียบรายวิชาได้น้อยและถูกจำกัดด้วยสภาวิชาชีพในการรับนักศึกษาต่อเนื่อง เช่น นักศึกษาสาขาปฐมวัย เป็นต้น ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดโอกาสในการศึกษาต่อหรือใช้เวลานานในการศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้น วิทยาลัยชุมชนตาก ได้หาแนวทางให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกทักษะการประกอบอาชีพ โดยดำเนินการเชื่อมโยงระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างวิทยาลัยกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้แก่ ๑) คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ๒) วิทยาลัยเทคนิคตาก ๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก และ ๔) ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดตาก ในรูปแบบการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำผลการเรียนรู้อาชีพมาเทียบโอนกันและเชื่อมโยงการเรียนรู้ และลดความซ้ำซ้อนของระบบการศึกษา

ในอนาคตคาดว่าวิทยาลัยชุมชนตากจะดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยสะสมการเรียนรู้จากหลักสูตรฝึกอบรม นำวุฒิบัตรตามรายวิชาที่ผู้เรียนได้ศึกษาและเก็บสะสมไว้ เพื่อเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรและหลักสูตรระดับอนุปริญญา ตามนโยบายการจัดการศึกษาของสถาบันวิทยาลัยชุมชนตาก โดยต้องจัดทำระเบียบและขั้นตอนการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ให้มีมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน

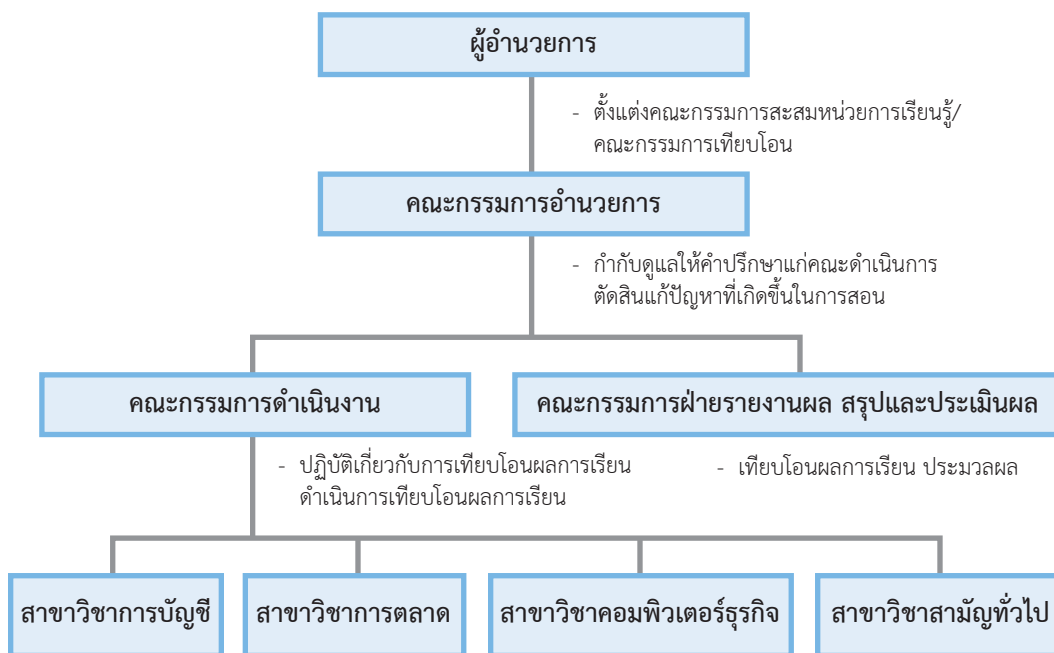
๑.๑.๖ วิทยาลัยเทคนิคตาก

วิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรระยะสั้นแกนมัธยม โดยในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีจำนวนบุคลากรทางการศึกษา ๙๗ คน และจำนวนผู้เรียน ๒,๓๔๕ คน การบริหารงานแบ่งออกเป็น ๔ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนากิจการผู้เรียน นักศึกษา ฝ่ายบริหารทรัพยากร และฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

วิทยาลัยเทคนิคตากมีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โดยในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ (๕ ปีย้อนหลัง) มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียนจำนวน ๑๒ คน ทั้งนี้ ขอบเขตการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีดังนี้ ๑) เทียบโอนผู้เรียนที่ย้ายเข้ามาศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิคตาก ๒) เทียบโอนผู้เรียนภายในสถานศึกษาเนื่องจากมีการเปลี่ยนหลักสูตรสถานศึกษา ๓) เทียบโอนให้กับผู้ที่พ้นสภาพการเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคตาก และ ๔) เทียบโอนให้กับผู้มี

ประสบการณ์การทำงาน โดยเกณฑ์ในการเทียบโอนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอน ผลการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ผลการเรียนรู้ (มีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๙) วิทยาลัยเทคนิคตากได้จัดตั้งคณะกรรมการสะสม การเรียนรู้และเทียบโอน โดยมีหน้าที่กำกับดูแลให้คำปรึกษา และดำเนินการตามแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๖ ทั้งนี้ มีการดำเนินการเทียบโอน ผู้เรียนจำนวน ๑๙ คน ๑๗ รายวิชา แบ่งออกเป็น ระดับปริญญาตรี จำนวน ๖ คน และระดับ มัธยมศึกษา จำนวน ๑๓ คน

แผนภาพที่ ๓.๖ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน วิทยาลัยเทคนิคตาก

สำหรับรายวิชาที่มีการสะสมการเรียนรู้และเทียบโอน แบ่งเป็น รายวิชาตามสาขาวิชาชีพและสาขาวิชาสามัญที่เปิดสอน สำหรับสาขาวิชาชีพ ได้แก่ สาขางาน ยานยนต์ สาขางานโครงสร้าง สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ สาขางานก่อสร้าง สาขางานการบัญชี สาขางานการตลาด สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขางานการโรงแรม ทั้งนี้ สาขาวิชาสามัญ มีรายวิชาที่มีการเทียบโอน เช่น ทักษะภาษาไทย ชีวิตและวัฒนธรรมไทย สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ มีรายวิชาที่มีการเทียบโอน เช่น งานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น เป็นต้น

จากการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของวิทยาลัยเทคนิคตาก ส่งผลให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในงานอาชีพ ลดการเรียนซ้ำในรายวิชา/กลุ่มวิชาที่มีความรู้และประสบการณ์ ลดระยะเวลาเรียน การเดินทาง และค่าใช้จ่าย ผู้เรียนเลือกเรียนตามความต้องการ อย่างไรก็ตาม ใดก็ตาม สถานศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรจัดตั้งหน่วยงานเพื่อเชื่อมโยงผลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนเป็นไปในทางเดียวกัน

กล่าวได้ว่า สถานศึกษาในอำเภอเมืองตากที่เข้าร่วมทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนเป็นสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอนุปริญญา มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนก่อนการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษาให้กับผู้ที่สมัครเข้าศึกษาต่อและผู้ที่ย้ายเข้ามาศึกษาต่อ

อย่างไรก็ดี ในการเข้าร่วมทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จัดหาแนวทางในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ทั้งนี้ ในการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในอำเภอเมืองตาก ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษาเพื่อเทียบโอนให้กับผู้ย้ายถิ่นฐานและผู้มีปัญหาการเรียน ให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

สำหรับรายวิชาที่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น รายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก รายวิชาที่สะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบังคับ ได้แก่ รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาไทย รายวิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ โดยจำนวนหน่วยกิตรวมต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาเทียบโอนได้ไม่เกิน ๓๖ หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบโอนได้ไม่เกิน ๔๒ หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเทียบโอนได้ไม่เกิน ๕๗ หน่วยกิต ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างไรก็ตาม ในการเทียบโอนในรายวิชาเลือก วิชาที่สะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อเทียบโอนต้องมีความสอดคล้องกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

สำหรับการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนประสบการณ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มทหารกองประจำการ โดยพิจารณาการเทียบโอนตามเอกสาร เช่น หนังสือรับรองการปลดประจำการจากผู้บังคับหน่วยทหารตั้งแต่ระดับกองพัน หรือผู้บังคับบัญชากองร้อยอิสระหรือผู้บังคับการเรือชั้น ๓ ขึ้นไป หรือ สมุดประจำตัวทหารกองหนุน โดยกำหนดค่าระดับผลการเรียนเป็น ผ่าน

การเทียบโอนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น รายวิชาตามสาขาวิชาชีพและสาขาวิชาสามัญ โดยอาชีพที่สะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ สาขาวิชา สาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น สาขางานยานยนต์ สาขางานโครงสร้าง สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ สาขางานก่อสร้าง สาขางานการบัญชี สาขางาน การตลาด สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขางานการโรงแรม รายวิชาตามอาชีพที่นำมา เทียบโอน เช่น งานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น สำหรับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาไทยเพื่อ การสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๑ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๒ ทักษะการพูดและ การเขียนภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ มนุษย์กับ วัฒนธรรม สุนทรียภาพของชีวิต จังหวัดศึกษา สังคมไทยกับการพัฒนา อาเซียนศึกษา เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การคิดและการตัดสินใจ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต

สำหรับจำนวนผู้ที่สมัครขอเข้าสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ในระหว่างทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาในอำเภอเมืองตากทั้งหมด ๑๓๒ คน เป็นการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายในสถานศึกษา จำนวน ผู้ผ่านการสะสมการเรียนรู้และเทียบโอนทั้งหมด ๑๑๔ คน ๒๖๕ รายวิชา (๒๖๐ รายวิชา ๕ อาชีพ) อยู่ในระหว่างการดำเนินการ ๑๔ คน ไม่ผ่านการเทียบโอน ๔ คน เนื่องจากผล การเรียนที่นำมาเทียบโอนไม่ผ่านเกณฑ์สถานศึกษา

ทั้งนี้ ในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนใน อำเภอเมืองตาก โดยส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน อย่างไรก็ดี ปัญหาที่พบคือ ความล่าช้าในการดำเนินการ ข้อจำกัดในการสมัครเข้าเทียบโอน (ต้องดำเนินการภายในภาคการศึกษาแรก) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ต้อง จัดครูเป็นจำนวนมากเพื่อจัดการเรียนการสอนในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และต้องใช้ เวลาเตรียมการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และไม่มีเกณฑ์ ระเบียบวิธีและแนวทางในการเทียบโอนที่ชัดเจน

สำหรับรูปแบบการทดลองฯ ในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก เป็นการดำเนินการโดยยังไม่มีการจัดทำข้อตกลงร่วมในระหว่างการทดลองฯ ดังแสดงในแผนภาพ ที่ ๓.๗

แผนภาพที่ ๓.๗ รูปแบบการทดลองฯ ในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก

ส่วนที่ ๑.๒ ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด

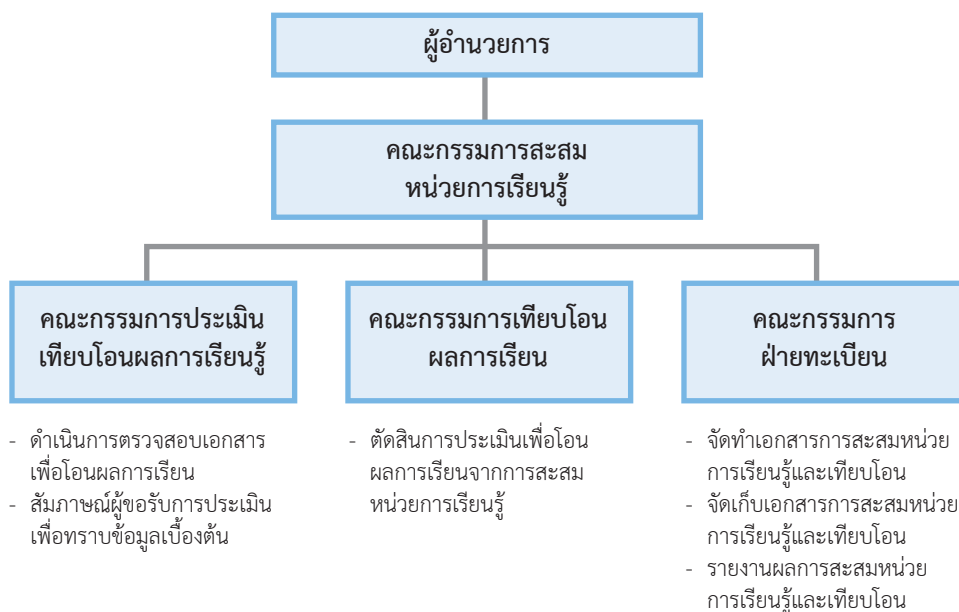
การทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด มีจำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ ๑) โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ๒) โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ๓) โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ๔) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และ ๕) วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ รายสถานศึกษา พบว่า

๑.๒.๑ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน

โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน เป็นโรงเรียนขนาดกลางตั้งอยู่หมู่ที่ ๙ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒ จัดการศึกษาาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี ๒๕๕๘ มีบุคลากรทางการศึกษาจำนวน ๒๒ คน และผู้เรียนจำนวน ๓๖๖ คน

โรงเรียนบ้านแม่โกนเกนมีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผู้เรียนระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ โดยมีการเทียบโอนผลการเรียนจำนวน ๒ คน เนื่องจากผู้เรียนต้องย้ายถิ่นฐานโดยมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากสถานศึกษาอื่น นำมาขอเทียบโอนเพื่อศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

ในการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) โรงเรียนบ้านแม่โกนเกนได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน จัดทำและจัดเก็บเอกสารผลการเรียน ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๘ โดยได้มีการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษาจำนวน ๒ คน ทั้งนี้ ในการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ได้จัดทำข้อตกลงกับวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เช่นเดียวกับโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน เข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ โดยสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ (๑๐๐ ชั่วโมง) และเทียบโอนเข้าสู่วิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ (รหัสวิชา ๒๐๐๑ - ๒๐๐๑ แบ่งเป็น ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๑ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต ทั้งนี้ มีผู้ประสงค์ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดและผ่านการเทียบโอนจำนวน ๕ คน รวมจำนวนผู้ผ่านการเทียบโอนในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนทั้งสิ้น ๗ คน ๑๕ รายวิชา

แผนภาพที่ ๓.๘ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน

เกณฑ์ในการพิจารณาการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของโรงเรียนบ้านแม่โกนเกนคือ หลักสูตร/รายวิชาที่ต้องการขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนต้องสอดคล้องกับหลักสูตร/รายวิชาที่โรงเรียนบ้านแม่โกนเกนดำเนินการจัดการเรียนการสอน

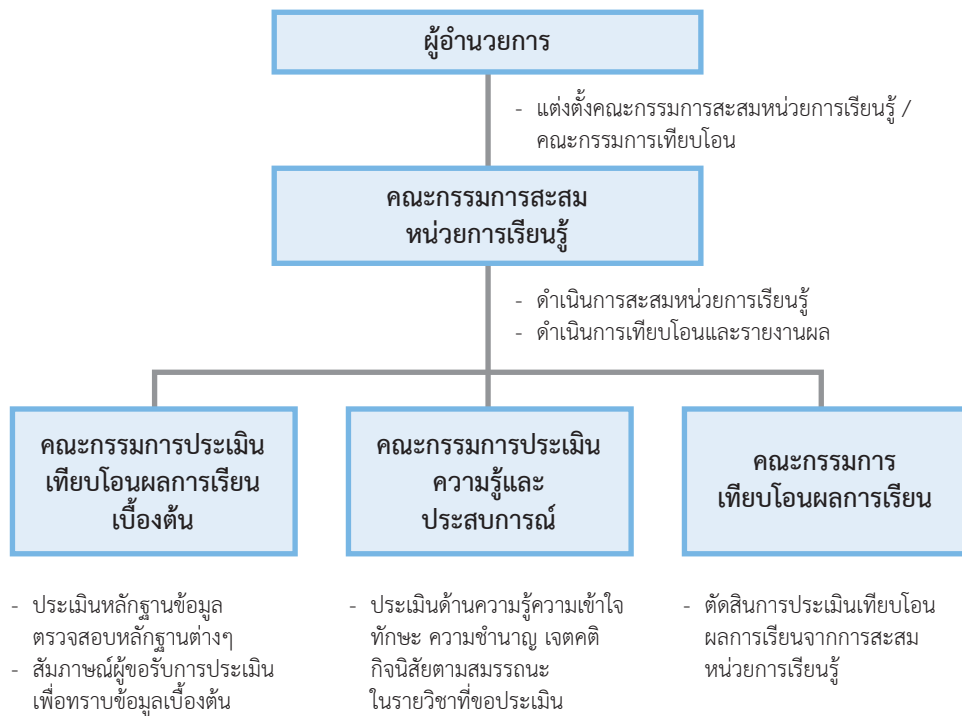
การดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาการย้ายถิ่นฐาน ในกรณี que ผู้เรียนไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และเพื่อสร้างทางเลือกและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตกลงร่วมกันกับวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด เพื่อลดเวลาเรียนของผู้เรียนสำหรับปัญหาในการดำเนินการ พบว่า รายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนไม่หลากหลาย ไม่มีความชัดเจน และขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

๑.๒.๒ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖

โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ตั้งอยู่เลขที่ ๓๐๙ หมู่ ๕ ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส จัดการศึกษา ๒ ระดับคือ การศึกษาระดับปฐมวัย (ชั้นอนุบาล ๑-๒) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนบุคลากรทางการศึกษา ๑๘ คน และผู้เรียนจำนวน ๒๘๕ คน การบริหารจัดการแบ่งออกเป็น ๔ ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ช่วงระยะเวลาย้อนหลัง ๕ ปี (๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนโดยแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบคือ ๑) การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลภายในสถานศึกษา จำนวน ๒๑ คน และ ๒) การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลภายนอกสถานศึกษา จำนวน ๔ คน มีการดำเนินการเทียบโอนผู้เรียน จำนวนทั้งสิ้น ๒๕ คน

ระหว่างการดำเนินการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียน (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๘) โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน และคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนจากฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน ๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน เทียบโอนผลการเรียนรู้ จัดทำและจัดเก็บเอกสารผลการเรียนรู้ ผลการเทียบโอน ทะเบียนผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอน เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนด รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน เทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษา รายงานผลการเรียนและผลการเทียบโอนต่อผู้อำนวยการและต้นสังกัด ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๙

แผนภาพที่ ๓.๙ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖

ในระหว่างการพัฒนาทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีผู้ยื่นความประสงค์ขอเทียบโอนและผ่านการเทียบโอน จำนวน ๒๗ คน ๔๔ รายวิชา ทั้งนี้ สถานศึกษาได้การจัดทำข้อตกลงร่วม (MOU) กับสถานศึกษาเครือข่ายที่เข้าร่วมในการทดลอง นำร่อง ประกอบด้วย ๑) ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ ๒) วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตากในการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาจัดให้มีการพิจารณาอนุมัติการเทียบโอน แบ่งออกเป็น

๑) การพิจารณาอนุมัติการเทียบโอนภายในสถานศึกษาสำหรับ ผู้ที่ย้ายเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และผู้ที่ขอลาพัก การศึกษาที่มีความประสงค์ในการกลับเข้ามาศึกษาต่อ (Walk-in) โดยกรรมการพิจารณา การเทียบโอนผลการเรียน พิจารณาผลการเรียนรู้ที่ได้จากการสะสมหน่วยการเรียนรู้จาก สถานศึกษาเดิม/จากการสะสมผลการเรียนก่อนการพักการศึกษา และอนุมัติให้มีการเทียบโอน ในรายวิชาเพิ่มเติมและรายวิชาพื้นฐานเข้าสู่รายวิชาที่มีการจัดการศึกษาในโรงเรียนชุมชนบ้าน แม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ มีผู้ยื่นคำร้องขอเทียบโอนและผ่านการเทียบโอน จำนวน ๒๐ คน

๒) การพิจารณาอนุมัติการเทียบโอนภายนอกสถานศึกษาสำหรับ ผู้ที่ย้ายออกจากโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ (Walk-out) สถานศึกษาได้ ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาอื่น ดังนี้ ๒.๑) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์อำเภอแม่สอด โดยได้จัดทำหลักฐานรายงานผลการเรียน (ปพ.๑) ที่ผู้เรียนได้สะสมไว้ ในการยื่นคำร้องขอเทียบโอนกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์อำเภอ แม่สอด เพื่อดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ต่อไป ๒.๒) วิทยาลัย เทคโนโลยีแม่สอด โดยได้จัดทำข้อตกลงร่วมกันให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา ทักษะคอมพิวเตอร์เบื้องต้น (คอมพิวเตอร์ ๑ รายวิชา ๒๑๒๐๑ (๔๐ ชั่วโมง) และ คอมพิวเตอร์ ๒ รายวิชา ง ๒๑๒๐๒ (๔๐ ชั่วโมง)) โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เข้าสู่ หลักสูตรอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีแม่สอด ในรายวิชา ๒๐๐๑-๒๐๐๑ คอมพิวเตอร์และ สารสนเทศเพื่องานอาชีพได้ทั้งนี้ ในการดำเนินการภายนอกสถานศึกษาแบ่งออกเป็น ๑) ผู้ที่ย้าย ไปประกอบอาชีพและศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์อำเภอ แม่สอด จำนวน ๓ คน และ ๒) ผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับและประสงค์จะศึกษาต่อระดับ อาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีแม่สอด จำนวน ๔ คน รวมทั้งสิ้น ๗ คน

ในการดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการทั้งใน รูปแบบการดำเนินการภายในและภายนอกสถานศึกษา กล่าวคือ มีการดำเนินงานเป็นไปตาม เป้าหมาย และเกิดเครือข่ายพันธมิตรการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการเปิดโอกาสการเรียนรู้ของ ผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้นเพิ่มขึ้น

สำหรับปัญหาในการดำเนินการเทียบโอนและสะสมหน่วยการ เรียนรู้และเทียบโอนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา พบว่า ระเบียบ หลักเกณฑ์ ขอบข่าย และเงื่อนไขการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาแต่ละแห่งไม่มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะใน รายวิชาที่ทำการเทียบโอน ส่งผลให้ไม่สามารถเทียบโอนรายวิชาบางวิชาที่ต้องการได้

๑.๒.๓ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์

โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน จัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา วิชาชีพพยาบาลเบื้องต้น และ หลักสูตรระยะสั้น ๖ เดือน (การดูแลผู้สูงอายุและการดูแลเด็กเล็ก) จำนวนบุคลากรทาง การศึกษา ๑๐ คน และจำนวนผู้เรียน ๗๓ คน

โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ไม่เคยสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนมาก่อน อย่างไรก็ตาม ระหว่างการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และ เทียบโอนฯ สถานศึกษาได้จัดตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑๐

ผู้รับใบอนุญาต

- แต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้

คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้

- ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้
- ดำเนินการเทียบโอนและรายงานผล
- รายงานผลการเรียนต่อผู้รับใบอนุญาต

แผนภาพที่ ๓.๑๐ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเทอร์เน็ต

สำหรับเกณฑ์ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเทอร์เน็ต ได้จัดทำเกณฑ์เพื่อเทียบโอนรายวิชาในหลักสูตรพนักงานผู้ช่วยพยาบาลจำนวน ๗๐ หน่วยกิต ให้สามารถเทียบโอนสู่รายวิชาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (แขนงวิชาการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ) จำนวน ๒๑ หน่วยกิตได้ ทั้งนี้ ในการดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ ยังไม่มีผู้สมัครขอเทียบโอน

การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนเทียบโอนผลการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่การศึกษาต่างระบบ เช่น อาชีวศึกษา หรือการศึกษานอกระบบ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เตรียมกลุ่มทางในการส่งเสริมเด็กด้อยโอกาสเข้าสู่การศึกษาสายอาชีพหรือนอกระบบการศึกษา ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ สถานศึกษามีข้อเสนอ ดังนี้ ๑) ควรให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่รับรองการเทียบโอนการสะสมหน่วยการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก และ ๒) ควรให้มีการดำเนินการวิจัยศึกษาเพื่อจัดตั้งหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานที่สามารถรองรับการดำเนินงานในฐานะหน่วยงานกลางต่อไปได้

๑.๒.๔ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

แม่สอด

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ ๗๐๑ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในหลักสูตรปกติและหลักสูตรระยะสั้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ด้วยแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ศูนย์การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดได้ประสานงานกับชุมชน โดยจัดให้มีวิทยากร/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และทำความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานประกอบการ ในการจัดทำหลักสูตรทวิภาคี มีเขตความรับผิดชอบจำนวน ๑๐ ตำบล โดยมีหน่วยจัดการศึกษาในชุมชนที่เรียกว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน ๒๒ แห่ง ในภาคการศึกษาที่ ๒/๒๕๕๘ มีจำนวนบุคลากรทางการศึกษา ๒๒ คน และจำนวนผู้เรียน ๑,๔๒๗ คน มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียน โดยมีการเทียบโอนผลการเรียนให้กับผู้เรียนระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ จำนวน ๔๗๖ คน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยจัดให้มีคณะกรรมการที่รับผิดชอบที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑๑

แผนภาพที่ ๓.๑๑ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด

สำหรับแนวปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนตามหลักสูตรการศึกษาอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยแบ่งการเทียบโอนในรายวิชาออกเป็น รายวิชาหลัก และรายวิชาเลือก สำหรับ รายวิชาหลัก ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ ๑๓ วิชาหลัก ๕ สารวิชา และในรายวิชาเลือก คณะกรรมการที่รับผิดชอบในการเทียบโอนต้องพิจารณาเนื้อหาและจุดประสงค์รายวิชา ที่ต้องการเทียบโอน กับรายวิชาที่ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกัน

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป็นการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมระหว่าง ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โดยมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันในการกำหนดรายวิชา วันและเวลาในการจัดการเรียน การสอนร่วม

ในการดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) ของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด มีผู้เข้าขอสะสมระบบหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนและผ่านการเทียบโอนทั้งในและนอกสถานศึกษาจำนวน ๗๑ คน ๘๙ รายวิชา โดยเป็นการเทียบโอนภายในสถานศึกษาจำนวน ๖๐ คน และภายนอกสถานศึกษาจำนวน ๑๑ คน โดยในการเทียบโอนภายนอกสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด มีการเชื่อมโยงการสะสม หน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนกับสถานศึกษา ๒ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖ และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนจากหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด รายวิชาที่สามารถเทียบโอน ได้ มีดังนี้ ๑) รายวิชาคณิตศาสตร์มัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ค ๒๑๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิต และ รายวิชาคณิตศาสตร์มัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ค ๒๒๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิต สามารถเทียบโอน เข้าสู่รายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิต และ ๒) รายวิชาภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๑ (ต ๒๑๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิต และรายวิชาภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ต ๒๒๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิตสามารถเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จำนวน ๔ หน่วยกิต ทั้งนี้ มีผู้สมัครเข้าขอเทียบโอนและดำเนินการเทียบโอนผู้เรียน จำนวน ๓ คน

๒. การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด) เข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนได้ในรายวิชา ศาสนาและหน้าที่พลเมือง ๒ (รหัสวิชา สค. ๓๑๐๐๒) เวลาเรียน ๘๐ ชั่วโมง เทียบโอนเข้าสู่รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม (รหัสวิชา ๒๐๐๐-๑๕๐๑ ทฤษฎี ๒ คาบปฏิบัติ ๐ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิตหมวดวิชาทักษะชีวิต ทั้งนี้ มีผู้สมัครเข้าขอเทียบโอนและดำเนินการเทียบโอนผู้เรียน จำนวน ๘ คน

ในการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด มีผู้สนใจเข้ารับการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้ ปัญหาที่พบในการดำเนินการคือ ความล่าช้าในการแสดงระเบียบผลการเรียน

๑.๒.๕ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงาน และองค์การความร่วมมือต่างประเทศ ในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีจำนวนบุคลากรการศึกษา ๗๗ คน และจำนวนผู้เรียน ๑,๕๒๐ คน

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้เข้าขอเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานจากสถานประกอบการ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เทศบาลนครแม่สอด และบริษัทเอกชน มีความประสงค์ที่จะเทียบโอนประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้เทียบโอนผลการเรียน จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษา รวมถึงรายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนต่อองค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ผ่านทีมวิจัยและต้นสังกัด โดยมีลำดับขั้นตอนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑๒

แผนภาพที่ ๓.๑๒ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ในการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมีการทำงานร่วมกับสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๓ แห่ง มีผู้เข้ารับการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน จำนวน ๑๗ คน ๓ รายวิชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ (รหัสวิชา ๒๑๒๐๑ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิต และรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๒ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๒ เวลาเรียน

๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิต เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่อ
งานอาชีพ (รหัสวิชา ง ๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต
หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิค
แม่สอดได้ ทั้งนี้ มีผู้เข้ารับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการเทียบโอนได้ จำนวน
๔ คน

๒. โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้
ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๑ (เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) รหัสวิชา คอมพิวเตอร์
ง ๒๒๒๐๑ (เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) และรหัสวิชา คอมพิวเตอร์ ง ๒๒๒๐๒ (เวลาเรียน
๒๐ ชั่วโมง) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ (รหัสวิชา
๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐาน
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ ทั้งนี้ มีผู้เข้า
รับการสะสมหน่วยการเรียนรู้และสามารถดำเนินการเทียบโอนได้จำนวน ๕ คน

๓. ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
แม่สอด ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง ๒ (รหัสวิชา
สค. ๓๑๐๐๒ (เวลาเรียน ๘๐ ชั่วโมง) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
(รหัสวิชา ๒๐๐๐-๑๕๐๑ ทฤษฎี ๒ คาบ ปฏิบัติ ๐ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิตหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ ทั้งนี้ มีผู้เข้ารับการสะสม
หน่วยการเรียนรู้และสามารถดำเนินการเทียบโอนได้ จำนวน ๘ คน

ในการดำเนินทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของ
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ได้จัดให้มีความร่วมมือกันในทุกระดับและประเภทของการศึกษา
(อาชีวศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) เพื่อ
ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน

สำหรับปัญหาที่พบในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และ
เทียบโอนคือ ระเบียบและวิธีการในการเทียบโอนยังไม่ชัดเจน ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร
สร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน เพื่อให้การดำเนินการ
เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินการ

กล่าวได้ว่า สถานศึกษาในอำเภอแม่สอดที่เข้าร่วมทดลองระบบ
สะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนเป็นสถานศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอาชีวศึกษา มีการดำเนินการ
สะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนก่อนการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน
ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษาให้กับผู้ที่สมัครเข้าศึกษาต่อและผู้ที่กลับเข้ามา
ศึกษาต่อ โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมการทำงานแบบเครือข่ายและการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน

ที่นำไปสู่เอกภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา เป็นต้นแบบการปฏิรูปการศึกษา
อย่างเป็นรูปธรรมที่สมควรมีการขยายผลต่อไป

อย่างไรก็ดี ในการเข้าร่วมทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และ
เทียบโอน สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จัดทำข้อตกลง
ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาในทุกระบบและรูปแบบการศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
และแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน ทั้งนี้ ในการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของ
สถานศึกษาในอำเภอแม่สอดเป็นการดำเนินการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

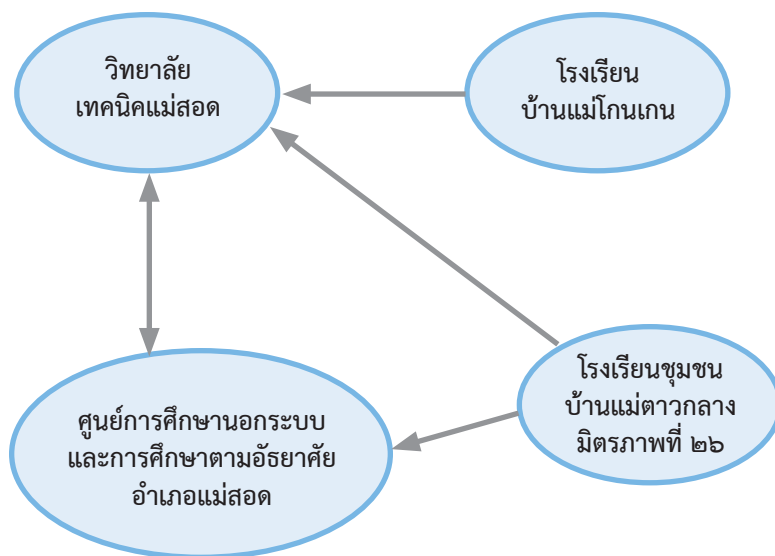
สำหรับการดำเนินการภายนอก สถานศึกษาที่ทำข้อตกลงร่วมกัน
ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โดยจัดให้มี
รายวิชาที่สามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนกันได้ และจัดหาเกณฑ์และแนวทางในการ
เทียบโอนร่วมกัน

สำหรับจำนวนผู้เรียนที่สมัครเข้าขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และ
เทียบโอนในสถานศึกษาอำเภอแม่สอดในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีผู้เข้า
ขอเทียบโอนและดำเนินการเทียบโอน จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๒ คน ๑๕๑ รายวิชา เป็นการเทียบโอน
ภายในสถานศึกษา ๑๐๒ คน และการเทียบโอนภายนอกสถานศึกษาจำนวน ๒๐ คน สำหรับ
การเทียบโอนภายนอก รายละเอียดดังนี้ ๑) ผู้เรียนจากโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพ
ที่ ๒๖ สะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ จำนวน ๑ หน่วยกิต และรายวิชา
คอมพิวเตอร์ ๒ จำนวน ๑ หน่วยกิต เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ
เพื่องานอาชีพ จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จำนวน ๔ คน ๒) ผู้เรียนจากโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
สะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และ
สารสนเทศเพื่องานอาชีพจำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพพุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จำนวน ๕ คน ๓) ผู้เรียนจากศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด สะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาศาสนา
และหน้าที่พลเมือง ๒ เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมจำนวน ๒ หน่วยกิต
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด จำนวน ๘ คน และ
๔) ผู้เรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ สามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ ใน
รายวิชา ๔.๑) คณิตศาสตร์มัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓ หน่วยกิต และรายวิชาคณิตศาสตร์
มัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต เทียบโอนเข้าสู่รายวิชาบังคับของศูนย์ศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ในรายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิต
๔.๒) ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๒ วิชาละ ๓ หน่วยกิต เทียบโอนเข้าสู่รายวิชา

บังคับของศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดในรายวิชาบังคับภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จำนวน ๔ หน่วยกิต จำนวน ทั้งหมด ๓ คน

ในการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนสถานศึกษา ในอำเภอแม่สอด ปัญหาที่พบคือ ความล่าช้าในการแสดงระเบียบผลการเรียน รายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนไม่หลากหลาย ไม่มีความชัดเจน ขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบ และวิธีการดำเนินการไม่ชัดเจน

สำหรับรูปแบบการทดลองในสถานศึกษา อำเภอแม่สอด มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑๓

แผนภาพที่ ๓.๑๓ รูปแบบการทดลองในสถานศึกษา อำเภอแม่สอด

ส่วนที่ ๑.๓ สรุปภาพรวมผลการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก

ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในภาพรวมของสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก มีรายละเอียดดังนี้

โครงการการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ กระบวนการ และกลยุทธ์การดำเนินงาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนาขึ้น ๒) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบ เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ มีความรู้และเข้าใจการดำเนินงาน ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลยุทธ์การดำเนินงาน การบริหาร จัดการของสถานศึกษาระดับปฏิบัติ และหน่วยงานกลาง และ ๓) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการทดลองรูปแบบการบริหารจัดการกระบวนการและกลยุทธ์การ ดำเนินงาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอแม่สอด รวมทั้งสิ้น ๑๑ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติจักร โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยเทคนิคตาก โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ผลการทดลอง พบว่า

๑. สถานศึกษาที่ทำการทดลองสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ ที่กำหนดขึ้นตามแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ ครบทุกบทบาท กล่าวคือ ๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ๒) จัดทำและ จัดเก็บเอกสารผลการเรียน ๓) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ ๔) รับรอง หน่วยการเรียนรู้ และ ๕) รายงานผลการเทียบโอนต่อองค์กรกลางและต้นสังกัด

๒. ก่อนการทำการทดลอง สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการสะสม หน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนอย่างเป็นระบบมาก่อน ยกเว้นสถานศึกษานอกระบบและตาม อัธยาศัย ที่มีการเทียบโอนอย่างเป็นระบบ หลังการทำการทดลอง สถานศึกษาที่เข้าร่วม การทดลองทุกแห่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อการต่อยอด การเรียนรู้ของผู้เรียนและสถานศึกษา ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน ร่วมด้วยหัวหน้าระดับ/ สาย/ฝ่าย (แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา) หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้รับผิดชอบ เป็น คณะกรรมการและเลขานุการ หากเป็นสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย มีการเพิ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนสถานประกอบการ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการด้วย มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ทั้งต่อเพื่อนครู และกรรมการสถานศึกษา การจัดครูผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานชัดเจน การจัดเทียบโอนผลการเรียน การเทียบประสบการณ์ การประเมินผล ผู้เรียน การจัดเก็บข้อมูล และการถอดบทเรียนการดำเนินงาน ตามแผนการดำเนินงานที่คณะวิจัย

กำหนดครบทุกกิจกรรม และสามารถนำไปเป็นต้นแบบแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ (ยกเว้น เพียง ๑ แห่ง คือ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ที่ยังไม่มียกศึกษาเข้าเรียนในช่วงทำการทดลอง แต่ก็มีการดำเนินกิจกรรมตามกำหนด) สำหรับผู้เรียนบางส่วน (โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖) มีการนำผลการเรียนที่สะสมไว้เพื่อนำไปศึกษาต่อ ในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในวิชาที่วิทยาลัยฯ รับรองผลการเรียนและผ่านการประเมินเพื่อการเทียบโอนรายวิชาโดยไม่ต้องเรียนซ้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ สถานศึกษาในระบบ ดำเนินการเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียน ที่นำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่วนสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ดำเนินการ ทั้งการเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบประสบการณ์ ทั้งหลักสูตรปกติ และหลักสูตรอบรม วิชาชีพระยะสั้น

๓. สถานศึกษาทุกแห่ง มีการกำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของ ส่วนงานที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา มีการ ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ต่อยอดจากการเทียบโอนผลการเรียน และเทียบประสบการณ์ โดยมีการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน ๔๑๑ รายวิชา ผู้เรียน ๒๓๑ คน และเทียบโอน ประสบการณ์ จำนวน ๕ รายวิชา จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๑๖ รายวิชา ๒๓๖ คน ที่สามารถ นำไปสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ ทั้งที่ดำเนินการเพียง ๓ เดือน มากกว่า ๕ ปีย้อนหลัง (๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) ที่มีการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบประสบการณ์เพียง ๑,๕๐๔ คน และส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และวิทยาลัยชุมชน สำหรับสถานศึกษาในระบบมีการดำเนินงานน้อยมาก เพียง ๕ แห่ง ผู้เรียน ๑๐๗ คน เท่านั้น ที่เหลือไม่มีการดำเนินงานด้านการเทียบโอนผลการเรียนและเทียบประสบการณ์มาก่อน

ทั้งนี้ มีสถานศึกษาที่รับรองผลการเรียนของสถานศึกษาอื่นจากการทำ ข้อตกลงร่วมกัน ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่รับรองผลการเรียนจากการเทียบโอนผลการเรียน บางรายวิชาที่สอดคล้องกันของโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพ ที่ ๒๖ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ที่ผู้เรียนสะสมไว้ และเมื่อครบคุณสมบัติเข้าเรียนต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้เรียนในรายวิชาที่วิทยาลัยเทคนิค แม่สอดรับรองก็จะทำการประเมินและเทียบรายวิชาให้โดยไม่ต้องเรียนซ้ำ ในโอกาสต่อไป

๔. ลักษณะการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น ๑) การดำเนินการภายในสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษา/กลับเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา เช่น ผู้ที่ขอลาพักการศึกษา นักเรียนทุนต่างประเทศ ผู้ที่สมัครเข้าเรียนในสถานศึกษา เป็นต้น และ ๒) การดำเนินการ ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนให้กับผู้ที่ย้ายออก จากสถานศึกษา

๕. รูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ที่เป็นผลมาจากการเทียบโอนผลการเรียน และเทียบประสบการณ์ ในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ ๒) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง ๓) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ๔) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ และ ๕) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์ โดยนำผลการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ดังกล่าวที่สะสมไว้ ไปเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ที่ทำความตกลงกัน ระหว่างสถานศึกษาในอำเภอแม่สอด ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยจากการทดลองครั้งนี้ และเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคตาก ตามระบบทวิศึกษา

๖. รายวิชาที่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาจังหวัดตาก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น วิชาบังคับ และวิชาเลือก รายวิชาที่สะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบังคับ ได้แก่ รายวิชา วิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาไทย รายวิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ โดยจำนวนหน่วยกิตรวมต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา (ระดับ ประถมศึกษาเทียบโอนได้ไม่เกิน ๓๖ หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบโอนได้ไม่เกิน ๔๒ หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเทียบโอนได้ไม่เกิน ๕๗ หน่วยกิต) สำหรับการเทียบโอนในวิชาเลือก ให้พิจารณาจากความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่ต้องการเทียบโอน (โดยส่วนใหญ่พิจารณาจากความสอดคล้องกับรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา นั้นๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐)

๗. การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายนอกสถานศึกษาในทุก ระดับและระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมระหว่างสถานศึกษา ทั้งนี้ ในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน สถานศึกษาในอำเภอแม่สอด มีการสร้าง เครือข่ายและทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา ดังนี้

๗.๑ ข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพ ที่ ๒๖ และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๑ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิต และรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๒ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๒ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิตหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่อ งานอาชีพ (รหัสวิชา ๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิค แม่สอดได้

๗.๒ ข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนบ้านแม่โกนเกนและวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ๒ และ ๓ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๑ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) รหัสวิชาคอมพิวเตอร์ ง ๒๒๒๐๑ (เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) และรหัสวิชาคอมพิวเตอร์ ง ๒๒๒๐๒ (เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ (รหัสวิชา ๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้

๗.๓ ข้อตกลงร่วมระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดและวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง ๒ รหัสวิชา สค. ๓๑๐๐๒ (เวลาเรียน ๘๐ ชั่วโมง) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม (รหัสวิชา ๒๐๐๐-๑๕๐๑ ทฤษฎี ๒ คาบ ปฏิบัติ ๐ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้

๗.๔ ข้อตกลงร่วมกันระหว่างโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา ๑) คณิตศาสตร์มัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ค ๒๑๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิต และรายวิชาคณิตศาสตร์มัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ค ๒๒๑๐๑-๒) จำนวน ๓ หน่วยกิต เทียบโอนเข้าสู่รายวิชาบังคับของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดในรายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิต และ ๒) ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (ต ๒๑๑๐๑-๒) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ (ต ๒๒๑๐๑-๒) วิชาละ ๓ หน่วยกิต เทียบโอนเข้าสู่รายวิชาบังคับของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดในรายวิชาบังคับภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จำนวน ๔ หน่วยกิต

๘. การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนก่อนการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนในการออกนอกระบบการศึกษา เช่น ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาเรื่องผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ปัญหาการตั้งครุฑ และปัญหาในการเดินทาง เป็นต้น

๙. การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนหลังการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนออกนอกระบบการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน เชื่อมโยงหน่วยงานที่จัดการศึกษาในทุกระบบและระดับชั้นเข้าด้วยกัน จัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา หาแนวทางร่วมกันในการลดข้อจำกัดการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดมีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โรงเรียน

ชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด) เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ และเทียบโอน เข้าสู่รายวิชาของสถานศึกษาที่มีการทำข้อตกลงร่วมกัน เช่น คอมพิวเตอร์ และหน้าที่พลเมือง และศีลธรรม เป็นต้น

๑๐. สำหรับรายวิชาที่สมควรจัดเป็นวิชาเลือกที่สอดคล้องกับบริบทของ พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากที่กำลังมีการพัฒนาและมีการเติบโตของการค้าชายแดน ระหว่างประเทศ ขณะที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วน วิชาที่เป็นความต้องการและ สมควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว ได้แก่ วิชาช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และภาษาอังกฤษ

๑๑. จุดเด่นและข้อจำกัดของการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็น ระบบทางเลือกที่ขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน และจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ ที่บัญญัติให้การศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายสถานศึกษา และเชื่อมโยงหลักสูตรการศึกษาและระดับการศึกษาเข้าด้วยกัน เกิดเอกภาพ และการบูรณาการทางการบริหารจัดการศึกษา ลักษณะของการจัดการศึกษาโดยใช้ พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management) โดยไม่คำนึงถึงสังกัด ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้นแบบในการปฏิรูปการศึกษาที่กำลังดำเนินการ รวมทั้งเกิดความร่วมมือ สามัคคี และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน ส่งผลประสิทธิผลการบริหารที่ก่อให้เกิดความประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อจำกัดในการทดลองครั้งนี้ กล่าวคือ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ ไม่มีแนวทางในการ ดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม การจัดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการสะสมหน่วย การเรียนรู้และเทียบโอนสอดคล้องกับองค์กรไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังของสถานศึกษา เหล่านี้ เป็นข้อจำกัดในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สมควรปรับปรุงแก้ไขหากได้มีการใช้ระบบ สะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้นจริงในอนาคตต่อไป

ความเป็นมาและบริบทของสถานศึกษา

จังหวัดตาก มีสภาพชุมชนโดยส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมือง จำนวนครัวเรือน ๓๓,๔๔๖ ครัวเรือน มีประชากรจำนวน ๑๐๐,๐๗๐ คน จำแนกเป็นชาย ๕๐,๐๐๖ คน หญิง ๕๐,๐๖๔ คน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองหลวง ตำบลเชียงเงิน ตำบลระวาง ตำบลหัวเตี้ยด ตำบลไม้งาม ตำบลโป่งแดง ตำบลแม่ท้อ ตำบลวังหิน ตำบลหนองบัวเหนือ ตำบลวังประจบ ตำบลน้ำร้อน ตำบลหนองบัวใต้ และตำบลตลุกกลางทุ่ง ประชากร

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ สภาพทางเศรษฐกิจ อยู่ในเกณฑ์ดี

สถานศึกษาในจังหวัดตาก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อให้บริการทางวิชาการ ทุนบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นและชุมชน เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เสริมสร้างศักยภาพของบุคคล ตอบสนองและสอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่น โดยมีวิธีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย สำหรับจำนวนบุคลากร และผู้เรียนในสถานศึกษา ดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนบุคลากรและผู้เรียนในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก (ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๙)

สถานศึกษา	บุคลากรการศึกษา (คน)	จำนวนผู้เรียน (คน)
อำเภอเมือง		
โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร	๕๙	๖๑๙
โรงเรียนตากพิทยาคม	๑๘๐	๒,๗๑๘
โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก	๒๘	๒๗๖
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก	๒๘	๑,๓๑๘
วิทยาลัยชุมชนตาก	๕๐	๖๘๓
วิทยาลัยเทคนิคตาก	๙๗	๒,๓๔๕
อำเภอแม่สอด		
โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน	๒๒	๓๖๖
โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	๑๘	๒๘๕
โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์	๑๐	๗๓
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	๒๒ (ภาคเรียนที่ ๒/๒๕๕๘)	๑,๔๒๗ (ภาคเรียนที่ ๒/๒๕๕๘)
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	๗๗ (ปี ๒๕๕๘)	๑,๕๒๐ (ปี ๒๕๕๘)

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ในการจัดทำโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก แตกต่างกันไปในสถานศึกษาแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม โครงสร้างองค์กรโดยรวมประกอบด้วย

๑. ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีหน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ
๒. คณะกรรมการอำนวยการ (ประธานกรรมการ กรรมการ และเลขานุการ) มีหน้าที่ส่งเสริม อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้
๓. คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน (ประธานกรรมการ กรรมการ และเลขานุการ) มีหน้าที่พิจารณาเทียบโอนผลการเรียนและประเมินความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้ขอเทียบโอน จัดทำเอกสารประกอบการเทียบโอนหรือสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เทียบเคียงกับสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๔. คณะกรรมการประเมินความรู้และประสบการณ์ มีหน้าที่ประเมินความรู้และมวลประสบการณ์เดิมของผู้ที่ขอยื่นเทียบโอนผลการเรียน เทียบโอนประสบการณ์ และความรู้ให้มีค่าคะแนนเทียบเคียงเป็นผลการเรียนรู้ จัดระดับความรู้และประสบการณ์ให้ตรงหลักสูตรสถานศึกษา
๕. คณะกรรมการฝ่ายประเมินผลและวิจัย มีหน้าที่จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ จัดทำคู่มือในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และดำเนินการวิจัยและสรุปรายงานผลการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำฐานข้อมูลจำนวนผู้เรียนที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนย้อนหลัง ๕ ปี ดังแสดงในตารางที่ ๓.๒

ตารางที่ ๓.๒ ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาในจังหวัดตาก ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘

สถานศึกษา	การสะสมหน่วยการเรียนรู้	จำนวนผู้เรียน (คน)
อำเภอเมือง		
โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๔๙ -
โรงเรียนตากพิทยาคม	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๑๙ -
โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	- -
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์ การเทียบระดับการศึกษา	๓๑๖ ๑๐๘ ๒๐๑
วิทยาลัยชุมชนตาก	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๑๙๒ ๑๐๔
วิทยาลัยเทคนิคตาก	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๑๒ -
อำเภอแม่สอด		
โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๒ -
โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๒๕ -
โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	- -
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	๔๗๖ -
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนประสบการณ์	- -

การสะสมหน่วยการเรียนรู้

ในระหว่างการพัฒนาทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙) สถานศึกษาที่เข้าร่วมทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ รับสมัครผู้เข้าขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ พิจารณาและอนุมัติผลการขอสะสมและเทียบโอน และดำเนินการเทียบโอน ทั้งนี้ ลักษณะการดำเนินการสะสมการเรียนรู้และเทียบโอนแบ่งออกเป็น ๑) การดำเนินการภายในสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนให้กับผู้ที่เข้ามาศึกษา/กลับเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา เช่น ผู้ที่ขอลาพักการศึกษา นักเรียนทุนต่างประเทศ ผู้ที่สมัครเข้าเรียนในสถานศึกษา เป็นต้น และ ๒) การดำเนินการภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนให้กับผู้ที่ย้ายออกจากสถานศึกษา

สำหรับรูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ ๒) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง ๓) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ๔) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ และ ๕) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

ในระหว่างการพัฒนาทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน สถานศึกษาในอำเภอเมืองตากโดยส่วนใหญ่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายในสถานศึกษา โดยผู้เรียนมีความประสงค์เข้าศึกษาต่อหรือกลับเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา ทั้งนี้ จำนวนผู้เข้าสะสมหน่วยการเรียนรู้ในระหว่างการพัฒนาทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในอำเภอเมืองตาก ดังแสดงในตารางที่ ๓.๓

ตารางที่ ๓.๓ ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก ระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙)

สถานศึกษา	จำนวนผู้เทียบโอนผลการเรียน		จำนวนผู้เทียบโอนประสบการณ์		รวม		หมายเหตุ
	จำนวนผู้เรียน (คน)	จำนวนรายวิชา	จำนวนผู้เรียน (คน)	จำนวนอาชีพ	จำนวนผู้เรียน (คน)	จำนวนรายวิชา	
อำเภอเมือง							
โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร	๑๒	๓๒			๑๒	๓๒	
โรงเรียนตากพิทยาคม	๓๐	๕๔			๓๐	๕๔	ยื่นคำร้อง ๓๔ คน เทียบโอนได้ ๓๐ คน
โรงเรียนไฮเทค - เทคโนโลยีตาก	๕	๘๕			๕	๘๕	ยื่นคำร้อง ๑๙ คน เทียบโอนได้ ๕ คน
ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองตาก	๒๒	๕๗	๕	๕	๒๗	๖๒	เทียบระดับการศึกษา ๒ ระดับ ๕ คน
วิทยาลัยชุมชนตาก	๒๑	๑๕			๒๑	๑๕	
วิทยาลัยเทคนิคตาก	๑๙	๑๗			๑๙	๑๗	
โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน	๗	๑๕			๗	๑๕	
โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	๒๗	๔๔			๒๗	๔๔	
โรงเรียนรวมบริรักษ์เมสอด อินเตอร์	๐	๐			๐	๐	เตรียมการสะสมหน่วย เรียนในอนาคต
ศูนย์การศึกษาอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	๗๑	๘๙			๗๑	๘๙	
วิทยาลัยเทคนิคเมสอด	๑๗	๓			๑๗	๓	
รวม	๒๓๑	๔๑๑	๕	๕	๒๓๖	๔๑๖	ยื่นคำร้อง ๒๖๕ คน เทียบโอนได้ ๒๓๖ คน

สำหรับสถานศึกษาในอำเภอแม่สอด โดยส่วนใหญ่มีการดำเนินการในระหว่าง การทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการดำเนินการภายนอกสถานศึกษา ได้มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ในทุกระดับการศึกษา (วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นๆ และ เทียบโอนเข้าสู่รายวิชาของสถานศึกษาที่มีการทำข้อตกลงร่วมกัน สำหรับจำนวนผู้เรียนที่สมัคร และมีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในระหว่างการทดลองระบบสะสม หน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในอำเภอแม่สอด ดังแสดงในตารางที่ ๓.๔

ตารางที่ ๓.๔ ข้อมูลการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ของสถานศึกษาอำเภอแม่สอด ระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (มีนาคม-พฤษภาคม ๒๕๕๙)

สถานศึกษา	การเชื่อมโยง	ลักษณะการดำเนินงาน	จำนวนผู้สมัคร (คน)	จำนวนผู้ผ่านการเทียบโอน (คน)
อำเภอแม่สอด				
โรงเรียนบ้านแม่โถง	- วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	ภายนอกสถานศึกษา	๕	๕
โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	ภายนอกสถานศึกษา	๓	๓
	- วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	ภายนอกสถานศึกษา	๔	๔
โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์	-	-	-	-
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	- โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	ภายนอกสถานศึกษา	๓	๓
	- วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	ภายนอกสถานศึกษา	๘	๘
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	- โรงเรียนบ้านแม่โถง	ภายนอกสถานศึกษา	๕	๕
	- โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	ภายนอกสถานศึกษา	๔	๔
	- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	ภายนอกสถานศึกษา	๘	๘

รายวิชาที่ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายในสถานศึกษาแบ่งเป็น

๑. การเทียบโอนผลการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษา ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่สะสมมาเทียบโอนผลการเรียนได้ตามเกณฑ์ของสถานศึกษา โดยจำนวนหน่วยกิตรวมต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา รายวิชาที่ทำการเทียบโอนแบ่งเป็น รายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก ทั้งนี้ รายวิชาที่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบังคับ ได้แก่ รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาไทย รายวิชาภาษาอังกฤษ ตามลำดับ โดยให้คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนพิจารณาเนื้อหาวิชาที่ต้องการเทียบโอน สำหรับรายวิชาเลือก คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาวิชาที่นำมาเทียบโอน โดยต้องมีความสอดคล้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของวิชาที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นๆ

๒. การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ภายในสถานศึกษา พิจารณาการเทียบโอนจากเอกสารที่ยื่นคำร้องขอเทียบโอน ทั้งนี้ การดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการเทียบโอนให้กับกลุ่มทหารกองประจำการ โดยพิจารณาจากหนังสือรับรองการปลดประจำการจากผู้บังคับหน่วยทหารตั้งแต่ระดับกองพัน หรือผู้บังคับบัญชากองร้อยอิสระหรือผู้บังคับการเรือชั้น ๓ ขึ้นไป หรือ สมุดประจำตัวทหารกองหนุนโดยกำหนดค่าระดับผลการเรียนเป็น ผ่าน ๒) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตรอนุปริญญา มีการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในสาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม การปกครองท้องถิ่น คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การแพทย์แผนไทย และสาธารณสุขชุมชน โดยเทียบโอนได้ในรายวิชาคือ รายวิชาตามสาขาวิชาชีพและสาขาวิชาสามัญ ทั้งนี้ รายวิชาตามสาขาวิชาชีพ ได้แก่ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย สาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น และรายวิชาตามสามัญ ได้แก่ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๑ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ๒ ทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ มนุษย์กับวัฒนธรรม สุนทรียภาพของชีวิต จังหวัดศึกษา สังคมไทยกับการพัฒนา อาเซียนศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การคิดและการตัดสินใจ ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต

๓. การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนภายนอกสถานศึกษาในทุกๆระดับและระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมระหว่างสถานศึกษา ทั้งนี้ ในระหว่างการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน สถานศึกษาในอำเภอแม่สอดมีการทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา ดังนี้

๓.๑ ข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๑ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิต และรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๒ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๒ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) จำนวน ๑ หน่วยกิตหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ (รหัสวิชา ๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๕

๓.๒ ข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ๒ และ ๓ (รหัสวิชา ง ๒๑๒๐๑ (เวลาเรียน ๔๐) ชั่วโมง รหัสวิชาคอมพิวเตอร์ ง ๒๒๒๐๑ (เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง) และรหัสวิชา คอมพิวเตอร์ ง ๒๒๒๐๒ (เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ (รหัสวิชา ๒๐๐๑-๒๐๐๑ ทฤษฎี ๑ คาบ ปฏิบัติ ๒ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หมวดวิชาชีพพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๕

๓.๓ ข้อตกลงร่วมระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา วิทยาศาสตร์และหน้าที่พลเมือง ๒ (รหัสวิชา สค. ๓๑๐๐๒ (เวลาเรียน ๘๐ ชั่วโมง)) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม (รหัสวิชา ๒๐๐๐-๑๕๐๑ ทฤษฎี ๒ คาบ ปฏิบัติ ๐ คาบ) จำนวน ๒ หน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๕

๓.๔ ข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ให้มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา ได้แก่ ๑) คณิตศาสตร์ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิตหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และ ๒) รายวิชาภาษาอังกฤษ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาบังคับภาษาอังกฤษ ๔ หน่วยกิต หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ดังแสดงในตารางที่ ๓.๕

ตารางที่ ๓.๕ รายวิชาที่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนระหว่างการศึกษาตลอดระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้
(มีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๙)

สถานศึกษา	รายวิชาที่นำไปเทียบโอน	สถานศึกษา	รายวิชาที่เทียบโอน	จำนวนผู้สมัคร (คน)
โรงเรียนบ้านแม่โถง	๑. รายวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๒ และ ๓ รวม ๑๐๐ ชั่วโมง	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	๑. คอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่องานอาชีพ จำนวน ๒ หน่วยกิต	๕
โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	๑. รายวิชา คณิตศาสตร์ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง	ศูนย์การศึกษาหนองกระเบาและ การศึกษาดำรงอัยการ อำเภอแม่สอด	๑. รายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิต	๓
	๒. รายวิชา ภาษาอังกฤษ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง		๒. รายวิชาบังคับ ภาษาอังกฤษ จำนวน ๔ หน่วยกิต	
	๓. รายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ จำนวน ๑ หน่วยกิต ๔๐ ชั่วโมง และรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๒ จำนวน ๑ หน่วยกิต ๔๐ ชั่วโมง		๓. วิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่องานอาชีพ จำนวน ๒ หน่วยกิต	
โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์	๑. รายวิชาของสาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ (แขนงวิชาการส่งเสริม พัฒนาการเด็กและส่งเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ)	โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท โรงพยาบาลศุภเวช โรงพยาบาลเดอะซีเนีย และโรงพยาบาลศรีนครินทร์	๑. รายวิชาของสาขาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ	-
	๒. หลักสูตรดูแลผู้สูงอายุ ครอบคลุม ๗๐ ชั่วโมง	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร่วมกับศูนย์การศึกษาอบรม และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่สอด	-	-

ตารางที่ ๓.๕ (ต่อ)

สถานศึกษา	รายวิชาที่นำไปเทียบโอน	สถานศึกษา	รายวิชาที่เทียบโอน	จำนวนผู้สมัคร (คน)
ศูนย์การศึกษาออกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด	๑. รายวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน ๔ หน่วยกิต	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	๑. รายวิชา คณิตศาสตร์ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง	๓
	๒. รายวิชาบังคับภาษาอังกฤษ จำนวน ๔ หน่วยกิต		๒. รายวิชา ภาษาอังกฤษ ๑-๒ จำนวน ๓ หน่วยกิต ๑๒๐ ชั่วโมง	
	๓. วิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง จำนวน ๒ หน่วยกิต		๒. วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม จำนวน ๒ หน่วยกิต	๘
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	๑. วิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่องานอาชีพ จำนวน ๒ หน่วยกิต	โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน	๑. รายวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑๒ และ ๓ รวม ๑๐๐ ชั่วโมง	๕
วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด	๒. วิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ เพื่องานอาชีพ จำนวน ๒ หน่วยกิต	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖	๒. รายวิชาคอมพิวเตอร์ ๑ จำนวน ๑ หน่วยกิต ๔๐ ชั่วโมง และรายวิชาคอมพิวเตอร์ ๒ จำนวน ๑ หน่วยกิต ๔๐ ชั่วโมง	๔
	๓. วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม จำนวน ๒ หน่วยกิต		๓. วิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง จำนวน ๒ หน่วยกิต	

การกำหนดข้อปฏิบัติในการเทียบโอนรายวิชา การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์วิธีการรับรองความรู้ ทักษะและประสบการณ์

การกำหนดข้อปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนของสถานศึกษาในจังหวัดตาก แบ่งเป็น

๑. ข้อปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีดังนี้

๑.๑ สมัครเข้าศึกษาในสถานศึกษา

๑.๒ ผู้มีความประสงค์ขอเทียบโอนให้ยื่นคำร้องในภาคการศึกษาแรก

๑.๓ ยื่นเอกสารขอเทียบโอน ได้แก่ คำร้องขอเทียบโอนผลการเรียน และสำเนาใบระเบียบแสดงผลการเรียน โดยผลการเรียนที่นำมายื่นเพื่อขอเทียบโอนต้องมีค่าคะแนนรายวิชาผ่านตามเกณฑ์ของสถานศึกษานั้นๆ และไม่มีค่าคะแนนเป็น ๐ หรือ ร สำหรับผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หลักฐานเอกสารที่นำมายื่นต้องผ่านการประเมินของหน่วยงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของรัฐ

๑.๔ ในรายวิชาที่ไม่มีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นๆ ให้พิจารณาความสอดคล้องในรายวิชาที่ต้องการนำมาเทียบโอน กับรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยต้องมีความสอดคล้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๑.๕ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชา และหมวดวิชาที่นำมาเทียบโอน ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน หากรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียนมีจำนวนหน่วยกิตน้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน อาจนำรายวิชาอื่นที่อยู่ในสาระและมาตรฐานเดียวกัน มานับรวมให้ได้จำนวนหน่วยกิตเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน

๑.๖ การเทียบโอนจากหลักสูตรระยะสั้น สามารถเทียบโอนได้โดย ๔๐ ชั่วโมง เทียบให้ ๑ หน่วยกิต อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นหลักสูตรของหน่วยงานเอกชน จะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการเทียบโอนของสถานศึกษาไม่เกิน ๕ ปี นับจากวันที่พิจารณาอนุมัติหลักฐาน

๑.๗ การเทียบโอนจากหลักสูตรต่างประเทศ เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่างประเทศ ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้นๆ ให้การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาหรือผลการเรียนจากหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศเทียบความรู้

๒. ข้อปฏิบัติของสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยรวมมีดังนี้

๒.๑ สมัครเข้าศึกษาในสถานศึกษา

๒.๒ ผู้มีความประสงค์ขอเทียบโอนให้ยื่นคำร้องในภาคการศึกษาแรก

๒.๓ อายุของผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอน ให้อยู่ในดุลยพินิจของ คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน

๒.๔ ให้คงค่าระดับผลการเรียนตามหลักฐานเดิมที่ปรากฏหรือให้ค่า ระดับผลการเรียนใหม่ที่ได้จากการประเมิน แต่ต้องไม่สูงกว่าค่าระดับผลการเรียนเดิม

๒.๕ ผู้ที่นำความรู้และประสบการณ์เข้าขอเทียบโอน ต้องมีพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์ในรายวิชา หรือกลุ่มวิชาที่ขอเทียบโอน โดยมีหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ และประสบการณ์

๒.๖ ผู้เรียนต้องได้ค่าคะแนนจากการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการเรียน เข้าสู่หน่วยกิตตามเกณฑ์ของสถานศึกษานั้นๆ

การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา จาก การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์

ในการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาจาก การสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน แตกต่างไปในสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยคุณสมบัติ หลักๆ ได้แก่ ๑) ต้องเป็นนักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ ๒) มีผลการเรียนที่นำมาขอ เทียบโอนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ๓) รายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องได้รับการรับรองจาก สถานศึกษาและหน่วยงานที่ให้การรับรอง และ ๔) มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในรายวิชา หรือกลุ่มวิชาที่ขอประเมิน โดยมีหลักฐานที่แสดงถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการรับรอง มาตราฐานจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก ได้กำหนดคุณสมบัติให้ผู้เรียนที่ต้องการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนต้องไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา หรือระดับที่เทียบเท่าของสถานศึกษาอื่น

จำนวนผู้เรียนที่สะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์

จำนวนผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในระหว่างการทดลอง นำร่อง ดังแสดงในตารางที่ ๓.๓ และ ๓.๔

กรณีตัวอย่างของผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอน ผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับความรู้ประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

กรณีที่ ๑

นางสาวทศมา อองอาจ ย้ายจากโรงเรียนจันทร์ประดิษฐาราม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เนื่องจากผู้เรียนต้องการศึกษาต่อ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายวิทย์- คณิต) ในอำเภอเมือง โดยย้ายมาเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ และได้นำผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

มาเทียบโอนในรายวิชาพื้นฐานได้ อย่างไรก็ตามก็ดี นางสาวทัสมา งามอาจ ต้องเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ) ซึ่งเป็นรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ฝ่ายบริหารหลักสูตรจึงได้จัดให้มีการลงทะเบียนเรียนรายวิชาดังกล่าว โดยครูผู้สอนในรายวิชามอบหมายงาน/แบบฝึกต่างๆ และประเมินผลการเรียนเพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชานั้นๆ

กรณีที่ ๒

เด็กชายชัชวาล รอดนิล ย้ายจากโรงเรียนวัดนิมมานรดี ตำบลบางหัว อำเภอกาญจนบุรี กรุงเทพมหานคร เนื่องจากผู้ปกครองย้ายมาทำงานที่จังหวัดตาก เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ได้นำผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มาเทียบโอนรายวิชา โดยในรายวิชาพื้นฐานสามารถเทียบโอนได้ทุกวิชา สำหรับรายวิชาเพิ่มเติม ได้แก่ วิชาคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาที่โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นนั้นๆ สถานศึกษาจึงจัดประชุม โดยให้มีคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน นำเสนอการเทียบโอนรายวิชาให้กับผู้เรียนและได้รับการอนุมัติการเทียบโอนในทุกๆรายวิชา จำนวน ๒๗ หน่วยกิต

กรณีที่ ๓

นายชานนท์ (นามสมมติ) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนตากพิทยาคม โปรแกรม EIS สายวิทย์-คณิต มีผลการเรียน “๐” จำนวน ๒๒ รายวิชา ได้ยื่นคำร้องขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามที่คณะกรรมการกำหนดให้ได้ไม่เกิน ๗ รายวิชา และได้เข้าเรียน ตามวันเวลาที่กำหนด การวัดผลและประเมินผ่าน ๗ รายวิชา แต่ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่สถานศึกษากำหนดในปีการศึกษานั้น เนื่องจากมีระดับผลการเรียน “๐” จำนวนมากกว่า ๗ รายวิชา ทั้งนี้ คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ไม่สามารถจัดให้มีการเรียนการสอนครบทุกรายวิชา เนื่องจากต้องจัดครูจำนวนมากในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามกำหนดเวลา ผู้เรียนจึงไม่สามารถสำเร็จการศึกษาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ได้ ทั้งนี้ ผู้ปกครองของนักเรียนได้ปรึกษากับคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อขอเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้ไปศึกษาต่อการศึกษาในระบบหรือวิทยาลัยเทคนิคต่อไป

กรณีที่ ๔

นางสาวเอ (นามสมมติ) อายุ ๑๙ ปี ลาออกจากโรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ในระหว่างศึกษาเนื่องจากปัญหาครอบครัว ปัจจุบันทำงาน part-time และได้กลับมาศึกษาต่อที่โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาการโรงแรม ได้นำผลการเรียนเดิมมาเทียบโอน สามารถเทียบโอนผลการเรียนเดิมได้ทั้งหมด ๒๓ รายวิชา รวม ๔๑ หน่วยกิต

กรณีที่ ๕ การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ

นายเนติพงษ์ ขำโยม สมัครเข้าขอเทียบโอนผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนายเนติพงษ์ ขำโยม จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร จังหวัดพิษณุโลก และเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก ทั้งนี้ ได้ลาออกจากโรงเรียนตากพิทยาคมเพื่อเข้าศึกษาต่อที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงได้นำผลการเรียนจากระเบียนแสดงผลการเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายวิทย์) จากโรงเรียนตากพิทยาคม มาลงทะเบียนเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาได้พิจารณาผลการเทียบโอน สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ในรายวิชาบังคับ จำนวน ๒๔ หน่วยกิต และรายวิชาเลือก จำนวน ๗ หน่วยกิต รวมหน่วยกิตที่สามารถเทียบโอนได้จำนวน ๓๑ หน่วยกิต โดยคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน ได้เสนอผลการเทียบโอนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการเทียบโอนผลการเรียน โดยนายเนติพงษ์ ขำโยม ต้องเรียนเพิ่มในรายวิชาบังคับจำนวน ๒๐ หน่วยกิต และรายวิชาเลือก จำนวน ๒๕ หน่วยกิต โดยมีครูประจำกลุ่ม (ครูผู้สอน) และผู้เรียนร่วมจัดทำแผนการเรียนในรายวิชาที่เหลือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๖

ตารางที่ ๓.๖ ตัวอย่างการเทียบโอนผลการเรียน

ที่	รายวิชาและผลการเรียนที่นำมาเทียบ			รายวิชาและผลการเรียนที่เทียบได้		
	รายวิชา	หน่วยกิต	ผล การเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	ผล การเรียน
๑.	ค๓๑๑๐๑ คณิตศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕	๒	พค๓๑๐๐๑ คณิตศาสตร์	๕	๑.๕
	ค๓๑๑๐๒ คณิตศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕	๓.๕			
	ค๓๒๑๐๑ คณิตศาสตร์พื้นฐาน	๑.๕	๑			
	ค๓๓๒๐๑ คณิตศาสตร์	๒	๑			
๒.	ว๓๒๒๒๓ เคมี ๓	๑.๕	๑	พว ๓๒๐๑๒ สารละลายกรด-เบส และการหาค่า PH	๑	๑

หมายเหตุ ตัวอย่างแสดงการเทียบโอนผลการเรียนตัวอย่าง ๒ รายวิชา จาก ๑๑ รายวิชา ในรายวิชาที่เหลือให้ดำเนินการเทียบโอนตามขั้นตอน ดังตัวอย่างแบบสรุปผลการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

๑) การเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา พค ๓๑๐๐๑ คณิตศาสตร์ (เป็นรายวิชาบังคับ) โดยการพิจารณาหลักฐานจากหน่วยกิตของรายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องไม่น้อยกว่าจำนวนรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน (๕ หน่วยกิต) และการหาค่าระดับผลการเรียนคิดค่าระดับผลการเรียนตามที่ปรากฏในหลักฐานการศึกษาที่นำมาเทียบโอนในหลักสูตรเดิมมากกว่า ๑ รายวิชา ที่นำมาเทียบให้นำค่าระดับผลการเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนมาเฉลี่ยหากมีจุดศนนิยมให้ปรับศนนิยมตามหลักการทางคณิตศาสตร์เพื่อบันทึกผลการเรียน

๒) การเทียบโอนผลการเรียนรายวิชา พว ๓๒๐๑๒ สารละลายกรด-เบส และการหาค่า PH (รายวิชาเลือก) โดยพิจารณาหลักฐานจากหน่วยกิตของรายวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องไม่น้อยกว่าจำนวนรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน (๑ หน่วยกิต) และการหาค่าระดับผลการเรียน คิดค่าระดับผลการเรียนตามที่ปรากฏในหลักฐานการศึกษาที่นำมาเทียบโอน ซึ่งพิจารณาจากผลการเรียนที่คาดหวัง/ตัวชี้วัด หรือคำอธิบายรายวิชามีความสอดคล้องกันไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๖๐

กรณีที่ ๖ การเทียบโอนผลการเรียนจากความรู้ประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

สิบตรีดำรง แสงโพธิ์ ตำแหน่งสิบตรี กองประจำการ เหล่าทหารราบ สังกัดทหาร จังหวัดตาก มีความประสงค์ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ กลุ่มทหารกองประจำการ เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก สถานศึกษาจึงดำเนินการประชุมคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน โดยพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขการเทียบโอนผลการเรียนจากความรู้และประสบการณ์เฉพาะ สามารถเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในรายวิชาบังคับ จำนวน ๑๒ หน่วยกิต และรายวิชาเลือก จำนวน ๑๘ หน่วยกิต รวมหน่วยกิตที่สามารถเทียบโอนได้จำนวน ๓๐ หน่วยกิต คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนเสนอผลการเทียบโอนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการเทียบโอนผลการเรียนจากผลการเทียบโอนผลการเรียน สิบตรีดำรง แสงโพธิ์ จะต้องเรียนเพิ่มในรายวิชาบังคับจำนวน ๓๒ หน่วยกิต และรายวิชาเลือก จำนวน ๑๔ หน่วยกิต โดยมีครูประจำกลุ่ม (ครูผู้สอน) และผู้เรียน ร่วมจัดทำแผนการเรียนในรายวิชาที่เหลือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กรณีที่ ๗

นางสาวอังศริน (นามสมมติ) นักศึกษาหน่วยจัดการศึกษามูลนิธิโรงพยาบาล บ้านตาก สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน รุ่น ๙ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร โปรแกรมวิชาการบัญชี มีความประสงค์เข้าศึกษาระดับอนุปริญญา สาขา วิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยชุมชนตาก เพื่อสอบเข้าบรรจุในสายงานดังกล่าวปัจจุบันทำงาน ตำแหน่งพนักงานบันทึกข้อมูลทั่วไป ไม่มีความรู้เกี่ยวกับศัพท์ทางการแพทย์ ต้องการคุณสมบัติทาง ด้านนี้โดยเฉพาะเพื่อนำไปประกอบอาชีพ จึงยื่นคำร้องขอเทียบยกเว้นรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว สามารถเทียบโอนรายวิชาได้จำนวน ๖ รายวิชา

กรณีที่ ๘

นายสามารถ แดงเฉย เข้าสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่วิทยาลัยเทคนิคตาก เพื่อเก็บสะสมรายวิชาในหลักสูตรระยะสั้น ๓ ภาคการศึกษา โดยผู้เรียนสามารถนำรายวิชาที่ สะสมมาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนยังไม่จบการศึกษา ภาคบังคับ จึงเข้าเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก ในวันเสาร์ และอาทิตย์ โดยต้องเข้าเรียนเป็นเวลา ๑ ปี ๖ เดือน (๓ ภาคการศึกษา) จึงจะจบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้งนี้ ในภาคการศึกษาปัจจุบัน (๑/๒๕๕๙) วิทยาลัยเทคนิคตากยังไม่ได้ดำเนินการเทียบโอนให้กับผู้เรียน เนื่องจากยังไม่ครบกำหนด ๑ ปี ๖ เดือน

กรณีที่ ๙

นายธีรวัฒน์ แบนนัด กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ระดับชั้นปีที่ ๒ สาขางานเทคนิคยานยนต์ ๓ ภาคเรียน ที่วิทยาลัยเทคนิคคูตรดิตถ์ สอบเข้า ทำงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้และถูกเลือกให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่การไฟฟ้าเขื่อนภูมิพล จึงได้สมัคร เป็นนักศึกษาที่วิทยาลัยเทคนิคตาก ทั้งนี้ สถานศึกษาเห็นว่านักศึกษามีผลการเรียนมากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ และได้ทำการเทียบโอนรายวิชาที่มีผลการเรียนมากกว่า ๒ ชั้นไป โดย นายธีรวัฒน์ แบนนัด ต้องเก็บรายวิชาที่เหลือในภาคการศึกษาสุดท้ายและในบางรายวิชาที่มี ผลการต่ำกว่า ๒ โดยจะใช้เวลาในการศึกษาประมาณ ๑ ปี

กรณีที่ ๑๐

นางสาวลลิตา อินถา ย้ายจากโรงเรียนสรรพวิทยาคม ตำบลแม่สอด อำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๘ เนื่องจากออก กลางคัน ได้นำหลักฐานผลการเรียน (ปพ. ๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๒ จำนวน ๔ ภาคเรียน ที่ได้ สะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาเดิม เพื่อมาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรของโรงเรียนชุมชน บ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ สถานศึกษา ได้ดำเนินการเทียบโอนในรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

และในรายวิชาเพิ่มเติมโดยสามารถเทียบโอนในรายวิชาที่มีการจัดการศึกษาในโรงเรียนชุมชน บ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ได้ ทั้งนี้ มีการเทียบโอนในรายวิชาเพิ่มเติมวิศุทธิ์ ๑-๒-๓-๔ (ส๒๑๒๐๑ ส๒๑๒๐๒ ส๒๒๒๐๑ และ ส๒๒๒๐๒) วิชาโครงการวิทยาศาสตร์ ๑-๒-๓-๔ (ว๒๑๒๐๑ ว๒๑๒๐๒ ว๒๒๒๐๑ และ ว๒๒๒๐๒) โดยใช้วิธีการทดสอบ สัมภาษณ์และตรวจ แก้ไขผลสัมฤทธิ์งานเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓

กรณีที่ ๑๑

เด็กชายบุญญฤทธิ์ ด้วงคำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ โรงเรียน บ้านแม่โกนเกน มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด สถานศึกษาได้จัดทำข้อตกลงร่วมกันในการ สะสมหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑๐๐ ชั่วโมง โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน เพื่อเทียบโอนเข้าสู่รายวิชาคอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ ในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดได้

กรณีที่ ๑๒ การเทียบโอนจากสถานศึกษาในระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา

นางสาวอังครัตน์ ต๊ะสุ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จากโรงเรียน ชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้เรียนได้รับค่าระดับผลการเรียนไม่ครบทุกวิชา และในบางวิชามีค่าระดับผลการเรียน ๐ และ ร ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในระบบโรงเรียนได้ จึงสมัครเข้าศึกษาต่อในศูนย์การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด โดยมีความประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ ผู้เรียนต้อง เข้าเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ๒ ภาคการศึกษา ทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง ประเมินคุณธรรมไม่น้อยกว่าระดับดี ขึ้นไป และต้องเข้าสอบ N-NET เพื่อให้จบตามกระบวนการหลักสูตรต่อไป สำหรับผลการเทียบโอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ๑) สามารถเทียบโอนได้ในวิชาบังคับ ๒๑ หน่วยกิต วิชาเลือก ๔ หน่วยกิต ๒) ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนเพิ่มในวิชาบังคับ ๑๙ หน่วยกิต วิชาเลือก ๑๒ หน่วยกิต และ ๓) วิธีการเทียบโอน จากการสัมภาษณ์ / จากระเบียนแสดงผลการเรียนฉบับจริง ทั้งนี้ ผลการเรียน ที่สามารถเทียบโอนได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๗

ตารางที่ ๓.๗ ผลการเทียบโอนของ นางสาวอังครัตน์ ต๊ะสุ

ภาคเรียน	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	คะแนน	เกรด	ประเภทวิชา
๑/๕๙	พค๒๑๐๐๑	คณิตศาสตร์	๖๕	๒.๕	บังคับ
๑/๕๙	พต๒๑๐๐๑	ภาษาอังกฤษ	๖๕	๒.๕	บังคับ
๑/๕๙	พท๒๑๐๐๑	ภาษาไทย	๗๐	๓	บังคับ
๑/๕๙	พว๒๑๐๐๑	วิทยาศาสตร์	๗๐	๓	บังคับ
๑/๕๙	สค๒๑๐๐๑	สังคมศึกษา	๗๐	๓	บังคับ
๑/๕๙	สค๒๑๐๐๑	ศาสนาและหน้าที่พลเมือง	๖๐	๒	บังคับ
๑/๕๙	พต๒๑๐๐๑	ภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน	๕๐	๑	เลือก
๑/๕๙	พว๒๓๐๐๓	โครงการวิทยาศาสตร์	๖๕	๒.๕	เลือก

กรณีที่ ๑๓ การเทียบโอนจากสถานศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นางสาวธัญธรณ์ ดวงจันทร์ ย้ายมาจากโรงเรียนแม่ก๊กหลวงกัญไชยมิตรภาพที่ ๑๘๒ เนื่องจากมีปัญหากับเพื่อนร่วมชั้น ได้นำผลการเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่มีค่าระดับผลการเรียน ๐ และ ร ในบางรายวิชา มาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ทั้งนี้ ผู้ปกครองมีความประสงค์ให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดต่อไป สำหรับผลการเทียบโอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ๑) สามารถเทียบโอนได้ในวิชาบังคับ ๒๓ หน่วยกิต ๒) ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนเพิ่ม วิชาบังคับ ๑๗ หน่วยกิต วิชาเลือก ๑๘ หน่วยกิต และ ๓) วิธีการเทียบโอนจากการสัมภาษณ์ / จากกระเบียนแสดงผลการเรียนฉบับจริง ทั้งนี้ ผลการเรียนที่สามารถเทียบโอนได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๘

ตารางที่ ๓.๘ ผลการเทียบโอนของ นางสาวธัญยธรรณ์ ดวงจันทร์

ภาคเรียน	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	คะแนน	เกรด	ประเภทวิชา
๒/๕๘	ทช๒๑๐๐๒	สุขศึกษา พลศึกษา	๗๐	๓	บังคับ
๒/๕๘	พค๒๑๐๐๑	คณิตศาสตร์	๕๒	๑	บังคับ
๒/๕๘	พต๒๑๐๐๑	ภาษาอังกฤษ	๕๐	๑	บังคับ
๒/๕๘	พท๒๑๐๐๑	ภาษาไทย	๕๐	๑	บังคับ
๒/๕๘	พว๒๑๐๐๑	วิทยาศาสตร์	๖๕	๒	บังคับ

กรณีที่ ๑๔ กรณีตัวอย่างเทียบโอนจากสถานศึกษาในระบบ การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

นายคมกฤษณ์ จันจะนะ ย้ายมาจากโรงเรียนเทศบาลวัดมณีไพโรสถ์
อาศัยอยู่กับญาติ เนื่องจากบิดา มารดามีปัญหาในเรื่องการหางานทำ ได้นำผลการเรียนในระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ ที่มีค่าระดับผลการเรียน ๐ และ ร ในบางรายวิชา เทียบโอน
เข้าสู่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
แม่สอด ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ๑) สามารถเทียบโอนในวิชาบังคับ ๒๘ หน่วยกิต วิชาเลือก
๔ หน่วยกิต ๒) ต้องลงทะเบียนเรียนเพิ่มในวิชาบังคับ ๑๖ หน่วยกิต วิชาเลือก ๒๘ หน่วยกิต
๓) วิธีการเทียบโอนจากการสัมภาษณ์ / จากระเบียนแสดงผลการเรียนฉบับจริง ทั้งนี้ ผลการเรียน
ที่สามารถเทียบโอนได้ ดังแสดงในตารางที่ ๓.๙

ตารางที่ ๓.๙ ผลการเทียบโอนของนายคมกฤษณ์ จันจะนะ

ภาคเรียน	รหัสวิชา	ชื่อวิชา	คะแนน	เกรด	ประเภทวิชา
๑/๕๘	ทช๓๑๐๐๒	สุขศึกษา พลศึกษา	๕๕	๑.๕	บังคับ
๑/๕๘	ทช๓๑๐๐๓	ศิลปศึกษา	๖๕	๒.๕	บังคับ
๑/๕๘	พค๓๑๐๐๑	คณิตศาสตร์	๕๕	๑.๕	บังคับ
๑/๕๘	พต๓๑๐๐๑	ภาษาอังกฤษ	๖๐	๒	บังคับ
๑/๕๘	พท๓๑๐๐๑	ภาษาไทย	๖๕	๒.๕	บังคับ
๑/๕๘	พว๓๑๐๐๑	วิทยาศาสตร์	๖๐	๒	บังคับ
๑/๕๘	สค๓๑๐๐๑	สังคมศึกษา	๗๐	๓	บังคับ
๑/๕๘	สค๓๑๐๐๒	ศาสนาและหน้าที่พลเมือง	๗๐	๓	บังคับ
๑/๕๘	สค๐๒๐๑๕	อาเซียนศึกษา	๖๐	๒	เลือก
๑/๕๘	สค๐๓๑๑๔	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	๖๕	๒.๕	เลือก

ความสำเร็จและไม่สำเร็จในการดำเนินงาน

สถานศึกษาในจังหวัดตากมีการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนก่อนการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษาและเป็นการเทียบโอนผลการเรียนและระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานระหว่างการทดลองนำร่อง สถานศึกษามีการรวมตัวกันเพื่อหาแนวทางและข้อตกลงร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เชื่อมโยงและทำข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและทำงานอย่างเป็นระบบ โดยในการดำเนินงานครั้งนี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีการดำเนินการเทียบโอนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและทุกระดับการศึกษา

ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไข

ปัญหาที่พบในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีดังนี้

๑. ไม่มีระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนที่สถานศึกษาทุกแห่งสามารถนำไปดำเนินการให้มีความสอดคล้องกันในทุกระบบและระดับการศึกษา
๒. ผู้เรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน

๓. การดำเนินการเทียบโอนล่าช้า และมีข้อจำกัดในเรื่องการเทียบโอน (ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในภาคการศึกษาแรก)

๔. การเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา เทียบรายวิชาได้น้อย เนื่องจากข้อจำกัด เช่น สภาวิชาชีพในการรับนักศึกษาต่อเนื่อง (ผู้เรียนในสาขาปฐมวัย) เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการแก้ไข มีดังนี้

๑. จัดให้มีหน่วยงานกลางเพื่อจัดทำระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน

๒. ให้การฝึกอบรมครู ให้คำแนะนำผู้เรียนเพื่อความเข้าใจในระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้

๓. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ และหาข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินงาน

ความภาคภูมิใจของสถานศึกษา และหรือบุคลากรที่ได้ดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้

สถานศึกษาที่เข้าดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอน มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมหน่วยการสะสมการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเทียบโอนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยในการดำเนินการเทียบโอนภายนอกสถานศึกษา มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันกับสถานศึกษาที่เข้าร่วมทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน และสถานศึกษาในจังหวัดตาก มีการดำเนินการต่อยอดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้หลังการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อขยายการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานของหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในการวิจัยนี้ กำหนดให้มีหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้น และระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางตามกฎหมาย ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางไปพลางก่อน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ จึงได้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระบบฯ กล่าวคือ

- ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- ๒) เป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ
- ๓) รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน จากทั้งในและต่างประเทศ
- ๔) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
- ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยและ
- ๖) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ผลการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่

สืบเนื่องจากการที่ยังไม่มีกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสามารถดำเนินการได้เพียงบทบาท ๓ เรื่องเท่านั้น คือ การวิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย อำนาจความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด และสถานศึกษาเอกชน โดยยังไม่สามารถดำเนินการในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การเป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ และการรับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากทั้งในและต่างประเทศได้

ผลการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

ในการทดลองครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการดำเนินการดังนี้

๑. การมอบหมายให้มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัยและประสานการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

๒. การสรรหาสถานศึกษาในการทดลองและจัดประชุมปฏิบัติการชี้แจงทำความเข้าใจการจัดประชุมปฏิบัติการพิจารณาและสรุปบทเรียนของสถานศึกษา

๓. การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการทดลองตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผ่านผู้วิจัย

๔. การอำนวยความสะดวก ประสานการดำเนินงานระหว่างผู้วิจัยและสถานศึกษา ในโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานด้านการสนับสนุนส่งเสริมดังกล่าวนี้ สำนักงานเลขาธิการดำเนินการได้เป็นอย่างดี ด้วยความรับผิดชอบของบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ จนกระทั่งการทดลองบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำเอกสาร และการสรุปรายงานเพื่อการติดตามผลกับผู้วิจัยและสถานศึกษาในการทดลอง

สำหรับความเชื่อมโยงกับต้นสังกัดสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒ ได้อำนวยความสะดวกสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด ทั้งด้านการคัดเลือกสถานศึกษาเข้าร่วมการทดลอง การมอบหมายศึกษานิเทศก์ประสานการดำเนินงานตลอดโครงการ เป็นต้น ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้จัดบุคลากรผู้รับผิดชอบร่วมประชุมหารือและอำนวยความสะดวกสถานศึกษาที่ทำการทดลองในระดับหนึ่งเช่นเดียวกัน แต่เป็นลักษณะต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีอิสระดำเนินการได้ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเป็นปกติ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่เห็นบทบาทชัดเจนในการทดลองนี้ แต่ก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษาดำเนินการได้ในบทบาททางวิชาการของตน

ปัญหาและอุปสรรค

อย่างไรก็ตามโดยที่การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินไปอย่างกระชั้นชิด โดยเฉพาะพื้นที่ทำการวิจัยและการเลือกสถานศึกษาในโครงการ ที่กำหนดไว้เดิมในทุกภูมิภาค แต่ต้องเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก ด้วยเหตุผลว่า รัฐบาลกำลังกำหนดให้มโนนโยบายการพัฒนาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่เป้าหมาย และมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับการศึกษาที่สามารถเป็นตัวแทนการทดลองครั้งนี้ได้ จึงเปลี่ยน

เป้าหมายพื้นที่และสถานศึกษาเป็นจังหวัดตากดังกล่าวเพียงจังหวัดเดียว ตามข้อเสนอของ
ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแนวทางการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและยกระดับการศึกษาของ
ผู้เรียนด้วยระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้การสรรหา
สถานศึกษาเพื่อทำการทดลองในโครงการวิจัย เป็นไปด้วยความรีบด่วน โรงเรียนบางโรงเรียนที่จะ
เข้าร่วมโครงการ ต่อมาจำต้องขอลาออก บางโรงไม่เคยทำการเทียบโอนผลการเรียนมาก่อน
บางโรงบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ จึงต้องมีการทำความเข้าใจและประสานงานอย่างใกล้ชิด

อย่างไรก็ตาม ด้วยความมุ่งมั่นในการดำเนินงานทั้งระดับนโยบาย และปฏิบัติ ทำให้
โครงการฯ และการทดลองดำเนินงานไปได้ด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ในระดับหนึ่ง
ยกเว้น บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกลางที่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้สมบูรณ์ดังกล่าวข้างต้น

กล่าวโดยสรุป การทดลองการดำเนินงานของหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงที่ยังไม่มีหน่วยงานกลางตามกฎหมายที่แท้จริง สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ทำหน้าที่ใน
บทบาทของหน่วยงานกลางดังกล่าว แต่ไม่สามารถดำเนินบทบาทได้ครบถ้วนตามบทบาทที่ได้
กำหนดขึ้นจากงานวิจัยตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ แต่ก็สามารถดำเนินบทบาทได้อย่างดี
ในการวิจัยและพัฒนา และการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา แม้ว่าจะมีปัญหา
และอุปสรรคอยู่บ้างในการกำหนดพื้นที่และการสรรหาสถานศึกษาในโครงการ

ส่วนที่ ๓ ผลการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ ดำเนินงานใน ๓ รูปแบบ กล่าวคือ

๑. การพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒. การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลอง

๓. การพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หรือผู้วิจัย

รายละเอียด ดังนี้

๑. รูปแบบการพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการสำรวจความต้องการการพัฒนาโดยการสอบถามความเห็นความต้องการเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ ผ่านการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ และเมื่อสถานศึกษาต้องการเข้าร่วม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น จำนวน ๑ ครั้ง ซึ่งมี รองเลขาธิการสภาการศึกษา ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานฯ ให้ความสำคัญและเป็นประธานการประชุม โดยความร่วมมือของศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษาฯ ซึ่งเป็นทีมวิจัย สถาบันเทคโนโลยี จัหวัดตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัหวัดตาก และจัดประชุมพิจารณาและถอดบทเรียน จำนวน ๑ ครั้ง โดยร่วมกับศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษาฯ ผู้วิจัย และมีการแจกเอกสารประกอบการประชุมทั้งเอกสารประกอบการวิจัย และเอกสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดพิมพ์ขึ้น

ก่อนการพัฒนาฯ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน แต่บางส่วนมีความรู้ด้านการเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบประสบการณ์ เนื่องจากมีการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบในสถานศึกษาอาชีวศึกษา อุดมศึกษา (วิทยาลัยชุมชน) และสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ภายหลังการเข้าร่วมการทดลองโดยผ่านกระบวนการพัฒนาดังกล่าว ผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบฯ สามารถดำเนินการได้ครบตามบทบาท

ของสถานศึกษาและสามารถถอดบทเรียนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง ๑๑ โรง ทั้งนี้ จากการสังเกตการณ์ร่วมประชุมชี้แจงของสถานศึกษาและการร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกโรงมีความรู้ ความเข้าใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมโครงการ และเมื่อมีการนิเทศติดตามผล พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ (๘ แห่ง) สามารถดำเนินการทดลองได้ดี และมีบางส่วน (๓ แห่ง) ที่ต้องทำความเข้าใจซ้ำโดยผู้วิจัย

กล่าวได้ว่า จากรูปแบบการพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการในระดับหนึ่ง และสามารถดำเนินโครงการไปได้ด้วยดีและหากจะนำรูปแบบดังกล่าวนี้ ไปขยายผลนอกจากจะมีแผนการดำเนินงาน คู่มือที่เป็นแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากผลการวิจัยแล้ว จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษารายสังกัดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะ และจัดอบรมทำความเข้าใจทั้งก่อนการดำเนินโครงการ การนิเทศติดตาม การประชุมปฏิบัติการระหว่างการทดลอง และการประชุมสรุปบทเรียนร่วมกัน หลังการดำเนินโครงการด้วย

๒. การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลอง

การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลองพบว่า สถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองมีการพัฒนาตามระบบที่กำหนดขึ้น และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการดำเนินงานกันเอง กล่าวคือ

๑) สถานศึกษาทุกแห่งที่เข้าร่วมทำการทดลอง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้นตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ที่นำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ตามบริบทของตน และบางโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ขึ้นดำเนินงานที่สอดคล้องกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ

๒) มีการประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงานของแต่ละโรงเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

๓) สถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันโดยการ

- ทำข้อตกลงการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนการเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ดังนี้
- ๑) วิทยาลัยเทคนิคแม่สอดทำข้อตกลงร่วมกับโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนบ้านแม่ตาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลแม่สอด และ
 - ๒) โรงเรียนบ้านแม่ตาวกลางนอกจากจะทำข้อตกลงกับวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดแล้ว ยังมีการทำ

ข้อตกลงกับศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดด้วย เป็นต้น ก่อให้เกิดพัฒนาการทำงานร่วมกัน

๔) สถานศึกษาในอำเภอแม่สอดมีการจัดตั้งประธานเครือข่ายและประชุมร่วมกัน ทุกเดือน หรือตามความจำเป็นเพื่อพัฒนางานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ การบูรณาการ หลักสูตร และทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน และการติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน ก่อให้เกิดนวัตกรรมการทำงานจับคู่และเป็นเครือข่าย

๕) มีการจัดตั้งเครือข่ายแอปพลิเคชันไลน์ของกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนางานร่วมกัน

ผลการพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษา ที่ทำการทดลองมีการพัฒนาการเรียนรู้และกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ที่สถานศึกษาบางแห่งไม่มีการดำเนินงานมาก่อน เช่น โรงเรียน ตากพิทยาคม โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ต่างมีการพัฒนาการทำงานจนนักเรียนที่เข้าโครงการ ทดลองได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ขณะที่บางแห่งที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่เมื่อ เข้าร่วมการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เกิดการสร้างเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กันในเครือข่ายทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และการทำงานที่ส่งผลต่อการเปิดโอกาสทางการศึกษา ให้แก่ผู้เรียนได้มากขึ้น สำหรับบางแห่ง เช่น โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอดอินเตอร์ แม้วางยังไม่มี ผู้เรียนเข้ารับการทดลองแต่ผู้บริหารและครูก็ได้รับการพัฒนาความรู้ และโรงเรียนก็ได้มีการจัด ระบบไว้อย่างชัดเจนเพื่อเตรียมการรองรับการเข้ารับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม พบปัญหาการพัฒนาดังกล่าว จากการที่โรงเรียนมีภาระงานมาก ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาบางแห่ง ขาดการทำความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนั้น การที่ทำการทดลองภายใต้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการและระเบียบปฏิบัติเดิมของแต่ละสังกัด ที่มีการกำหนดการดำเนินงานบางประการที่แตกต่างกันตามบริบทของระดับการศึกษา ส่งผลให้ การดำเนินงานล่าช้า จึงต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจซ้ำและทำการทดลองจนสำเร็จตามเป้าหมาย ในที่สุด

๓. การพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัย และฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หรือผู้วิจัย

การพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัย และฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หรือผู้วิจัย เป็นการ ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในสัญญาระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและผู้วิจัย กล่าวคือ

๑) การนิเทศ การให้การนิเทศ ทำความเข้าใจการดำเนินงาน การทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้แก่ผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบการทดลอง ทั้งทางการประชุม การนิเทศภาคสนามรายโรงเรียน และทางแอปพลิเคชันไลน์

๒) การจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางการทำงานร่วมกัน ทราบจุดเริ่มต้น กระบวนการทำงาน และการสิ้นสุดงาน ว่าต้องทำอะไรอย่างไร

๓) การจัดตั้งกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มอำเภอเมืองตาก และกลุ่มอำเภอแม่สอด และมีการสื่อสารความก้าวหน้าของงานรายวัน/ประเด็น เมื่อต้องการสื่อสารและพัฒนางานร่วมกัน

๔) การเป็นพี่เลี้ยงและให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กระบวนการทดลอง การเขียนรายงาน และการถอดบทเรียน

๕) การจัดประชุมปฏิบัติการพัฒนาการถอดบทเรียน มีการจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการถอดบทเรียนจากการดำเนินงาน ๑ ครั้ง และประชุมปฏิบัติการพัฒนาการถอดบทเรียน ๑ ครั้ง

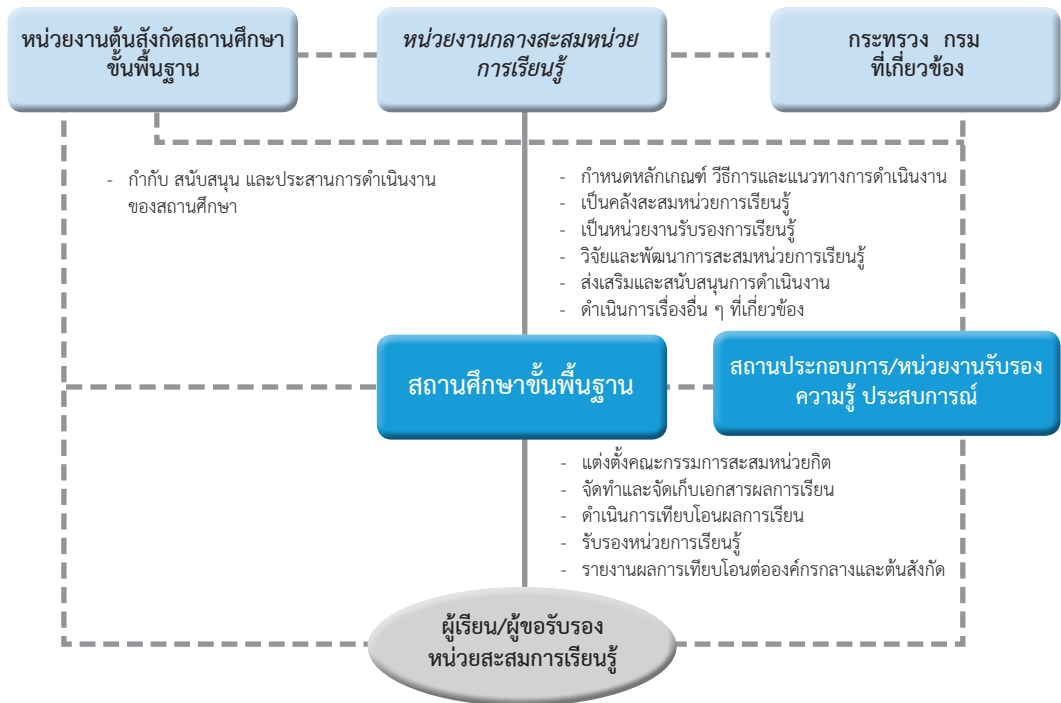
๖) การติดตามการดำเนินงานและการแก้ไขการดำเนินงานทดลองในโครงการ

๗) สรุปและรายงานการวิจัย จากการถอดบทเรียนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นรายโรงเรียน อันเป็นผลจากการรับการพัฒนาของผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการทดลองของสถานศึกษา

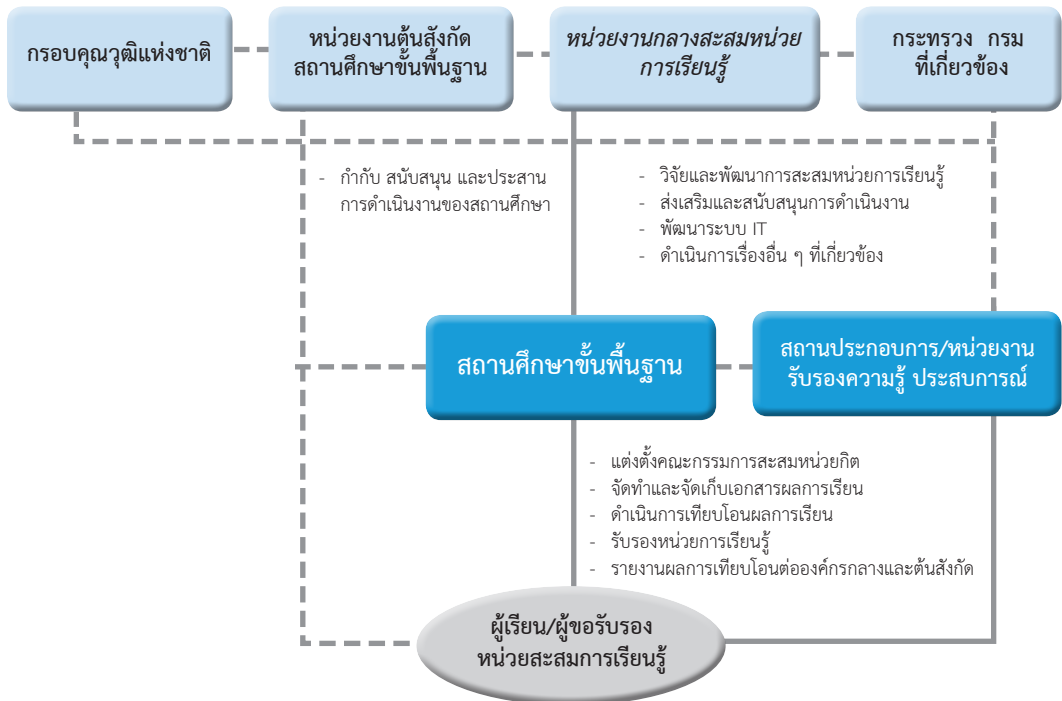
ผลการพัฒนาฯ พบว่า สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการทดลองบางส่วนในระยะแรก เข้าโครงการ โดยเฉพาะสถานศึกษาในอำเภอแม่สอด สำหรับสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตากบางส่วน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่ไม่ได้เข้ารับการชี้แจงการดำเนินงานในช่วงแรก ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน แต่เมื่อทีมงานผู้วิจัยได้นิเทศ ติดตามผล และทำความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้สถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานและถอดบทเรียนครบทุกโรงเรียน สามารถเป็นบทเรียนให้กับสถานศึกษาอื่นที่จะดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอนาคต

สรุป

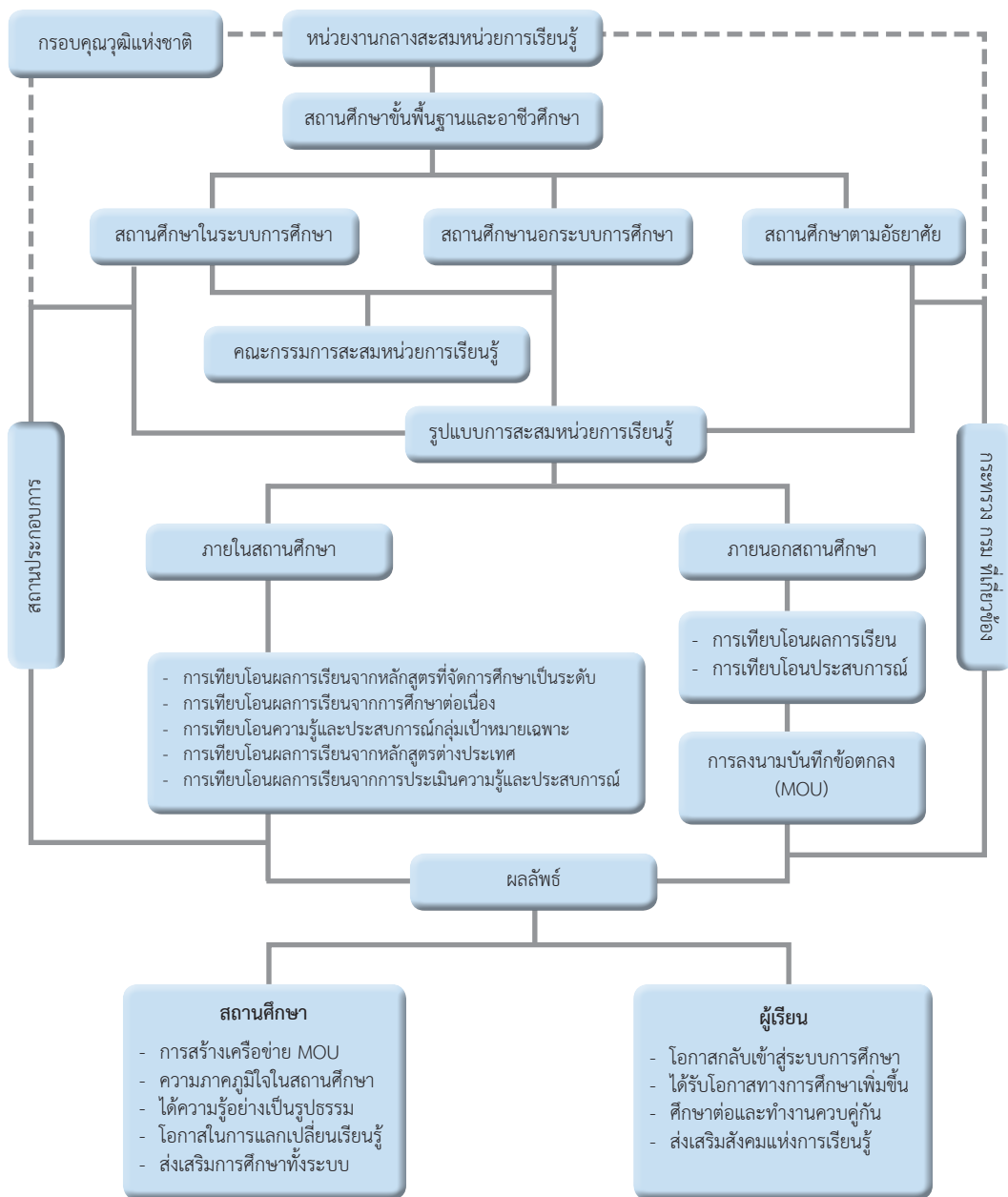
กล่าวโดยสรุป ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการตาม วัตถุประสงค์ เป็นการทดลองระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาและหน่วยงานกลาง โดยการทดลองระดับสถานศึกษาดำเนินการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก ในเขตอำเภอ เมืองตาก และเขตอำเภอแม่สอด จำนวน ๑๑ แห่ง ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการดำเนินงาน พบว่า มีการดำเนินการ สะสมหน่วยการเรียนรู้ จากการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ จำนวน ๒๓๖ คน ๔๑๖ รายวิชา จุดเด่น เกิดการสร้างเครือข่ายและนวัตกรรมการทำงานร่วมกันของ สถานศึกษา เช่น การทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษา เพิ่มขึ้น จากบางรายที่ออกกลางคันและกลับเข้ามาศึกษาต่อด้วยการทดลองระบบการสะสม หน่วยการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน การดำเนินงานของหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินบทบาทไปพลางก่อนนั้น ทำให้บางบทบาทเหล่านั้น สำหรับการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารครูและผู้บริหารผดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้มีการดำเนินการ ใน ๓ รูปแบบ คือ การพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการ สะสมหน่วยการเรียนรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา การพัฒนาผ่านกระบวนการ ทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลอง และการพัฒนาผ่านการฝึก ปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้วิจัย จนผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานทดลองและประสบผลตามเป้าหมาย มีการถอดบทเรียน การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นบทเรียนให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไปได้ตามที่กำหนดไว้ใน โครงการและหากจะนำรูปแบบดังกล่าวนี้ไปขยายผล นอกจากจะมีแผนการดำเนินงาน คู่มือ ที่เป็นแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จาก ผลการวิจัยแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีคู่มือการดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษารายสังกัด เพิ่มเติมเป็นการเฉพาะ และจัดอบรมทำความเข้าใจทั้งก่อนการดำเนินโครงการ การนิเทศติดตาม การประชุมปฏิบัติการระหว่างการศึกษาทดลอง และการประชุมสรุปบทเรียนร่วมกัน หลังการดำเนิน โครงการ ด้วยสำหรับรูปแบบก่อนและหลังการทดลอง และผลการทดลองระบบสะสมหน่วย การเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๓.๑๔ ๓.๑๕ และ ๓.๑๖

แผนภาพที่ ๓.๑๔ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนการทดลอง

แผนภาพที่ ๓.๑๕ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการทดลอง

แผนภาพที่ ๓.๑๖ รูปแบบผลการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้

บทที่ ๔

การสังเคราะห์ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และข้อเสนอเชิงนโยบาย

การสังเคราะห์ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในที่นี้ เป็นการสังเคราะห์เฉพาะระดับสถานศึกษาที่เป็นเป้าหมายของการทดลอง ทั้งสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตากและอำเภอแม่สอดโดยประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ คือ สารระการทดลอง กระบวนการทดลอง ผลที่เกิดกับสถานศึกษาและผู้เรียน จุดเด่นและข้อจำกัดที่พบในการทดลอง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในงาน สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงาน และสาระสำคัญที่สมควรนำไปกำหนดนโยบายเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ จากนั้น จึงกลั่นกรองเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย รายละเอียดนำเสนอเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผลการสังเคราะห์ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๑. สารระการทดลอง

โครงการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ของโครงการ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ กระบวนการ และกลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนาขึ้น ๒) เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเทียบโอนผล

การเรียนรู้และความรู้และประสบการณ์ มีความรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลยุทธ์การดำเนินงาน การบริหารจัดการของสถานศึกษาระดับปฏิบัติ และหน่วยงานกลาง และ ๓) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยมีสาระสำคัญของการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้คือ การทดลองบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงานและกลยุทธ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) การพัฒนาฐานข้อมูลคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบในด้านต่างๆ ได้แก่ หลักเกณฑ์และวิธีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ คณะกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่ประเมินหรือตัดสินรับรองผลการเรียน จำนวนหน่วยกิตและจำนวนรายวิชาที่รับรองผลการเรียน ผู้อนุมัติผลการเรียน ซึ่งสาระการทดลองดังกล่าว ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น ๒ ระดับคือ ระดับหน่วยงานกลาง และระดับสถานศึกษา

สำหรับระดับสถานศึกษา ผู้วิจัยทดลองการบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงานและกลยุทธ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก กับสถานศึกษานำร่องระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัยาศัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากำหนด ตามเกณฑ์ความพร้อม และความสมัครใจของสถานศึกษา

ผลการคัดเลือกสถานศึกษานำร่องในโครงการ ทำให้มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการรวมจำนวน ๑๑ แห่ง จากนั้นผู้วิจัยแบ่งกลุ่มสถานศึกษาออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่คือ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองตาก (มีได้อยู่ในประกาศเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) และสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่สอด (ซึ่งอยู่ในประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย บางตำบลในอำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่สอด)

สถานศึกษานำร่องในเขตอำเภอเมืองตากจำนวน ๖ แห่ง คือ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอเมืองตาก วิทยาลัยชุมชนตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก และสถานศึกษานำร่องในเขตอำเภอแม่สอดจำนวน ๕ แห่ง คือ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอแม่สอด และวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

สำหรับรายละเอียดของกระบวนการทดลอง ผู้วิจัยนำเสนอในหัวข้อถัดไป

๒. กระบวนการทดลอง

กระบวนการทดลองในโครงการ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สำคัญคือ แบบสังเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการทดลอง ๖ วิธี คือ วิธีที่หนึ่งคือการสังเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีที่สองคือการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดแนวทางการทดลองและเพื่อพิจารณารายงานผลการวิจัย วิธีที่สามคือการประชุมเชิงปฏิบัติการนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อรับฟังความเห็นและจัดทำเกณฑ์การทดลอง และวิธีที่ ๔ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโครงการวิจัย วิธีที่ ๕ การศึกษาภาคสนามโดยการนิเทศ ติดตามในสถานศึกษา และวิธีที่ ๖ คือการสื่อสารทางเทคโนโลยี ได้แก่ โทรศัพท์ และแอปพลิเคชันไลน์

ภายหลังจากผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการและข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินการทดลองแล้ว สถานศึกษานำร่องทั้ง ๑๑ แห่งได้ทดลองรูปแบบและแนวทางการบริหารตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพัฒนาขึ้นโดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) ในด้านการบริหารจัดการ กระบวนการและกลยุทธ์การดำเนินงานของหน่วยงานกลาง และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งสถานศึกษาจะรายงานผลการทดลองให้กับผู้วิจัยผ่านรายงานการถอดบทเรียนการทดลองการบริหารจัดการ กระบวนการดำเนินงานและกลยุทธ์ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรายละเอียดของการทดลองจะประกอบไปด้วย ๓ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษานำร่องจะนำเสนอความเป็นมาและบริบทของสถานศึกษา รวมถึงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ส่วนที่ ๒ การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการทดลองจะประกอบไปด้วยการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาที่ดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การกำหนดข้อปฏิบัติในการเทียบโอนรายวิชา การเทียบโอนความรู้ การกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องการเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา จำนวนผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ กรณีตัวอย่างของผู้เรียนที่ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนรายวิชา/ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของสถานศึกษานั้นๆ

ส่วนที่ ๓ บทเรียนจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยความสำเร็จ และไม่สำเร็จในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข ความภาคภูมิใจของสถานศึกษา และหรือบุคลากรที่ได้ดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ

ทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ บทเรียนที่สมควรดำเนินการและขยายผล หรือเป็นต้นแบบสถานศึกษาอื่นๆ สรุป และเสนอแนะ

จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการสังเคราะห์การทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในโครงการวิจัย แสดงในหัวข้อถัดไป

๓. ผลที่เกิดกับสถานศึกษาและผู้เรียน

ผู้วิจัยแบ่งผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาเป็นสองประการคือ ผลที่เกิดกับสถานศึกษาและผู้เรียน ดังนี้

๓.๑ สถานศึกษา

๓.๑.๑ การสร้างเครือข่ายและบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา (MOU) ในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์การเทียบโอน จากสถานศึกษาที่มีประสบการณ์เทียบโอนขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ให้แก่สถานศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้าใจมากขึ้น เช่น โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน

๓.๑.๒ บุคลากรในสถานศึกษา มีความภาคภูมิใจในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยระดับประเทศ และเป็นหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนนำร่องให้กับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ผลของการเข้าร่วมงานวิจัยยังทำให้โรงเรียนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนได้อีกครั้ง จึงถือเป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ การได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยก่อนเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาหลายแห่ง อาทิ โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไอยตเทศ-เทคโนโลยีตาก โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ เป็นต้น ไม่มีความรู้ความเข้าใจรวมถึงประสบการณ์ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ แต่ภายหลังการเข้าร่วมโครงการทั้งจากการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กันในกลุ่มย่อย ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และเกิดการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๕๘

๓.๑.๔ สถานศึกษามีแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา เนื่องจากการนำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการศึกษาทำให้มีโอกาส และทางเลือกให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เป็นรูปแบบหนึ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษา อีกทั้งการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นๆ ในระหว่างการดำเนินการวิจัย ยังทำให้สถานศึกษาได้เห็นแนวทางการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนจากสถานศึกษาต้นแบบที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best practice)

๓.๑.๕ สถานศึกษามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานระหว่างสถานศึกษาที่ดำเนินการทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อีกทั้งส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาให้สอดคล้องกันทั้งในเรื่องของหลักสูตร เนื้อหาวิชา เพื่อรองรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของผู้เรียนในอนาคต

๓.๑.๖ ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกรูปแบบและประเภท การศึกษาตั้งแต่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งในด้านของหลักสูตร และรายวิชาที่ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนระหว่างรูปแบบการศึกษาได้ สอดคล้องกับความพร้อมของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓.๒ ผู้เรียน

๓.๒.๑ ผู้เรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา การทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ครั้งนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่พลาดโอกาสหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ ได้มีโอกาสในการกลับเข้าสู่การศึกษาในระบบอีกครั้ง อีกทั้งยังช่วยลดระยะเวลาในการเรียนในรายวิชาที่เคยเรียนหรือศึกษาสำเร็จแล้วไม่ต้องเรียนซ้ำในรายวิชาดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรในระยะเวลาที่เร็วขึ้น

๓.๒.๒ ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้น การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาและมีความต้องการเข้ามาศึกษาต่อในระบบสามารถเข้ามาศึกษาในระบบโดยผ่านการนำประสบการณ์ทำงานที่เคยปฏิบัติมาเทียบโอนความรู้เพื่อศึกษาต่อในระบบได้

๓.๒.๓ ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อและเก็บสะสมหน่วยการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำงานเพื่อการสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาที่กว้างมากขึ้นให้กับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในเรื่องความพร้อมทางเศรษฐกิจและครอบครัว ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong learning) สามารถนำความรู้ และ

ประสบการณ์การทำงานในภาคปฏิบัติมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี สอดคล้องกับจุดเน้นทางการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙) ที่มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน

๓.๒.๔ เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายทางการศึกษา โดยการนำหน่วยการเรียนรู้ที่สะสมในระบบสะสมการเรียนรู้ (Credit Bank System) มาใช้เทียบโอนการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และอาชีวศึกษาได้อย่างเสมอภาค

๔. จุดเด่นที่พบในการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์ผลการทดลองพบว่าจุดเด่นของสถานศึกษาหลายประการซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ เกิดนวัตกรรมการทำงานเป็นเครือข่าย และบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา (MOU) เป็นครั้งแรกในประเทศไทย

การเกิดนวัตกรรมการทำงานเป็นเครือข่ายและบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา (MOU) ในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์การเทียบโอนจากสถานศึกษาที่มีประสบการณ์เทียบโอนขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม เช่น วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอดให้แก่สถานศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้าใจมากขึ้น เช่น โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ และโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ที่สามารถเป็นต้นแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอนาคตเมื่อได้มีการใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่อื่น

๔.๒ เกิดเอกภาพ และการบูรณาการทางการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management)

เกิดเอกภาพ และการบูรณาการทางการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐานโดยไม่คำนึงถึงสังกัด ที่เชื่อมโยงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังเช่น การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด ที่มีการจัดตั้งประธานเครือข่าย การทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การจัดหลักสูตร รายวิชา เพื่อการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน และการต่อยอดผลการเรียนเพื่อเข้าเรียนต่อของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษา กับโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น ลักษณะการทำงานเป็นการบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

จนเกิดเอกภาพทางการศึกษา สามารถเป็นต้นแบบในการปฏิรูปการศึกษาที่กำลังดำเนินการ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๓ เกิดความร่วมมือ สามัคคี และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน

เกิดความร่วมมือ สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านความประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาในพื้นที่ในที่สุด

๔.๔ บุคลากรด้านวิชาการมีความรู้ในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน

สถานศึกษามีบุคลากรด้านวิชาการที่เข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเป็นอย่างดี และเมื่อได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ก็สามารถเชื่อมโยงรายวิชาในหลักสูตรของตนร่วมกับสถาบันอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ ดังนั้น เมื่อแสดงการเชื่อมโยงการสะสมหน่วยการเรียนรู้ บุคลากรในสถานศึกษาจึงมีความเข้าใจในหลักสูตรของตนและประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนมีปัญหาด้านครอบครัวและปัญหาส่วนตัวทำให้ไม่สามารถเรียนต่อในระบบการศึกษาได้ อาทิ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ กับวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในรายวิชา ง ๒๑๒๐๑ คอมพิวเตอร์ ๑ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ร่วมกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด ในรายวิชา สค. ๓๑๐๐๒ ศาสนาและหน้าที่พลเมือง และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ในรายวิชา ง ๒๑๒๐๑ คอมพิวเตอร์

๔.๕ บุคลากรมีประสบการณ์ในการดำเนินการเทียบโอนความรู้

สถานศึกษาที่เคยดำเนินงานด้านการเทียบโอนความรู้และสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด วิทยาลัยชุมชนตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในส่วนของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตาก และสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด มีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ภายหลังจากดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์มาก่อนจะสามารถเข้าใจขั้นตอนในการดำเนินการทดลองได้อย่างรวดเร็วมากกว่าสถานศึกษาที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อน

๔.๖ การให้ความสนใจและความสำคัญในการดำเนินการการสะสมหน่วยการเรียนรู้

แม้ว่าการดำเนินงานการสะสมหน่วยเรียนรู้จะเป็นเรื่องใหม่ และในสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่เคยมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน แต่บุคลากรในสถานศึกษาเหล่านั้นหลายแห่งต่างให้ความสนใจและตั้งใจในการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินโครงการและสามารถทำให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้เรียน การเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว ส่งผลให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือ ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน มีวิสัยทัศน์ที่พร้อมจะช่วยเหลือนักเรียนของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน

นอกจากนั้น พบว่าการดำเนินงานในช่วงแรก มีความไม่เข้าใจในการดำเนินการบ้าง แต่ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานมีความสนใจและใส่ใจในการทำงาน พยายามสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำในการดำเนินการเทียบโอนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดที่จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกเหนือจากการเข้าประชุมร่วมกับคณะผู้วิจัย

ขณะที่อำเภอเมืองตาก พบว่าสถานศึกษามีความตระหนักเพิ่มมากขึ้นในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ในอำเภอเมืองตาก ไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน (ยกเว้นวิทยาลัยชุมชนตาก และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก) แต่ภายหลังการเข้าร่วมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ สถานศึกษาสามารถจัดดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเทียบโอนรายวิชาสำหรับผู้เรียนที่ออกจากสถานศึกษาให้สามารถกลับเข้าสู่สถานศึกษาได้ ถึงแม้จะมีจำนวนผู้เรียนไม่มากแต่ก็แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เช่น โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก ก่อนเข้าร่วมงานวิจัยไม่เคยดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน ภายหลังการเข้าร่วมดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ สถานศึกษาติดตามผู้เรียนที่ออกจากสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น ๑๙ คน แต่สามารถติดต่อประสานงานและนำผู้เรียนกลับเข้าสู่สถานศึกษาได้จำนวน ๕ คน เป็นต้น โรงเรียนตากพิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่แต่ไม่เคยทำการเทียบโอนผลการเรียนมาก่อน ยกเว้นการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนจากโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ และเมื่อเข้าร่วมการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้มีการรับสมัครผู้เรียนจำนวน ๓๔ คน เพื่อทำการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนรายวิชาถึง ๓๕ วิชา โดยได้จัดครูที่มีความรู้ความสามารถรายวิชาเข้าสอน จำนวน ๓๕ คน มีผู้สำเร็จการเทียบโอน จำนวนถึง ๓๐ คน แสดงถึงความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการดำเนินงานของครูและผู้บริหารที่มีต่อการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน แม้ว่าจะให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยในช่วงเริ่มต้นก็ตาม เป็นต้น

๔.๗ การมีคณะกรรมการดำเนินการด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ภายหลังการเข้าร่วมโครงการ ทำให้มีการทำงานในด้านนี้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาที่คณะกรรมการดำเนินการด้านการสะสม

หน่วยการเรียนรู้มีความเข้มข้น มีบุคลากรในคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน จะทำให้การดำเนินงานสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น เช่น ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งอำเภอเมืองตากและอำเภอแม่สอด วิทยาลัยเทคนิคตาก วิทยาลัยชุมชนตาก เป็นต้น

๔.๘ ความแตกต่างของรูปแบบการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และลักษณะการทำงานที่พบในอำเภอเมืองและอำเภอแม่สอดมีลักษณะแตกต่างกัน โดยอำเภอเมืองรูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้จะแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบคือ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

การสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนเคยศึกษาอยู่ในสถานศึกษาแห่งนั้น และลาออกจากสถานศึกษาด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น เกردเฉลี่ยไม่ถึงตามเกณฑ์ที่กำหนด ตั้งครุภัณฑ์ไม่พร้อม เป็นต้น สถานศึกษาจะติดตามผู้เรียนที่ลาออกให้กลับเข้าศึกษาต่อโดยวิชาใดๆ ที่ผู้เรียนเคยสอบผ่าน ผู้เรียนไม่ต้องลงเรียนซ้ำ แต่จะลงเรียนเฉพาะในรายวิชาที่มีผลการเรียนติดศูนย์หรือไม่ผ่านในรายวิชานั้น ทำให้ผู้เรียนที่เข้าสู่อะบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไม่ต้องกลับมาเริ่มเรียนใหม่ในทุกวิชาเหมือนที่ผ่านมา ตัวอย่างสถานศึกษาที่ใช้การสะสมหน่วยการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ เช่น โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก

ขณะที่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนเคยศึกษาจากสถานศึกษาอื่น และนำผลการศึกษามาเทียบโอนกับสถานศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งในบางวิชา สถานศึกษาในปัจจุบันอาจไม่ได้ยอมรับโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการประเมินความรู้จากผู้เรียนก่อนจึงจะสามารถเทียบโอนได้ กรณีตัวอย่างของสถานศึกษาที่มีรูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยเทคนิคตาก

ด้านรูปแบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอดพบว่า มีรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกับสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง ซึ่งจุดเด่นที่ชัดเจนของอำเภอแม่สอด คือมีการจับคู่ระหว่างสถานศึกษาเพื่อเชื่อมโยงระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดเป็นสถานศึกษาหลักในการดำเนินงาน ซึ่งผลการจับคู่ระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ ถือเป็นนวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษาที่มีการลงนามในหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันอย่างเป็นทางการเพื่อดำเนินการระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนระหว่างการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

จากการลงนามในหนังสือบันทึกข้อตกลงข้างต้น แสดงให้เห็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งที่พบในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอำเภอแม่สอด คือ การใช้อำนาจของผู้บริหารในการตัดสินใจวางระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่เกิดขึ้นเป็น

ที่แรกในประเทศไทยอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งถือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราช-
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่สถานศึกษาสามารถใช้อำนาจในการจัดการศึกษาได้เอง
เช่น โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ นำรายวิชาของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดมา
เพื่อใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อเทียบโอนรายวิชา เมื่อผู้เรียนต้องการศึกษาต่อที่วิทยาลัย
เทคนิคแม่สอดในอนาคต เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่น่าสนใจบางประการเกี่ยวกับการสะสมหน่วย
การเรียนรู้ของสถานศึกษาในอำเภอเมืองตาก และอำเภอแม่สอด กล่าวคือ อำเภอเมืองตาก
ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มี การเชื่อมโยงระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาเช่นเดียวกับ
อำเภอแม่สอด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนที่มีความสนใจเรียนในบางวิชาที่เปิดสอนต่างสถานศึกษาไม่
สามารถเรียนเพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้เหมือนเช่นที่อำเภอแม่สอด ตัวอย่างคือ ผู้เรียนกำลัง
ศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก แต่หากมีความ
ประสงค์จะศึกษาด้านช่างเชื่อมซึ่งมีเปิดสอนอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคตาก ผู้เรียนจะไม่สามารถไปขอ
ศึกษาหรือขอเรียนร่วมที่วิทยาลัยเทคนิคตากเพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ เป็นต้น

ในส่วนของอำเภอแม่สอดพบว่า มีข้อควรระวังคือ การเข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลา
เรียน เพิ่มเวลารู้” ของผู้เรียนตามนโยบายของรัฐบาล ไม่ได้หมายถึงการสะสมหน่วยการเรียนรู้
ของผู้เรียน ซึ่งการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนควรเน้นการเรียนรู้อตามสภาพจริงของผู้เรียน
เช่น กรณีที่ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำงานที่สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตร ผู้เรียนสามารถ
นำประสบการณ์ที่มีมาใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนในรายวิชาดังกล่าวได้ แต่
การเข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไม่ได้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่จะนำ
มาใช้ในการเทียบโอนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นต้น

ดังนั้น ในการศึกษาทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ครั้งต่อไป ควรมี
เกณฑ์ในการคัดเลือกสถานศึกษาเข้าทดลองระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะที่เป็น
มาตรฐานเดียวกัน และมีบริบทของสถานศึกษาใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบการเชื่อมโยงการ
สะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมพบว่า การดำเนินงานทดลองการสะสมหน่วยการ
เรียนรู้ครั้งนี้ ดำเนินการไปตามบริบทการทำงานของพื้นที่สถานศึกษาในเขตเมืองมีการรวมตัวกัน
ทางการบริหาร แตกต่างจากสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดที่ยังมีความเป็นชนบทกว่า มีวัฒนธรรม
ของความร่วมมือกันสูง กอปรกับภาวะผู้นำของประธานเครือข่ายในพื้นที่อำเภอแม่สอดที่มีความ
รับผิดชอบสูง มีความรู้ความสามารถและทุ่มเทการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญและแรงผลักดันให้เกิด
เอกภาพและความร่วมมือในการทำงานสูงตามไปด้วย ควบคู่กับวัฒนธรรมการยอมรับความเป็น
ผู้นำ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

๔.๗ หลักสูตรของสถานศึกษา

นอกจากนี้ยังพบจุดเด่นของการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในอำเภอเมืองตากอีก ๒ ประเด็นใน ๒ สถานศึกษานั้นคือ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร และวิทยาลัยเทคนิคตาก โดยโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร มีการบูรณาการรายวิชาในหลักสูตรเข้าร่วมกับขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในท้องถิ่น เช่น การทำกระทงสาย ซึ่งโรงเรียนได้เปิดเป็นรายวิชากระทงสาย ถือเป็นตัวอย่างของการบูรณาการความรู้ในทางทฤษฎีเข้าร่วมกับวัฒนธรรมและประเพณีของคนในชุมชน นับเป็นการสืบสานประเพณีผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

ขณะที่วิทยาลัยเทคนิคตาก มีจุดเด่นที่น่าสนใจคือ การให้ผู้เรียนที่ไม่มีคุณสมบัติในการสมัครเข้าเรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ล่วงหน้า และสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้จนเมื่อผู้เรียนมีคุณสมบัติครบที่จะสามารถสมัครเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิคตากได้ ผู้เรียนจึงมีโอกาสศึกษาต่อได้ตามระเบียบ อีกทั้งยังอำนวยความสะดวกต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยการจัดแผนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่เข้ารับการสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นจุดเด่นของวิทยาลัยเทคนิคตากที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนที่ยังไม่มีความพร้อมในช่วงเวลาหนึ่งแต่มีความตั้งใจเรียน สามารถเข้าเรียนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่ผู้เรียนจะมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ ทำให้ผู้เรียนไม่เสียโอกาสทางการศึกษาต่อ

นอกจากสองสถานศึกษาข้างต้น โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ในอำเภอแม่สอด ยังมีจุดเด่นในด้านหลักสูตรอีกประการ คือ เป็นวิชาชีพเฉพาะทางที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น มีลักษณะเป็นหลักสูตรอาชีพศึกษาระยะสั้น ๖ เดือน ระดับวิชาชีพการพยาบาลเบื้องต้นที่ในอนาคตอาจร่วมมือทางการศึกษาในการเทียบโอนและสะสมหน่วยการเรียนรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลอื่นๆ ได้

๔.๘ ภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาบางแห่งในอำเภอเมืองตาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอแม่สอดถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พบในงานวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ศึกษาานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๒ อำเภอแม่สอด มีภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารจัดการสูงมาก

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ คือ ในระหว่างดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ผู้บริหารมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ ศึกษาานิเทศก์ ติดต่อประสานงานสถานศึกษาในอำเภอแม่สอด การออกประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษาในสังกัดเข้าร่วมการทดลองดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ขณะที่

ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ซึ่งได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่ม/เครือข่าย ได้บริหารจัดการแบ่งงานอย่างชัดเจนในการจัดประชุมรอบนอก มีการติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ได้รับเลือกให้เป็นรองประธานกลุ่ม จนเกิดเป็นความร่วมมือของทุกสถานศึกษา มีการประชุมนอกรอบภายในกลุ่มอำเภอแม่สอดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาการเชื่อมโยงระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษาอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในเรื่องการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาในกลุ่มแม่สอดได้เชิญผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตากมาให้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมกับกลุ่มสถานศึกษานำร่องในอำเภอแม่สอด ซึ่งถือเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังพบว่า ประธานกลุ่มสถานศึกษานำร่องอำเภอแม่สอดมีภาวะผู้นำในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี มีการตัดสินใจที่รวดเร็วทันกาล มีความรู้ความสามารถตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะกรณีที่เกิดข้อสงสัยหรือความไม่แน่ชัดในการทำงาน เช่น ความไม่สอดคล้องของเนื้อหารายวิชาที่นำมาเทียบโอนความรู้ การให้ความหมายของการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ไม่ตรงกัน เป็นต้น เมื่อเกิดข้อสงสัยในประเด็นต่างๆ ประธานกลุ่มอำเภอแม่สอด จะจัดการประชุมกลุ่มย่อยขึ้นเพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกัน และร่วมกันปรึกษาหารือถึงแนวทางการทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอแม่สอดด้วย

๔.๙ การสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการในด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้

สืบเนื่องจากภาวะผู้นำของสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการทำให้เกิดเครือข่ายและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาทั้งในกลุ่มอำเภอเมืองตาก และอำเภอแม่สอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงการทำงานแบบบูรณาการระหว่างสถานศึกษา เกิดการสะสมหน่วยการเรียนรู้และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนครูอาจารย์นอกสถานศึกษาของตน

นอกจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนครูอาจารย์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาแล้ว การเห็นความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรของสถานศึกษาตนและหลักสูตรของสถานศึกษาอื่นทั้งในระดับการศึกษาเดียวกันและต่างระดับการศึกษา ยังช่วยทำให้ครู อาจารย์ที่เกี่ยวข้องได้เห็นภาพของการจัดการศึกษาทั้งที่เหมือนและแตกต่างจากสถานศึกษาตน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานวิชาการ ซึ่งจะนำมาสู่ความเข้มแข็งทางวิชาการในด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้และด้านอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

๕. ข้อจำกัดที่พบในการศึกษาทดลอง

จากการศึกษาทดลองผู้วิจัยพบว่า มีข้อจำกัดหลายประการที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลองและส่งผลต่อการทดลองสะสมนำร่อง รายละเอียดแสดงตามลำดับดังนี้

๕.๑ ระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองนำร่องถอดบทเรียนครั้งนี้ มีระยะเวลาจำกัด และตรงกับช่วงระยะเวลาโรงเรียนปิดภาคเรียน ประกอบกับครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการเวลาในงานวิจัยการทดลองระบบหน่วยการเรียนรู้นี้ได้เต็มที่ นอกจากนี้ ยังทำให้การทดลองระบบหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้ไม่เห็นภาพที่ชัดเจนถึงความสำเร็จสุดท้ายของโครงการ เนื่องจากต้องมีการติดตามผู้เรียนจนจบขั้นตอนการทดลองระบบหน่วยการเรียนรู้ว่าสามารถดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด

๕.๒ การขาดความรู้ความเข้าใจในการระบบหน่วยการเรียนรู้

เนื่องจากการดำเนินการระบบหน่วยการเรียนรู้เป็นเรื่องใหม่ในการศึกษาและปฏิบัติในสถานศึกษานำร่อง (บางแห่ง) และในบางสถานศึกษาไม่เคยมีการระบบหน่วยการเรียนรู้มาก่อน จึงทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานล่าช้า ประกอบกับข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาดังกล่าวในข้อ ๑ ทำให้การทดลองระบบระบบหน่วยการเรียนรู้ยังเห็นผลไม่ชัดเจนในบางสถานศึกษา

๕.๓ การขาดหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการ

แม้ว่า การทดลองครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางระบบหน่วยการเรียนรู้ก็ตาม แต่ก็ยังมีสามารถดำเนินตามบทบาทที่แท้จริงได้สอดคล้องกับแนวทางที่ได้จากรายงานการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบระบบหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System): ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) และทำหน้าที่ได้เพียงบางส่วนในเชิงวิจัยและพัฒนา และการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น โดยหน่วยงานกลางควรมีบทบาทในการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม รวมถึงกฎ ระเบียบที่ใช้ร่วมกันในการระบบหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันของสถานศึกษาในการนำไปปฏิบัติใช้จริงในอนาคต ดังนั้น การขาดหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการ นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดของการทดลองระบบหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้

๕.๔ อำนาจการตัดสินใจในการดำเนินงาน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการทดลองระบบระบบหน่วยการเรียนรู้ ไม่มีอำนาจการตัดสินใจในงานโดยตรง ทำให้ภาพรวมของการดำเนินงานล่าช้าและไม่ราบรื่นในการทำงาน

๕.๕ ความแตกต่างด้านหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษา

สถานศึกษาในอำเภอเมืองตาก และอำเภอแม่สอดบางแห่งมีความพยายามดำเนินการระบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการระบบหน่วยการเรียนรู้ แต่เนื่องจากความแตกต่างของหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างจากอำเภอแม่สอด เช่น

เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงไม่สามารถจับคู่สถานศึกษาและจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) เหมือนเช่นบางสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดได้

ขณะที่บริบทด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เช่น อำเภอแม่สอด ถือเป็นพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับการพัฒนาหลายอย่าง จึงมีความพร้อมที่จะดำเนินงานมากกว่าในเขตพื้นที่อำเภอเมืองตาก บริบทด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน จึงถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและข้อจำกัดในการทดลองครั้งนี้

๕.๖ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นไปด้วยความเห็นชอบจากทางคณะครูและผู้บริหารในการกำหนดรายวิชาแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นส่วนใหญ่ แต่ทางผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเลือกสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้ ยกเว้นการเลือกเรียนรายวิชาเพื่อการเทียบโอนในสถานศึกษาบางแห่ง ดังนั้น ในการทดลองนำร่องครั้งต่อไปควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้

๖. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในงาน

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้มีหลายประการซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดจากสถานศึกษาเป็นสำคัญ แสดงรายละเอียดดังนี้

๖.๑ ภาวะผู้นำและการให้ความสำคัญในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษา

นอกจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะถือเป็นจุดเด่นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยพบในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายังถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญลำดับเบื้องต้นที่เอื้อต่อความสำเร็จในงานครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ และมีความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำ กล้าและสามารถที่จะใช้อำนาจที่มีตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้มาก

นอกจากภาวะผู้นำและการให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว การให้ความเอาใจใส่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการทั้งการเข้าร่วมประชุม การกำกับดูแล ทั้งในสถานศึกษาที่สังกัดและต่างสังกัด ยังเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จในงานครั้งนี้

๖.๒ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม

นอกเหนือจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำและการให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มี

คณะกรรมการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งพร้อมที่จะทำงาน ทำงานร่วมกันได้ดีทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาจะส่งผลให้การทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้สำเร็จได้ดี ในทางตรงกันข้ามสถานศึกษาที่มีคณะกรรมการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้แต่การทำงานมีลักษณะ “ต่างคนต่างทำ” เช่น บุคคลที่ลงมือปฏิบัติทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้แต่ไม่ได้ทำหน้าที่เขียนรายงานการถอดบทเรียน บุคคลที่ทำหน้าที่เขียนรายงานการถอดบทเรียนแต่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง และไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษาจะส่งผลต่อการติดต่อประสานงานทั้งของทีมผู้วิจัยและระหว่างสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงานล่าช้ามากขึ้น

๖.๓ การมีคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

ถึงแม้ว่าสถานศึกษาหลายแห่งที่เข้าร่วมในการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้จะไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่เคยดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน แต่เมื่อเข้าร่วมการทดลองและเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้แล้วก็สามารถดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ทันที (ในบางสถานศึกษา) ทั้งนี้เพราะนอกจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้แล้ว คณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ยังมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจจริงในการดำเนินการ จึงทำให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินการภายในระยะเวลาที่จำกัด และเกิดการเชื่อมโยงการสะสมหน่วยเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมครั้งแรกในประเทศไทย

๖.๔ การมีประสบการณ์ด้านการสะสมหน่วยเรียนรู้ของสถานศึกษา (บางแห่ง)

ปัจจัยด้านการมีประสบการณ์ในการสะสมหน่วยเรียนรู้ของสถานศึกษาบางแห่ง เช่น วิทยาลัยชุมชนตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด สถานศึกษาดังกล่าวมีประสบการณ์ด้านการสะสมหน่วยเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างเป็นทางการ ดังนั้น จึงมีข้อปฏิบัติในการสะสมหน่วยเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ทำให้เอื้อต่อการดำเนินการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ขณะที่บางสถานศึกษาเคยมีประสบการณ์ในการสะสมหน่วยเรียนรู้แต่ไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเป็นทางการ เช่น วิทยาลัยเทคนิคตาก เมื่อเข้าสู่โครงการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้บุคลากรที่เกี่ยวข้องก็สามารถดำเนินการได้เนื่องจากเคยปฏิบัติมาก่อน

๖.๕ กลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่เข้าร่วมในการทดลองสะสมหน่วยเรียนรู้ได้ใช้กลยุทธ์การดำเนินงานหลายประการที่เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน อาทิ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม การประสานงาน

อย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันไลน์ การประชุม ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ การแก้ปัญหาโดยฉับพลันทันทีเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงาน การกำกับติดตามงานอย่างใกล้ชิดของผู้บริหาร การตั้งคณะกรรมการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในทุกสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยตรงและเป็นอิสระในการทำงาน

จากกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาบางแห่งใช้ทุกกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และสถานศึกษาบางแห่งใช้บางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน แต่สถานศึกษาทุกแห่งจะมีกลยุทธ์การดำเนินงานที่เหมือนกันในทุกสถานศึกษาคือ การใช้เทคโนโลยีในการติดต่อและสื่อสาร เช่น แอปพลิเคชันไลน์ และการมีคณะกรรมการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๖.๖ การอำนวยความสะดวกของบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และการประสานงานอย่างใกล้ชิดของทีมงานวิจัย

การอำนวยความสะดวกของบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และการประสานงานอย่างใกล้ชิดของทีมงานวิจัยกับสถานศึกษาในโครงการที่เข้าร่วมทำการทดลอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จประการหนึ่ง โดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน การจัดหาเอกสาร การอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ การจัดประชุม การทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์และกระบวนการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตามผล ทั้งการทำงานภาคสนาม การประสานงานทางโทรศัพท์ และโดยเฉพาะการสื่อสารแอปพลิเคชันไลน์ รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบในการเป็นที่ปรึกษาและประสานงานเป็นการเฉพาะ ทั้งในส่วนอำเภอ เมืองตาก และอำเภอแม่สอด ช่วยสร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาการดำเนินงานได้อย่างดีในระดับหนึ่ง

๗. สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

จากการทดลองนำร่องระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้พบว่า มีสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลองนำร่องระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้หลายประการที่ทำให้เกิดข้อติดขัดในระหว่างการทดลอง สภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ แสดงดังนี้

๗.๑ ภาระงานประจำของครูอาจารย์ในสถานศึกษามีจำนวนมาก

ภาระงานประจำของผู้บริหารและครูของสถานศึกษามีจำนวนมาก ทำให้การบริหารจัดการเวลาที่ทุกสถานศึกษามีเวลาว่างตรงกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน ต้องใช้เวลาในการนัดหมายล่วงหน้านานมากและในบางครั้งไม่สามารถเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ครบทุกสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษามีงานโครงการซ้อนหลายโครงการ ทำให้ไม่มีเวลากับโครงการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพียงพอ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากสถานศึกษาในอำเภอเมืองตาก ซึ่งการพบเพื่อแลกเปลี่ยนพูดคุยระหว่างสถานศึกษาจึงเกิดขึ้นเฉพาะการนัดหมายจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเท่านั้น

ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขณะที่ดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ของอำเภอเมืองตากจึงมีความแตกต่างจากอำเภอแม่สอด กล่าวคือ นอกเหนือจากการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแล้ว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษาในอำเภอแม่สอดจะมีการนัดพบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาเป็นระยะ ขณะที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษาที่อำเภอเมืองตาก คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเยี่ยมสถานศึกษารายสถานศึกษาแทนการนัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันทุกสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีเวลาที่ไม่ตรงกัน

๗.๒ ระยะเวลาในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้มีจำกัด

เนื่องจากระยะเวลาในการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา (ภายหลังจากเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งแรกเพื่อทำความเข้าใจและข้อตกลงในการดำเนินงาน) มีจำกัดเพียง ๒-๓ เดือน ประกอบกับภาระงานของสถานศึกษามีจำนวนมาก และตรงกับช่วงเวลาที่สถานศึกษาปิดภาคการศึกษา ทำให้การดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้จนกว่าสถานศึกษาจะเปิดภาคการศึกษา อีกทั้งยังพบข้อจำกัดในเรื่องของกฎระเบียบและขั้นตอนในการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา (ซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป) จึงทำให้ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาบางแห่งที่ยังไม่เคยมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน ดังนั้น หากมีการทดลองนำร่องระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น จากการทดลองเพียงสามเดือนเป็นการทดลองหนึ่งหรือสองปีการศึกษา เป็นต้น

๗.๓ กฎระเบียบ และขั้นตอนของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

การเทียบโอนความรู้ระหว่างสถานศึกษาให้ตรงตามกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ขอบข่ายและเงื่อนไขการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของระเบียบแนวทางปฏิบัติ รวมถึงหลักสูตรและลักษณะรายวิชาที่มีความแตกต่างกันระหว่างสถานศึกษาเก่าและสถานศึกษาใหม่ การไม่ยอมรับรายวิชาที่นำมาใช้ในการเทียบโอนจากสถานศึกษาเก่า ข้อจำกัดข้างต้นนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดทำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาให้ดำเนินการล่าช้ามากขึ้น

นอกจากความแตกต่างในเรื่องของกฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติระหว่างสถานศึกษาแล้ว การไม่มีกฎระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงานรับรองผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการเทียบโอนในบางหลักสูตร ยังเป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งที่พบในงานวิจัย ตัวอย่างเช่น การเทียบโอนจากหลักสูตรระยะสั้นเข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรและหลักสูตรอนุปริญญา เป็นต้น

๗.๔ ความแตกต่างของรายวิชาระหว่างสถานศึกษาและข้อกำหนดของ สภาวิชาชีพ

สืบเนื่องจากข้อจำกัดข้างต้น การเทียบโอนระหว่างสถานศึกษาต่างสังกัดและต่างระดับชั้น มีความแตกต่างในรายวิชาที่ต้องทำการเทียบโอนในลักษณะการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) รวมถึงการเทียบโอนในบางหลักสูตรยังไม่มีกฎ ระเบียบรองรับทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถเทียบโอนได้จริงในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ การเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษายังเทียบรายวิชาได้น้อย และยังพบข้อจำกัดที่เกิดจากข้อกำหนดของสภาวิชาชีพในการรับผู้เรียนที่เข้าศึกษาต่อเนื่องในบางสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาปฐมวัย ทำให้การดำเนินการเทียบโอนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ไม่สามารถดำเนินการได้หลากหลาย เป็นต้น

๗.๕ การขาดผู้รับผิดชอบส่วนกลางในการสะสมหน่วยการเรียนรู้

เนื่องจากการสะสมหน่วยการเรียนรู้ยังไม่เคยเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมาก่อนในประเทศไทยทำให้ไม่มีหน่วยงานกลางในการดูแลระบบงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ เมื่อสถานศึกษามีข้อสงสัย ประเด็นปัญหา หรือความไม่ชัดเจนของกฎระเบียบ แนวทางการดำเนินงาน แนวทางการเทียบโอนรายวิชาและหลักสูตรทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่หลากหลายและซับซ้อน เมื่อต้องดำเนินการเทียบโอน และสะสมหน่วยการเรียนรู้ สถานศึกษาจึงดำเนินการในสองขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกศึกษาเอกสารเกี่ยวกับข้อกำหนด กฎเกณฑ์ และระเบียบการเทียบโอนของสถานศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งกฎระเบียบดังกล่าวมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับและสังกัดของสถานศึกษา จากนั้นสถานศึกษาให้ผู้เรียนนำคำอธิบายรายวิชาจากสถานศึกษาเดิมไปให้กับคณะกรรมการการสะสมหน่วยการเรียนรู้พิจารณาอีกครั้ง จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ (ภายใต้ระยะเวลาการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่จำกัด) และขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและควรจะเป็นทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาในการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๗.๖ การเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในระหว่างการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้

สถานศึกษาบางแห่งเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในระหว่างการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงาน ทั้งในเรื่องของการปฏิบัติงาน การเขียนรายงานถอดบทเรียน การทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้ ความล่าช้าในการติดต่อประสานงานและการติดตามงาน

๗.๗ บุคลากรในการปฏิบัติงานมีจำนวนจำกัด และขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

สถานศึกษาหลายแห่งที่เข้าร่วมโครงการทดลองนำร่องสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในครั้งนี้ยังไม่เคยดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้มาก่อน ถึงแม้จะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเงื่อนไขและข้อตกลงของการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ก่อนการดำเนินการทดลองสะสมหน่วยการเรียนรู้แล้วก็ตาม แต่เมื่อทีมผู้วิจัยเข้าเยี่ยมสถานศึกษารายสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตากแล้วยังพบว่า ครู อาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทดลองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ อาทิ การไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่าง “การเทียบโอน” และ “การสะสมหน่วยการเรียนรู้” การไม่เข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การไม่มีความรู้เรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนของสถานศึกษาตนและระหว่างสถานศึกษา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าในสถานศึกษาบางแห่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กทำให้บุคลากรมีจำนวนจำกัด อีกทั้งมีภาระงานมาก บุคลากรจึงทำงานและบทบาทหน้าที่หลายด้าน ส่งผลให้การดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการอย่างไม่เต็มที่

๗.๘ ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษาในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

แม้ว่า โดยภาพรวมการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้จะดำเนินงานไปด้วยดี แต่ก็ยังพบว่า การขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษาในการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในข้อนี้ ผู้วิจัยพบในสถานศึกษาอำเภอเมืองตาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องของสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างจากอำเภอแม่สอด จึงทำให้รูปแบบการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้มีลักษณะ “ต่างคนต่างทำ” มากกว่า “ทำงานร่วมกัน” ระหว่างสถานศึกษา จึงทำให้การสะสมหน่วยการเรียนรู้ในระหว่างสถานศึกษาอำเภอเมืองตากไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเช่นเดียวกับอำเภอแม่สอด

๘. สาระสำคัญที่สมควรนำไปกำหนดนโยบายเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการของสถานศึกษา และรายงานการถอดบทเรียนพบว่า สาระสำคัญที่สมควรนำไปกำหนดแนวนโยบายเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้บางประเด็นสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System): ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) ที่ได้เสนอแนะไว้ก่อนหน้านี้ ขณะที่บางประเด็นเป็นข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากการทดลองในครั้งนี้ โดยสาระสำคัญที่สมควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในประเด็นที่สอดคล้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในอนาคตมีดังต่อไปนี้

๘.๑ การมีหน่วยงานกลางในการจัดทำระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้

โดยหน่วยงานกลางมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือ

๘.๑.๑ การจัดทำข้อตกลงและแนวทางการปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความชัดเจนในทุกระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๘.๑.๒ การกำหนดรายวิชาที่ใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ความสอดคล้องของรายวิชา หลักเกณฑ์การเทียบโอนรายวิชา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเอื้อต่อการดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

๘.๑.๓ การออกกฎเกณฑ์ของการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากรายวิชาที่นำไปใช้ในการเทียบโอน โดยผ่านการสะสมหน่วยกิตและดำเนินการควบคู่ไปกับการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้จะต้องสามารถเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติได้

๘.๑.๔ การมีทีมนักวิชาการที่ชำนาญการด้านหลักสูตรสถานศึกษาจากส่วนกลางเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการเทียบโอนและการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) พร้อมทั้งติดต่อประสานงานและทำความเข้าใจในเรื่องระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหน่วยงานเดิมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกฎ ระเบียบ แนวนโยบายในการเทียบโอนของสถานศึกษา

๘.๑.๕ การจัดเตรียมข้อสอบวัดและประเมินความรู้จากส่วนกลาง ทั้งนี้จากการทดลองนำร่องระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เมื่อสถานศึกษาได้ปฏิบัติจริงพบประเด็นปัญหาสองประการคือ ประการที่หนึ่ง เมื่อผู้เรียนนำประสบการณ์มาเทียบโอนความรู้ที่สถานศึกษา สถานศึกษาบางแห่งยอมรับและจัดทดสอบประเมินความรู้ได้แต่ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาในระบบการศึกษา จะไม่ยอมรับกับประสบการณ์นั้นเพราะไม่มีแบบทดสอบที่จะใช้ประเมินประสบการณ์เพื่อเทียบโอนความรู้ในรายวิชา ประเด็นปัญหาที่สองคือ เมื่อผู้เรียนนำผลการเรียนรู้ที่เคยศึกษาจากสถานศึกษาเดิมมาเทียบโอนความรู้ในสถานศึกษาใหม่ หากสถานศึกษาเดิมและสถานศึกษาใหม่มีรายวิชาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันสถานศึกษาสามารถวัดและประเมินความรู้และเทียบโอนความรู้ได้ แต่หากสถานศึกษามีรายวิชาที่มีความแตกต่างกันหรือมีกฎระเบียบที่เป็นเงื่อนไข ข้อจำกัดบางประการ จะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเทียบโอนรายวิชาดังกล่าวได้

๘.๑.๖ ปรับแก้กฎระเบียบ นโยบาย และลดขั้นตอนในการเทียบโอนรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องรองรับ และเอื้อกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่จะนำไปใช้จริงต่อไปในอนาคต เพิ่มความยืดหยุ่นของกฎระเบียบข้อบังคับเมื่อสถานศึกษานำไปใช้จริง

(เป็นผลมาจากประเด็นปัญหาที่พบในการดำเนินการทดลองระบบหน่วยการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง ดังกล่าวในข้อ ๘.๑.๕)

๘.๑.๗ การประชาสัมพันธ์และแนะแนวให้สถานศึกษาทุกสถานศึกษาทั่วประเทศรู้จักและเข้าใจแนวนโยบาย ขั้นตอน วิธีการในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และควรประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๘.๑.๘ จัดทำคู่มือสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันทั่วประเทศ

ทั้งนี้ จากการทดลองนำร่องระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองในแบบที่สองตามข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) กล่าวคือ หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงกับสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด สถานศึกษาทำหน้าที่เทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์รับรองผลการเรียนและประสบการณ์ภายใต้การติดต่อสื่อสาร การสั่งการด้านการสะสมการเรียนรู้โดยตรงของหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจากการทดลองผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาเกิดเอกภาพ และความคล่องตัวในการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถลดช่องว่างของการดำเนินงานของสถานศึกษาระหว่างสังกัดได้

๘.๒ การนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการเรื่องการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสะสมหน่วยการเรียนรู้มีความสะดวกในการดำเนินงาน จัดทำ และจัดเก็บเอกสาร สถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม โดยส่วนกลางทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูล องค์กรความรู้ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ขณะที่สถานศึกษาทำหน้าที่เก็บเอกสารต้นฉบับและจัดเก็บข้อมูล เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านระบบคลาวด์ (Cloud computing) และส่งข้อมูลเข้าสู่ส่วนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนเองได้ เช่น ผู้เรียนสามารถยื่นคำร้องขอรับรองรายวิชาออนไลน์ได้ถึงแม้จะย้ายสถานที่อยู่ สถานที่เรียนใหม่แทนการติดต่อประสานงานด้วยตนเองระหว่างสองสถานศึกษา (สถานศึกษาเดิมและสถานศึกษาใหม่) ดังเช่นการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ในปัจจุบัน

๘.๓ การสนับสนุนระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบัน

การมีนโยบายสนับสนุนให้มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะทางที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย เป็นต้น การสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้สูงอายุตามสถานพยาบาลและโรงพยาบาล มีโอกาสได้นำประสบการณ์การทำงานมาสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหลักสูตรระยะสั้นเฉพาะทางที่มีความใกล้เคียงกับงานที่ทำเช่น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ จะช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาในการผลิตทรัพยากรบุคคลที่ตอบโจทย์ต่อสภาพสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

๘.๔ การนำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในสถานประกอบการและหน่วยงาน

ควรผลักดันให้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้นำไปใช้จริงและเป็นที่ยอมรับกับสถานประกอบการและหน่วยงานต่างๆ นอกเหนือจากสถานศึกษา ซึ่งสถานประกอบการและหน่วยงานเหล่านี้จะรองรับแรงงานหรือบัณฑิตที่เคยผ่านระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากระบบการศึกษาในอนาคตนอกจากนี้ควรสนับสนุนให้บุคลากรที่ทำงานและมีประสบการณ์จากสถานประกอบการสามารถนำประสบการณ์ที่มีมาเทียบโอนความรู้จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อปรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นแทนการลาศึกษาต่อเต็มเวลาหรือบางเวลา ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดเวลา ทรัพยากร และลดการสูญเสียอัตราตำแหน่งงานขณะที่บุคคลลาศึกษาต่อได้

ทั้งนี้จะสามารถนำมาใช้จริงได้ก็ต่อเมื่อระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับทั้งจากสถานศึกษาในทุกกระดับและสถานประกอบการ ประชากรในประเทศมีความรู้ความเข้าใจในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เกิดความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษากับประชาชนในทุกกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ได้จริงในสังคมไทยในอนาคต

๘.๕ การพัฒนาผู้บริหาร ครู และผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์

จากการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ พบว่า การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนความเคลื่อนไหวทางการศึกษา เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้การสะสมหน่วยการเรียนรู้ดำเนินไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะบุคลากรสถานศึกษาในระบบที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ในสถานศึกษามาก่อน ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เพื่อให้สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์สาระสำคัญที่สมควรนำไปกำหนดนโยบายเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามข้อ ๘ ข้างต้น จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. จัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีภารกิจสอดคล้องกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๘) ได้พัฒนาขึ้น ทั้งอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) และหน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลองดังนี้

๑.๑ หน้าที่ที่กำหนดไว้เดิม ได้แก่ ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๒) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และ ๔) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๑.๒ หน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลอง ได้แก่

๑.๒.๑ ปรับแก้กฎระเบียบ นโยบาย และลดขั้นตอนในการเทียบโอนรายวิชา ใหม่ให้สอดคล้องรองรับ และเอื้อกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่จะนำไปใช้จริงต่อไปในอนาคต

๑.๒.๒ กำหนดรายวิชาที่ใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ความสอดคล้องของรายวิชา หลักเกณฑ์การเทียบโอนรายวิชา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเอื้อต่อการดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

๑.๒.๓ ออกกฎเกณฑ์ของการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากรายวิชาที่นำไปใช้ในการเทียบโอน โดยผ่านการสะสมหน่วยกิตและดำเนินการควบคุมไปกับการเทียบโอนผลการเรียน ที่เชื่อมโยงกันได้กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

๑.๒.๔ จัดทำข้อตกลงและแนวทางการปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความชัดเจนในทุกๆระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๑.๒.๕ จัดให้มีนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสถานศึกษา จากส่วนกลางเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการเทียบโอนและการสะสมหน่วยการเรียนรู้

(Credit Bank System) ประสานงานและทำความเข้าใจในเรื่องระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหน่วยงานเดิมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกฎ ระเบียบ แนวนโยบายในการเทียบโอนของสถานศึกษา

๑.๒.๖ จัดทำข้อสอบกลางเพื่อการวัดและประเมินความรู้ของผู้เรียนเป็นรายวิชา เป็นทางเลือกของสถานศึกษา

๑.๒.๗ จัดทำคู่มือสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันทั่วประเทศ

๑.๒.๘ ประชาสัมพันธ์และแนะนำให้สถานศึกษาทุกสถานศึกษาทั่วประเทศ รู้จักและเข้าใจแนวนโยบาย ขั้นตอน วิธีการในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และควรประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๒. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา ทั้งการจัดทำ จัดเก็บ และนำข้อมูลมาใช้ และให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนได้ง่าย รวดเร็ว และทันกาล

๓. สนับสนุนการพัฒนาาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น

๔. สนับสนุนส่งเสริมการนำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในสถานประกอบการ และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือเพิ่มวุฒิในงาน

๕. สนับสนุนให้บุคลากรที่ทำงานและมีประสบการณ์จากสถานประกอบการสามารถนำประสบการณ์ที่มีมาเทียบโอนความรู้จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อปรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นแทนการลาศึกษาต่อเต็มเวลาหรือบางเวลา อันเป็นการประหยัดเวลา ทรัพยากร และลดการสูญเสียบุคคลระหว่างลาศึกษาต่อได้

๖. กระจายอำนาจทางการบริหารจัดการไปสู่พื้นที่ ในลักษณะของการจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management) ให้สถานศึกษาในพื้นที่มีอิสระทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคลภายในพื้นที่เดียวกัน ที่บูรณาการกันได้อย่างมีอิสระและคล่องตัว โดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือสถานศึกษาต่างระดับการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาและการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๗. เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจโดยใช้พื้นที่เป็นฐานข้างต้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแบบเครือข่ายสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาครูและผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

๘. จัดให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และขยายผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ทุกภูมิภาค ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการ

๙. ระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ สมควรดำเนินการตามข้อเสนอที่กำหนดไว้ในแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๘ ดังนี้

๙.๑ เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ จำเป็นต้องใช้เวลาด้วยข้อกฎหมาย บุคลากรและงบประมาณ ในช่วงแรกควรกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะและความรับผิดชอบใกล้เคียงกันที่สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานการศึกษาและสถานประกอบการ ทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่ดังข้อเสนอไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นรูปธรรม

๙.๒ จัดตั้งคณะทำงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเตรียมการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยให้มีหน้าที่ศึกษาจัดเตรียมกำลังคน งบประมาณ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก เสนอกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบอนุมัติ แล้วแต่กรณี

๙.๓ กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ร่วมกับต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๙.๓.๑ สร้างความเห็นร่วม (Consensus) เพื่อให้เกิดความเห็นร่วมและฉันทามติร่วมกัน เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย ทั้งโดยการประชุม ระดมความเห็น สันทนากลุ่ม บันทึกลงและการรายงาน เป็นต้น

๙.๓.๒ พัฒนาครูและบุคลากรเกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๓.๓ พัฒนาเทคโนโลยีทันสมัยทั้งด้านเครื่องมือ (Hardware) และสาระเนื้อหา (Content) ด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อประสิทธิภาพการเรียกใช้และการเชื่อมโยงข้อมูลกันทั้งระบบ ระหว่างหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ต้นสังกัด และสถานศึกษาและหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรอง

๙.๓.๔ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย และสถานประกอบการหรือหน่วยงานรับรอง รวมทั้งผู้เรียนและประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต

๙.๓.๕ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้ ความรู้เป็นฐานในการทำงานและอาชีพ ทั้งด้านบุคคล หน่วยงานและสังคม

๙.๓.๖ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประโยชน์ และการเอื้ออำนวยให้เกิดความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกคน ทุกกลุ่ม

บทที่ ๕

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ทดลองรูปแบบการบริหารจัดการกระบวนการและกลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในและนอกระบบ ตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้พัฒนาขึ้น ๒) พัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ มีความรู้และเข้าใจการดำเนินงานตามระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลยุทธ์การดำเนินงาน การบริหารจัดการของสถานศึกษาระดับปฏิบัติ และหน่วยงานกลาง และ ๓) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก จำนวน ๑๑ แห่ง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบการทดลองฯ และคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร รวบรวมข้อมูลโดยการ ๑) ศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ๒) สังเคราะห์เอกสารตามกรอบแนวคิดการวิจัย ๓) สทนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ๔) การประชุมปฏิบัติการนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู

เพื่อรับฟังความเห็น ๕) ประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน ๖) การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโครงการวิจัย ๗) การนิเทศ ติดตามสถานศึกษา ภาคสนาม และ ๘) การสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ และอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์พบว่า

๑. การทดลองรูปแบบการบริหารจัดการ ด้วยการนำรูปแบบของระบบการสะสมหน่วย การเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพัฒนาขึ้นจากการวิจัย แนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อปี ๒๕๕๘ รูปแบบ หน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด มาเป็น แนวทางการดำเนินงาน และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง สะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีสถานศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก เข้าร่วม ทำการทดลอง ๑๑ แห่ง ตามวิธีการวิจัยข้างต้น ทั้งที่เป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทั้งสถานศึกษาในระบบ สถานศึกษานอกระบบ และตาม อัยาศัย ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งพื้นที่การทดลองออกเป็น ๒ อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก (เป็นอำเภอที่ไม่มีพื้นที่อยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) และ อำเภอแม่สอด (เป็นอำเภอที่มีพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ) สถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองตาก จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร โรงเรียนตากพิทยาคม โรงเรียนไฮเทค – เทคโนโลยีตาก ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองตาก วิทยาลัย ชุมชนตาก และวิทยาลัยเทคนิคตาก สถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ โรงเรียนรามบริรักษ์ แม่สอด อินเตอร์ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด และ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ผลการทดลองระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับหน่วยงานกลางที่ให้สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินงานพลางก่อนนั้น พบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังไม่ สามารถดำเนินงานตามบทบาทที่กำหนดไว้ครบถ้วน ทั้งนี้ เพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงดำเนินการได้เพียงบางส่วนเฉพาะ ๓ เรื่องเท่านั้น คือ การวิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วย การเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การอำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในสังกัด และสถานศึกษาเอกชนโดยยังไม่สามารถดำเนินการในเรื่องของการกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การเป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ และการรับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากทั้งในและต่างประเทศได้

สำหรับผลการทดลองระดับสถานศึกษา พบว่า ก่อนการทดลอง สถานศึกษาดังกล่าวทั้งหมด ไม่เคยมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้และไม่มีการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์อย่างเป็นระบบมาก่อน ยกเว้นสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย และสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานศึกษาทั้งหมดสามารถดำเนินการได้ในบทบาทหน้าที่ที่กำหนด เนื่องจากสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลอยู่แล้ว (ยกเว้นโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เนื่องจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ที่มีอิสระในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ อยู่แล้ว หลังการทดลอง สถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองทุกแห่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อการต่อยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนและสถานศึกษา ด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน พร้อมด้วยหัวหน้าระดับ/สาย/ฝ่าย (แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา) หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้รับผิดชอบ เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ หากเป็นสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย มีการเพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนสถานประกอบการ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการด้วย มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ทั้งต่อเพื่อนครู และกรรมการสถานศึกษา การจัดครูผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานชัดเจน การจัดเทียบโอนผลการเรียน การเทียบประสบการณ์ การประเมินผลผู้เรียน การจัดเก็บข้อมูล และการถอดบทเรียนการดำเนินงาน ตามแผนการดำเนินงานที่คณะวิจัยกำหนดครบทุกกิจกรรม และสามารถนำไปเป็นต้นแบบแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ (ยกเว้น เพียง ๑ แห่ง คือ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ที่ยังไม่มีนักศึกษาเข้าเรียนในช่วงทำการทดลอง แต่ก็มีมีการดำเนินกิจกรรมตามกำหนด) สำหรับผู้เรียนบางส่วน (โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖) มีการนำผลการเรียนที่สะสมไว้เพื่อนำไปศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ในวิชาที่วิทยาลัยฯ รับรองผลการเรียนและผ่านการประเมินเพื่อการเทียบโอนรายวิชาโดยไม่ต้องเรียนซ้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ สถานศึกษาในระบบ ดำเนินการเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียนที่นำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่วนสถานศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ดำเนินการทั้งการเทียบโอนผลการเรียนและการเทียบประสบการณ์ ทั้งหลักสูตรปกติ และหลักสูตรอบรมวิชาชีพระยะสั้น มีการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน ๒๓๑ คน ๔๑๑วิชา และเทียบโอนประสบการณ์ จำนวน ๕ คน ๕ รายวิชา รวมทั้งสิ้น ๒๓๖ คน ๔๑๖ รายวิชา ที่สามารถนำไปสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้

สำหรับรายวิชาที่สมควรจัดเป็นวิชาเลือกที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่กำลังมีการพัฒนาและมีการเติบโตของการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ขณะที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วน วิชาที่เป็นความต้องการและสมควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว ได้แก่ วิชาช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และภาษาอังกฤษ

นอกจากนั้น พบว่า สถานศึกษาเกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายและมีการทำความตกลงร่วมกันอันก่อให้เกิดเอกภาพและการบูรณาการทางการบริหารจัดการศึกษา ความสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันส่งผลต่อการเปิดโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนสูงขึ้น ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำงาน เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ยกเว้น โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนวิชาชีพระยะสั้น ในช่วงที่ดำเนินการทดลองยังไม่มีผู้เรียนเข้าเรียนแต่โรงเรียนก็ได้เตรียมการดำเนินงานที่กำหนด จุดเด่น เกิดนวัตกรรมการรวมตัวของสถานศึกษาเป็นเครือข่ายและทำข้อตกลง (MOU) ร่วมกัน ทำให้เกิดฉันทกกำลังกันทำงานให้สำเร็จ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่รองรับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน ระหว่างสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนที่ขาดโอกาสหรือออกจากระบบการศึกษาไปแล้วได้รับโอกาส และกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง ข้อจำกัด ผู้บริหารและครูที่สถานศึกษาไม่เคยดำเนินการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่จะนำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ครูมีภาระงานมากทำให้การดำเนินงานล่าช้า ผู้วิจัยต้องนิเทศ ทำความเข้าใจซ้ำ

๒. การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดำเนินงานใน ๓ รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบที่ ๑ การพัฒนาผ่านกระบวนการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา รูปแบบที่ ๒ การพัฒนาผ่านกระบวนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาที่ทำการทดลอง และรูปแบบที่ ๓ การพัฒนาผ่านการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต หรือผู้วิจัยส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานและสามารถทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามข้อ ๑ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๓.๑ จัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ มีภารกิจสอดคล้องกับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๕๘) ได้พัฒนาขึ้น ทั้งอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘) และหน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลองดังนี้

๓.๑.๑ หน้าที่ที่กำหนดไว้เดิม ได้แก่ ๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ๒) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยและ ๔) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๓.๑.๒ หน้าที่ที่ควรกำหนดเพิ่มเติม อันเนื่องมาจากการทดลอง ได้แก่

(๑) ปรับแก้ระเบียบ นโยบาย และลดขั้นตอนในการเทียบโอนรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องรองรับ และเอื้อกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาที่จะนำไปใช้จริงต่อไปในอนาคต

(๒) กำหนดรายวิชาที่ใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ความสอดคล้องของรายวิชา หลักเกณฑ์การเทียบโอนรายวิชา และการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอาชีวศึกษา การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและเอื้อต่อการดำเนินงานให้เกิดความสอดคล้องกันทั้งระบบ

(๓) ออกกฎเกณฑ์ของการสะสมหน่วยการเรียนรู้จากรายวิชาที่นำไปใช้ในการเทียบโอน โดยผ่านการสะสมหน่วยกิตและดำเนินการควบคู่ไปกับการเทียบโอนผลการเรียนที่เชื่อมโยงกันได้กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

(๔) จัดทำข้อตกลงและแนวทางการปฏิบัติในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความชัดเจนในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๕) จัดให้มีนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสถานศึกษาจากส่วนกลางเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการเทียบโอนและการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ประสานงานและทำความเข้าใจในเรื่องระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้กับหน่วยงานเดิมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกฎ ระเบียบ แนวนโยบายในการเทียบโอนของสถานศึกษา

(๖) จัดทำข้อสอบกลางเพื่อการวัดและประเมินความรู้ของผู้เรียนเป็นรายวิชา เป็นทางเลือกของสถานศึกษา

(๗) จัดทำคู่มือสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันทั่วประเทศ

(๘) ประชาสัมพันธ์และแนะแนวให้สถานศึกษาทุกสถานศึกษาทั่วประเทศรู้จักและเข้าใจแนวนโยบาย ขั้นตอน วิธีการในการสะสมหน่วยการเรียนรู้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง และควรประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๓.๒ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งระดับหน่วยงานกลาง และสถานศึกษา ทั้งการจัดทำ จัดเก็บ และนำข้อมูลมาใช้ และให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลของตนได้ง่าย รวดเร็ว และทันกาล

๓.๓ สนับสนุนการพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรที่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น

๓.๔ สนับสนุนส่งเสริมการนำระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปใช้ในสถานประกอบการและหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือเพิ่มวุฒิในงาน

๓.๕ สนับสนุนให้บุคลากรที่ทำงานและมีประสบการณ์จากสถานประกอบการสามารถนำประสบการณ์ที่มีมาเทียบโอนความรู้จากสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อปรับวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นแทนการลาศึกษาต่อเต็มเวลาหรือบางเวลา อันเป็นการประหยัดเวลา ทรัพยากร และลดการสูญเสียบุคลากรระหว่างลาศึกษาต่อได้

๓.๖ กระจายอำนาจทางการบริหารจัดการไปสู่พื้นที่ ในลักษณะของการจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area - based Management) ให้สถานศึกษาในพื้นที่ที่มีอิสระทางด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคลภายในพื้นที่เดียวกัน ที่บูรณาการกันได้อย่างมีอิสระและคล่องตัว โดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือสถานศึกษาต่างระดับการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาและการสะสมหน่วยการเรียนรู้

๓.๗ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจโดยใช้พื้นที่เป็นฐานข้างต้น ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแบบเครือข่ายสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาครูและผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

๓.๘ จัดให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และขยายผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ทุกภูมิภาค ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานประกอบการ

๓.๙ ระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ สมควรดำเนินการตามข้อเสนอที่กำหนดไว้ในแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๘ ดังนี้

๓.๙.๑ เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ จำเป็นต้องใช้เวลา ด้วยข้อกฎหมาย บุคลากรและงบประมาณ ในช่วงแรกควรกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะและความรับผิดชอบใกล้เคียงกันที่สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานการศึกษาและสถานประกอบการ ทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่ที่ตั้งข้อเสนอไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นรูปธรรม

๓.๙.๒ จัดตั้งคณะทำงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเตรียมการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยให้มีหน้าที่ศึกษา จัดเตรียมกำลังคน งบประมาณ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก เสนอกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบอนุมัติ แล้วแต่กรณี

๓.๙.๓ กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ร่วมกับต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(๑) สร้างความเห็นร่วม (Consensus) เพื่อให้เกิดความเห็นร่วมและฉันทามติร่วมกัน เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ด้วยวิธีการหลากหลาย ทั้งโดยการประชุม ระดมความเห็น สนทนากลุ่ม บันทึกลง และการรายงาน เป็นต้น

(๒) พัฒนาครูและบุคลากรเกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ให้ความรู้ความสามารถในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) พัฒนาเทคโนโลยีทันสมัยทั้งด้านเครื่องมือ (Hardware) และสาระเนื้อหา (Content) ด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และการเชื่อมโยงข้อมูลกันทั้งระบบ ระหว่างหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ต้นสังกัด และสถานศึกษาและหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรอง

(๔) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัย และสถานประกอบการหรือหน่วยงานรับรอง รวมทั้งผู้เรียนและประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๕) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้ความรู้เป็นฐานในการทำงานและอาชีพ ทั้งด้านบุคคล หน่วยงานและสังคม

(๖) ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประโยชน์ และการเอื้ออำนวยให้เกิดความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกคน ทุกกลุ่ม

อภิปราย

โดยที่การวิจัยการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ประเด็นสำคัญคือการทดลอง ระดับหน่วยงานกลางและระดับสถานศึกษา โดยระดับหน่วยงานกลาง เนื่องจากยังไม่มีการจัดตั้งตามกฎหมายจึงให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินงานพลางก่อนและพบว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามบทบาทที่กำหนดไว้ครบถ้วน ทั้งนี้เพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงดำเนินการได้บางส่วนเฉพาะบทบาท ๓ เรื่อง คือ การวิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การอำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาเอกชน นั้น ซึ่งเป็นบทบาททางวิชาการและการสนับสนุนส่งเสริมที่ไม่กระทบกับหน่วยงานใด อันเป็นบทบาทตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่กำหนดไว้เดิมอยู่แล้ว แต่ในส่วนที่ยังไม่สามารถดำเนินการในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การเป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ และการรับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนจากทั้งในและต่างประเทศได้นั้น เป็นอำนาจของต้นสังกัดสถานศึกษาหรือหน่วยบริหารจัดการศึกษาในระดับนโยบายการบริหารจัดการศึกษานั้นๆ โดยตรง และไม่มีกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติใดให้ดำเนินการได้ การทดลองดังกล่าวจึงเป็นการทดลองเพียงบางส่วน การจะคาดหวังผลสำเร็จทั้งหมดย่อมเป็นไปได้ แต่ก็พบแนวโน้มสำคัญที่ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ไม่ใช่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของสถานศึกษา สถานศึกษาก็ยอมรับในความเป็นวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในบทบาทที่เป็นหน่วยวิจัยและพัฒนา นโยบาย และสนับสนุนส่งเสริมทางวิชาการ ที่สถานศึกษาได้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่แล้วนั่นเอง

สำหรับผลการทดลองระดับสถานศึกษาที่พบว่าก่อนการทำการทดลอง สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเทียบโอนอย่างเป็นระบบมาก่อน ยกเว้นสถานศึกษานอกกระบบและตามอัธยาศัย ที่มีการเทียบโอนอย่างเป็นระบบแต่ไม่มีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หลังการทำการทดลอง สถานศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองทุกแห่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อการต่อยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนและ

สถานศึกษาดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ในบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เป็นนิติบุคคลอยู่แล้ว (ยกเว้นโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร เนื่องจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และมีอิสระในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่า ปริญญา ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ อยู่แล้ว และแม้ว่า สถานศึกษาบางแห่งจะ ไม่เคยดำเนินการมาก่อน หรือดำเนินการบ้างเล็กน้อย แต่เมื่อได้มีการเสริมทางวิชาการทั้งการเข้าร่วม ทดลอง การได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการทำงานด้วยการวิจัยและพัฒนาและ ทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีศักยภาพในการทำงานตามบทบาท หน้าที่ของสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ทั้งในด้านการดำเนินงานตามภารกิจเกี่ยวกับการ เทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ของผู้เรียนส่งผลให้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตาม อัยาศัยตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะมาตรา ๑๕ กล่าวว่า “การจัดการศึกษา มีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มี การเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะ เป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบและตาม อัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานด้วย”

สำหรับรายวิชาที่สมควรจัดเป็นวิชาเลือกที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษตากที่กำลังมีการพัฒนาและมีการเติบโตของการค้าชายแดนระหว่างประเทศ ขณะที่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วน วิชาที่เป็นความต้องการและสมควรได้รับการ พัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว พบว่า ได้แก่ วิชา ช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และภาษาอังกฤษ นั้น สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและ ของจังหวัดตาก ที่วิชาช่างเชื่อม ช่างยนต์ และช่างไฟฟ้าเป็นความต้องการอยู่ในระดับต้นๆ ของ จังหวัดตามความเห็นของที่ประชุมระดมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมชี้แจง ผู้บริหาร ครูและผู้รับผิดชอบการทดลอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๙)

นอกจากนั้น ยังพบนวัตกรรมสำคัญทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เกิดการรวมตัวกัน เป็นเครือข่ายสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ทั้งที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา ในลักษณะการบริหารจัดการกันเองเชิงพื้นที่ (Area-based Management) มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการเทียบโอนและต่อยอดการเรียนรู้จากการสะสม หน่วยการเรียนรู้ที่นับได้ว่า เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ในกิจกรรมของการทดลองนี้ เกิดการพัฒนารายวิชาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เทียบโอนกันได้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา

การที่วิทยาลัยเทคนิคให้ผู้เรียนที่ไม่มีคุณสมบัติในการสมัครเข้าเรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ล่วงหน้าและสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ จนเมื่อผู้เรียนมีคุณสมบัติครบที่จะสามารถสมัครเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิคตามได้ ในทำนองเดียวกับวิทยาลัยเทคนิคแม่สอดที่ทำข้อตกลงกับโรงเรียนบ้านแม่โกนเกนและโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ที่มีการเรียนและเทียบโอนรายวิชาไว้เมื่อผู้เรียนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีโอกาสมาเข้าเรียนต่อและผ่านการประเมินรายวิชาที่วิทยาลัยเทคนิครับรองไว้และเทียบโอนรายวิชาให้ผู้เรียนสามารถลดรายวิชาที่เรียนประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย หรือการที่วิทยาลัยเทคนิคตากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนบางวิชาล่วงหน้าและเมื่อมีความพร้อมเข้าศึกษาต่อก็นำผลจากรายวิชานั้นมานับหน่วยกิตการเรียนได้นับเป็นจุดเด่นของวิทยาลัยทั้งสอง ที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนที่ยังไม่มีความพร้อมในช่วงเวลาหนึ่งแต่มีความตั้งใจเรียนสามารถเข้าเรียนและสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่ผู้เรียนจะมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ ทำให้ผู้เรียนไม่เสียโอกาสทางการศึกษาต่อ

ที่สำคัญ จากการรวมตัวกันเองในพื้นที่ ยังพบผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่โดดเด่นทั้งด้านวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การตัดสินใจ การกำกับติดตามงานอย่างใกล้ชิด การยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน ทั้งบทบาทผู้นำและผู้ตาม ทั้งที่ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาต่างกัน แต่มีเจตนารมณ์ร่วมเดียวกันที่นำยกย่อง เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลและผนึกกำลังกันทางการศึกษาที่มีแนวโน้มความยั่งยืน จากการผูกพันและร่วมมือกันดำเนินงาน และสามารถเป็นต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ขณะเดียวกัน ยังพบประเด็นสำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนและท้องถิ่น ดังเช่น การพัฒนารายวิชาการจัดทำกระหนงสายของโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ขึ้น และการเทียบโอนการเรียนรู้การจัดทำกระหนงสายดังกล่าวของผู้เรียนกับการปฏิบัติในชุมชนของผู้เรียน ที่บูรณาการการเรียนรู้และวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นเข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในโรงเรียนที่นับเป็นการสืบสานและถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ายิ่ง ที่สมควรขยายแนวคิดและรูปธรรมไปยังสถานศึกษาอื่นๆ ได้อย่างดี ภาพการทำงานดังกล่าวและความสำเร็จที่เกิดจากการทดลองมีในหลายพื้นที่ตามผลการทดลองและการสังเคราะห์ผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่กล่าวมาแล้ว

กลยุทธ์การดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายและข้อตกลงร่วมกัน การทำงานเป็นทีม การประสานงานอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันไลน์ การประชุมบ่อยครั้ง การแก้ปัญหาในทันที การกำกับติดตามงานอย่างใกล้ชิดของผู้บริหาร เป็นต้น เป็นส่วนส่งผลให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการไปได้ด้วยดีรวมทั้งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่นอกเหนือจาก ภาวะผู้นำผู้บริหาร ความรับผิดชอบเอาจริงเอาจังของครู อีกด้วย

สำหรับการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ดำเนินการใน ๓ รูปแบบดังกล่าวนี้ พบว่า การพัฒนาตนเองของสถานศึกษาหรือการพัฒนาเชิงพื้นที่หรือที่สถานศึกษา เป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิณสุตา สิริธรงค์ศรี (๒๕๕๗); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (๒๕๕๖) ที่พบว่า การพัฒนาครูและบุคลากรที่ดีที่สุดคือ การพัฒนาที่สถานศึกษา ให้ครูและบุคลากรเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องนั้นๆ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนส่งเสริมทางวิชาการ และจากทีมงานวิจัยโดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นสถาบันที่ทำวิจัยอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการวิจัยและพัฒนาทั้งระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งทางวิชาการทั้งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เป็นที่ปรึกษาและทีมงานวิจัย และมีนักศึกษาปริญญาเอกทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิจัยและประสานงานสถานศึกษา จึงสามารถเป็นที่ปรึกษาวิชาการ แนะนำและประสานงานกับผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งการให้ความรู้ การจัดประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศภาคสนามและผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เมื่อสถานศึกษามีปัญหาต้องการความรู้ความเข้าใจในประเด็นข้อสงสัยคณะวิจัยสามารถให้ความรู้ได้อย่างใกล้ชิดในช่องทางดังกล่าว

แม้ว่าช่วงแรกครูผู้รับผิดชอบฯของสถานศึกษาบางแห่งยังขาดความรู้ความเข้าใจ ประกอบกับภาระงานที่มีมากจนไม่สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายก็ตาม แต่ก็ได้มีการทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การทดลองเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาผู้บริหารและครูในรูปแบบดังกล่าวนี้ อย่างไรก็ตาม หากได้มีการสานต่อโครงการอนาคต อาจมีข้อจำกัดที่ต้นสังกัดบางแห่ง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจยังไม่สามารถดำเนินการในบทบาทสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรการสะสมหน่วยการเรียนรู้เท่าที่ควร เนื่องจากมีได้ร่วมทำความเข้าใจเชิงลึกกับคณะวิจัยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ควรต้องประสานงานเชิงนโยบายอย่างใกล้ชิดต่อไป

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายอันเป็นผลจากการวิจัยและทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ครั้งนี้ เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผ่านการกลั่นกรองจากความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบฯ การสังเคราะห์เอกสารข้อดี ข้อจำกัดการดำเนินงานที่พบ จึงคาดหวังว่า จะเป็นข้อเสนอที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และจากการนำเสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยให้มีการกิจเพิ่มเติมจากข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพัฒนาขึ้น (๒๕๕๘) นั้น ก็เพื่อให้ส่งผลในทางปฏิบัติมากขึ้นและเป็นการเน้นย้ำข้อเสนอของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจากงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๕๘) ให้มีความชัดเจนขึ้นและเป็นไปตามความต้องการของ

สถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีสาระในทางปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้น ข้อเสนอสำคัญ เช่น การกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการไปสู่พื้นที่ ในลักษณะของการจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-based Management) ก็เป็นข้อเสนอที่สมควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้สถานศึกษาในพื้นที่เกิดการรวมตัวกันทางวิชาการ งบประมาณและการบริหารงานบุคคล เช่น การพัฒนาบุคลากรกันเอง โดยไม่ยึดโยงสังกัด นับเป็นการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ การศึกษาสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา การสร้างเอกภาพและบูรณาการทางวิชาการและทรัพยากรกันในห้องถิ่น อันส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการศึกษาทั้งในแง่ของความประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด อันจะส่งผลต่อคุณภาพและการเปิดโอกาสในการได้รับการศึกษาของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดการนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรได้มีการดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายที่สามารถดำเนินการได้ทันที ดังนี้

๑. ส่งเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการทดลองและข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อรับทราบและเสนอแนะนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อกระทรวงศึกษาธิการ คณะรัฐมนตรีตามลำดับ

๒. ประสานต้นสังกัดของสถานศึกษาทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและแนวทางการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกันทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา ตามผลการทดลองและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น

๓. เผยแพร่ผลงานวิจัยนี้สู่วงกว้าง เพื่อให้เกิดการตื่นตัวของหน่วยงานทางการศึกษาทั้งระดับนโยบาย และปฏิบัติ ผู้เรียนและประชาชน ในการยกระดับการศึกษาของผู้เรียนด้วยการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และหันมาให้ความสำคัญต่อเปิดโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนให้มากขึ้น ทั้งการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนและประชาชน

๔. จัดให้มีการวิจัยและพัฒนากระบวนการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และขยายผลการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ทุกภูมิภาค ทั้งสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย การศึกษาพิเศษ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานประกอบการ ตามข้อเสนอเชิงนโยบายข้อ ๓.๘ ข้างต้น

๕. เนื่องจากการทดลองครั้งนี้ ทดลองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ที่เป็นพื้นที่ชายแดนที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ หากจะนำรูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวนี้ไปใช้ในพื้นที่นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ควรได้มีการ

๕.๑ จัดทำคู่มือกลางสำหรับใช้ในการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน

๕.๒ พัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ด้านการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และฝ่ายสนับสนุนข้อมูล

๕.๓ ส่งเสริมให้สถานศึกษาสำรวจผู้เรียนที่ออกจากระบบไปแล้ว หรือออกกลางคัน เพื่อนำกลับเข้าสู่ระบบ และดำเนินการเทียบโอนเพื่อการพัฒนาและต่อยอดการเรียนรู้ทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับ

๕.๔ สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้กำลังแรงงานทั้งในและนอกสถานประกอบการเข้าสู่ระบบของการเทียบประสบการณ์ เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อการเพิ่มวุฒิ หรือเลื่อนระดับตำแหน่งงาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักการและแนวปฏิบัติการ เทียบชั้นการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ๒๕๕๕.*
- _____. (๒๕๕๖). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษา ชั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ๒๕๕๖.*
- _____. (๒๕๕๖). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- งานทะเบียนโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖. (๒๕๕๘). *ข้อมูลเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ – ๒๕๕๘.* ตาก : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖. (เอกสารอัดสำเนา).
- งานทะเบียนโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร. (๒๕๕๘). *ข้อมูลงานทะเบียนปีการศึกษา ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘.* ตาก : งานทะเบียนโรงเรียนเทศบาล ๑. (เอกสารอัดสำเนา).
- งานทะเบียนโรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์. (๒๕๕๘). *ข้อมูลประวัติผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน.* ตาก : โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์. (เอกสารอัดสำเนา).
- งานธุรการโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร. (๒๕๕๘). *รายงานประจำปีเดือน ปีการศึกษา ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘.* ตาก : งานทะเบียนโรงเรียนเทศบาล ๑. (เอกสารอัดสำเนา).
- งานบริหารวิชาการโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖. (๒๕๕๗). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR).* ตาก: โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖.
- _____. (๒๕๕๗). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๕๗).* ตาก : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖.
- _____. (๒๕๕๘). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR).* ตาก : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖.
- _____. (๒๕๕๘). *รายงานผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี การศึกษา ๒๕๕๘.* ตาก : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖.
- _____. (๒๕๕๘). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง ๒๕๕๘).* ตาก : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖.

งานบริหารวิชาการโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร. (๒๕๕๘). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล ๑*. ตาก : โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร.

งานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร. (๒๕๕๘). *รายงานประเมินตนเอง (SAR). ปีการศึกษา ๒๕๕๘*. ตาก : โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร.

พิณสุตา สิริธรงค์ศรี. (๒๕๕๗). *การยกระดับคุณภาพครูไทย ในศตวรรษที่ ๒๑ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวินัยการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย (๖-๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗). ๖-๒๐*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน.

โรงเรียนตากพิทยาคม. (๒๕๕๘). *คู่มือนักเรียนโรงเรียนตากพิทยาคม ปีการศึกษา ๒๕๕๘*. ตาก : โรงเรียนตากพิทยาคม.

โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน. (๒๕๕๘). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา ๒๕๕๗*. ตาก : โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน.

_____. (๒๕๕๘). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน ปีการศึกษา ๒๕๕๗*. ตาก : โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน.

_____. (๒๕๕๙). *รายงานผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘*. ตาก : โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน.

โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก. (๒๕๕๗). *แผนการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖*. ตาก : โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก.

_____. (๒๕๕๗). *แผนการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๕๖*. ตาก : โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก.

_____. (๒๕๕๗). *รายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๗*. ตาก : โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก.

วิทยาลัยเทคนิคตาก. (๒๕๕๙). *คู่มือนักเรียน นักศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙*. ตาก : วิทยาลัยเทคนิคตาก. (เอกสารอัดสำเนา).

วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด. (๒๕๕๙). *รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา ๒๕๕๘*. ตาก : วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด. (๒๕๕๘). *โปรแกรมทะเบียนผู้เรียนสายสามัญ*. ตาก : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด.

_____. (๒๕๕๙). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙*. ตาก : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สอด.

สถาบันวิทยาลัยชุมชน. (๒๕๕๘). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยาลัยชุมชน.

_____. (๒๕๕๘). *พระราชบัญญัติสถาบันวิทยาลัยชุมชน*. พ.ศ. ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ : สถาบันวิทยาลัยชุมชน.

สำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (๒๕๕๓). *แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑*. กรุงเทพฯ : รัชการพิมพ์.

_____. (๒๕๕๓). *คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานเทียบโอนผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒. (๒๕๕๘). *ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (DMC) ปีการศึกษา ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘*. ตาก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๕๕). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๘). *รายงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (๒๕๕๙). *(ร่าง) กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). *แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑*. กรุงเทพฯ : รัชการพิมพ์.

_____. (๒๕๕๕). *คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๕)*. กรุงเทพฯ : รัชการพิมพ์.

- _____. (๒๕๕๘). แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เอกสารทางวิชาการลำดับที่ ๓๒/๒๕๕๘.
กรุงเทพฯ : รัชชีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมวิทยาลัยชุมชน. (๒๕๕๕). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการสำหรับวิทยาลัยชุมชน
พ.ศ. ๒๕๕๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน. (๒๕๕๗). การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน.
กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน.
- _____. (๒๕๕๘). แผนกลยุทธ์การศึกษาของวิทยาลัยชุมชนระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

תאריך

การประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมลีปพนนท์ เกตุทัต
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสมรฉัตร อ่องเอิบ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
รศ.ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง	ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผศ.ประพัฒน์ เชื้อไทย	รองอธิการบดี ด้านบริหารยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ดร.ภาสวรรณ วัชรดำรงศักดิ์	รองอธิการบดี ด้านวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
นายภฤศพงศ์ เพชรอุบล	ผู้อำนวยการ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
นางสาวสุกัลยา อนุชิตไพลิน	ผู้อำนวยการ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ผศ.ดร.ทองศักดิ์ ยาทะเล	ผู้อำนวยการ กองการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

การประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมเชียงใหม่ทอง โรงแรมเวียงตอก ๒ อำเภอเมืองจังหวัดตาก

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสมรฉัตร อ่องเอิบ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
นางสาวสุกัลยา อนุชิตไพฑลีน	ผู้อำนวยการ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ผศ.ประพัฒน์ เชื้อไทย	รองอธิการบดี ด้านบริหารยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา มทร.ล้านนา ตาก
ดร.ภาสวรรณ วัชรดำรงศักดิ์	รองอธิการบดี ด้านวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มทร.ล้านนา
นายภฤตพงศ์ เพชรอุบล	ผู้อำนวยการ สถาบันถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน มทร.ล้านนา
นายอนุชา มูลมัย	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยชุมชนตาก
นางเปรมจิต มอร์ชิง	หัวหน้ากลุ่มงานจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ วิทยาลัยชุมชนตาก
นายทวีศักดิ์ คำภีระ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
นางสาวศรีไพร ใจยา	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
นางสาวมยุรา คุณแก้ว	ครู โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
นางศรกาญจिता ศรีญามาศ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนตากพิทยาคม
นายฉัตรมงคล มูลศรี	ครู โรงเรียนตากพิทยาคม
นางเพ็ญประภา แสนอุบล	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน.อำเภอแม่สอด
นายจิรวัฒน์ รักพ่วง	ผู้อำนวยการ กลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.ตาก เขต ๑
นางอุบลรัตน์ บุญลือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒
นางสาวศรีมาก ยศงาม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒
นางนณัญญากรณ์ มรรคประเสริฐ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.ตาก เขต ๒
นางอัมพร ศรีขวัญ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นางสาวเบญจพร วรรณสุทธิ์	โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยี ตาก
นางสาวอัญชลี ทองม่วง	โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยี ตาก
นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
นายสุชาติ วิทลัยการ	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
นางนิสรา ชุ่มฉิ	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
นายสมศักดิ์ อินุดออน	โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์

การประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมเชียงทอง โรงแรมเวียงตาด ๒ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การวางแผนการดำเนินงานนำร่องเพื่อพัฒนาคุณภาพ
และยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

(Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วันที่ ๗-๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

ณ โรงแรมเซ็นทาราแม่สอดฮิลล์ รีสอร์ท อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
นางสาวสมรชนิกร อ่องเอิบ	ผู้อำนวยการ สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
นางสาวสุกัลยา อนุชิตไพลิน	ผู้อำนวยการ กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ดร.สุรพงษ์ ไชยวงศ์	ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตาก
นางเปรมจิต มอร์ซิง	หัวหน้ากลุ่มงานจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ วิทยาลัยชุมชนตาก
นางสาวปวีณา พรหมอ้าย	เจ้าหน้าที่งานวัดผล วิทยาลัยชุมชนตาก
นายวิทยา มั่นเต็ม	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคตาก
นางอัญชลี พานทอง	ครู วิทยาลัยเทคนิคตาก
นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด
นางนิสรา ชุมธิ	ครู ค.ศ.๑ วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด
นายทวีศักดิ์ คำภีระ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนแม่โกนเกน
นางสาวมยุรา คุณแก้ว	ครู โรงเรียนแม่โกนเกน
นางอัมพร ศิริขวัญ	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นางวันเพ็ญ นวลเป่า	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นางสาวปราณี ต๊ะสุ	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นางศรารุณจิต ศรีญามาศ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนตากพิทยาคม
ว่าที่ ร.ต.วิโรจน์ ศรีสุข	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตากพิทยาคม
นายฉัตรมงคล มูลศรี	ครูชำนาญการ โรงเรียนตากพิทยาคม
นายบันเทิง ก่อเกิด	ผู้อำนวยการ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์
นายสมศักดิ์ อินอุดม	ผู้จัดการ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์
นายอภิรัตน์ รสหวาน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยี ตาก
นางสาววรรณพรรณ อินจันทร์	โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยี ตาก
นายบรรจง วงศ์สุนัย	โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยี ตาก

ชื่อ – นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
นางนันทฎากรณ์ มรรคประเสริฐ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.ตาก เขต ๒
นางเพ็ญประภา แสนอุบล	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน.อำเภอแม่สอด
นางสาวทิพวัลย์ สุกัน	ครู ศูนย์ กศน.อำเภอแม่สอด
นางสาวเกศินี ฝึกฝน	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน.อำเภอเมืองตาก
นางสาวมาลัย เมืองทอง	ครูชำนาญการ ศูนย์ กศน.อำเภอเมืองตาก
นางนฤมล พิสมัย	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร
นางนิรมล แก้วอยู่	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร
นายสุชาติ วัลย์การ	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การถอดบทเรียนของสถานศึกษานำร่องในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
จังหวัดตาก เพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๙
ณ ห้องควีนคัทลียา โรงแรมควีนพาลาส อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
นางสาวสมรชนิกร อ่องเอิบ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สกศ.
นายสุรพงษ์ ไชยวงศ์	ผู้อำนวยการ กศน. จังหวัดตาก
นางอุบลรัตน์ บุญลือ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒
นางสาวพัชรนันท์ เกียรติบัณฑิต	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการภาค ๑๗
นางเกศินี ฝึกฝน	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองตาก
นางสาวมาลัย เมืองทอง	ครู คศ.๑ กศน. อำเภอเมืองตาก
ดร.เปรมจิต มอร์ซิง	ครูชำนาญการ วิทยาลัยชุมชนตาก
นางสาวปวีณา พรหมอ้าย	เจ้าหน้าที่งานวัดผล วิทยาลัยชุมชนตาก
นายอภิรัตน์ รสหวาน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก
นางสาวอัญชลี ทองม่วง	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก
ว่าที่ร้อยตรีวีโรจน์ ศรีสุข	หัวหน้างานฝ่ายทะเบียนและวัดผล โรงเรียนตากพิทยาคม
นายฉัตรมงคล มูลศรี	ครูชำนาญการ โรงเรียนตากพิทยาคม
นางสาวอัคราภรณ์ ทองพุ่ม	หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรการเรียน วิทยาลัยเทคนิคตาก
นางนฤมล พิศมัย	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร
นางนิรมล แก้วอยู่	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร
นางเพ็ญประภา แสนอุบล	ผู้อำนวยการ ศูนย์ กศน.อำเภอแม่สอด
นางสาวทิพวัลย์ สุกัน	ครู กศน.อำเภอแม่สอด
นายจุลจักร์ กัลยาณะ	ครู คศ.๑ กศน.อำเภอแม่สอด
นายสมศักดิ์ อินอุตออน	ผู้จัดการ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์
นางสาวตะวัน ปินตา	เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์
นายทวีศักดิ์ คำภีระ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
นางสาวมยุรา คุณแก้ว	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน

ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน/ตำแหน่ง
นางสาวศรีไพร ไจยา	ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน
นางอัมพร ศิริขวัญ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นางวันเพ็ญ นวลเป้า	ครูชำนาญการพิเศษ รร.ชุมชนบ้านแม่ตาวกลางมิตรภาพที่ ๒๖
นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
นางนิสร่า ชุ่มธิ	ครู วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด
นายสุชาติ วัลย์การ	ครู วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา (ร่าง) รายงานการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมลีปนนท์ เกตุทัต
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง / ลังกัด
๑.	นายชาญ ตันดิธรรมถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา สกศ.
๒.	นางสาวพุดิสาร์ อัครกะพู	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต สกศ.
๓.	นางสาวสมปอง สมญาติ	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา สกศ.
๔.	ดร.ศิริพรรณ ชุมนุ่ม	อดีตรองเลขาธิการสำนักนงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๕.	รศ.ดร.ฉันทนา จันท์บรรจง	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
๖.	นางศุทธิณี งามเขตต์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร กศน.
๗.	นายอนุพงศ์ มกรานุรักษ์	ผู้รับใบอนุญาต วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ จังหวัดอุดรธานี
๘.	นายประยูร หรั่งทรัพย์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สช.
๙.	นางสาวแสงมณี มีน้อย	ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๑๐.	นางสาวชุติกัญจน์ เชิดชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สป.
๑๑.	นางสาวมธุรส ประภาจันทร์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สพฐ.
๑๒.	นายกิตติพงศ์ จันทวงศ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ กศน.
๑๓.	นางบังอร ชมเกษา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกอ.
๑๔.	นางสาววิธัญญา จงพิพัฒนสุข	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกอ.
๑๕.	นางประวีณา อัสโย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สกศ.
๑๖.	นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกศ.

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา (ร่าง) รายงานการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน
โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสีปนนท์ เกตุทัต
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

รายชื่อสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพและยกระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยใช้ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่	สถานศึกษานำร่อง	คณะทำงาน/ ผู้ให้ข้อมูลของสถานศึกษา	ตำแหน่ง	สังกัด
อำเภอเมือง จังหวัดตาก				
๑.	โรงเรียนเทศบาล ๑ กิตติขจร ๔๔๗ ชุมชนวัดไผ่ล้อม ถนนมหาดไทยบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	นางนฤมล พิสมัย	รองผู้อำนวยการ รักษาการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการ	อปท.
		นางนิรมล แก้วอยู่	ครูชำนาญการพิเศษ	อปท.
๒.	โรงเรียนตากพิทยาคม ๑๒ ถนนท่าเรือ ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	นางศรณัฐจิต ศรีญญา มาศ	ผู้อำนวยการ	สพฐ.
		ว่าที่ ร.ต.วิโรจน์ ศรีสุข	ครูชำนาญการพิเศษ	สพฐ.
		นายฉัตรมงคล มูลศรี	ครูชำนาญการ	สพฐ.
๓.	โรงเรียนไฮเทค-เทคโนโลยีตาก ๒๔๐/๑ หมู่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	นายอภิรัตน์ รสหวาน	ผู้อำนวยการ	สช.
		นางสาวอัญชลี ทองม่วง	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	สช.
๔.	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองตาก ถนนพหลโยธิน ตำบลระแหง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	นางเกศินี ฝึกฝน	ผู้อำนวยการ	กศน.
		นางสาวมาลัย เมืองทอง	ครูชำนาญการ	กศน.
๕.	วิทยาลัยชุมชนตาก หมู่ ๑ ถนนพหลโยธิน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	ดร.สุรเสนา ทั้งทอง	ผู้อำนวยการ	สกอ.
		ดร.เปรมจิต มอร์ซิง	หน.จัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ	สกอ.
		นางสาวปวีณา พรหมอ้าย	เจ้าหน้าที่งานวัดผล	สกอ.
๖.	วิทยาลัยเทคนิคตาก ๑๔๕ หมู่ ๓ ถนนเจดีย์ยุทธหัตถี ตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมือง จังหวัดตาก ๖๓๐๐๐	นายจักรภพ เนวะมาตย์	ผู้อำนวยการ	สอศ.
		นางสาวอัคราภรณ์ ทองพุ่ม	ครู	สอศ.
		นางอัญชลี พานทอง	ครู	สอศ.
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก				
๗.	โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ดาวกลาง มิตรภาพที่ ๒๖ หมู่ ๕ บ้านสันโรงเรียน ตำบลแม่ดาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐	นางอัมพร ศิริขวัญ	ผู้อำนวยการ	สพฐ.
		นางวันเพ็ญ นวลเป่า	ครูชำนาญการพิเศษ	สพฐ.
		นางสาวปราณี ต๊ะสุ	ครู	สพฐ.
๘.	โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน หมู่ ๙ บ้านแม่โกนเกน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐	นายทวีศักดิ์ คำภีระ	ผู้อำนวยการ	สพฐ.
		นางสาวศรีไพร ใจยา	ครู	สพฐ.
		นางสาวมยุรา คุณแก้ว	ครู	สพฐ.
๙.	วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด หมู่ ๑๐ ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐	นายจنگล พิพิธภักดี	ผู้อำนวยการ	สอศ.
		นายพงษ์ศักดิ์ พันธุ์ศิริ	รองผู้อำนวยการ	สอศ.
		นางนिसรา ชุมธิ	ครู	สอศ.
		นายสุชาติ วิลัยการ	ครู	สอศ.

ที่	สถานศึกษานำร่อง	คณะทำงาน/ ผู้ให้ข้อมูลของสถานศึกษา	ตำแหน่ง	สังกัด
๑๐.	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่สอด ๗๐๑ หมู่ ๙ ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐	นางเพ็ญประภา แสนอุบล	ผู้อำนวยการ	กศน.
		นายจุลจักร์ กัลยาณะ	ครู	กศน.
		นางสาวทิพวัลย์ สุกัน	ครู กศน.ตำบล	กศน.
๑๑.	โรงเรียนรามบริรักษ์แม่สอด อินเตอร์ ๙๙/๘๐-๘๒ ถนนพัฒนานครแม่สอด ตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ๖๓๑๑๐	นายบัณฑิต ก่อเกิด	ครู	สช.
		นายสมศักดิ์ อินุตออน	ครู	สช.
		นางสาวตะวัน ปินตา	เจ้าหน้าที่	สช.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายชาญ ตันติธรรมถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

ผู้พิจารณารายงาน

ดร.ศิริพรรณ ชุมนุม	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
รศ.ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง	ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
นางศุภินี งามเขตต์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตร กศน.
นายอนุพงศ์ มกรานุกรักษ์	ผู้รับใบอนุญาต วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ

คณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์	ที่ปรึกษาคณะผู้วิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณสุดา สิริธวัชศรี	หัวหน้าวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว	ผู้วิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ	ผู้วิจัย
อาจารย์ ดร. พัชรภา ตันติชูเวช	ผู้วิจัย
นางสาวยอดขวัญ ผดุงมิตร	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวรัตติกโร โสมสมบัติ	ผู้ช่วยวิจัย
นางสาวอรุณี ตระการไพโรจน์	ผู้ช่วยวิจัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวสมปอง สมญาติ	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นางสาวพุดิสาร์ อัครกะพู่	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเพิ่มโอกาสฯ
นางประวีณา อัสโย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

คณะทำงานกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นางสาวพุดิสาร์ อัครกะพู่	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเพิ่มโอกาสฯ
นางประวีณา อัสโย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวปิยะมาศ เม็ดไธสง	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

บรรณาธิการ

นางประวีณา อัสโย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
------------------	------------------------------

พิสูจน์อักษร

นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
------------------------	-------------------------

